

Budapest Főváros
XI. Kerület Újbuda Önkormányzata



Kerületi Esélyegyenlőségi Program

2021-2025



Tartalom

I. Vezetői összefoglaló	5
II. Bevezetés	7
II.1 Jogsabályi háttér	7
II.2 Újbuda Önkormányzat esélyegyenlőséghez kapcsolódó, főbb hatályos dokumentumai, honlapjai, helyi rendeletei	10
II.3 Célkitűzések	11
III. A Kerületi Esélyegyenlőségi Programok végrehajtásának főbb eredményei a 2010-2020 közötti időszakban	11
III.1 Megvalósított kiemelt esélyegyenlőségi programok Újbudán	11
III.1.1 Hivatali Esélyegyenlőségi Terv	11
III.1.2 Lakossági és intézményi szemléletformáló programok	12
III.1.3 Fogyatékos emberek esélymegerősítő foglalkoztatása a Polgármesteri Hivatalban és az önkormányzati fenntartású szervezetekben	14
III.2 Általános irányelvek	14
III.2.1 Az esélyegyenlőségi mainstreaming bevezetése az Önkormányzat stratégiai döntéshozatalában	14
III.2.2 A rendezvények széleskörű akadálymentessége (irányelv)	15
III.3 A „Rugalmas munkahelyek, családbarát Újbuda” Program	15
III.3.1 Családbarát Vállalkozás Újbuda díj	15
III.4 „TAMAUTO2020” (2020)	16
III.5 Időseket érintő önkéntesen vállalt és megvalósult programok	16
III.5.1 Az elmúlt évek során megvalósult, időseket érintő nagyobb projektek Újbudán:	16
III.5.2 Újbuda 60+ Program - Újbuda Önkormányzatának saját szervezésű idősbárát programja	16
III.5.3 Újbudai Senior Programközpont (ÚSZP)	17
III.5.4 Idősek parkjai	18
III.5.5 Egészséges és Aktív Időskor projekt	18
III.5.6 „I-CARE SMART – Innovációs Ökoszisztémák a SMART Idősügyért” projekt	19
III.6 Díjak, elismerések	19
IV. Átfogó kerületi-ágazati helyzetelemzés	20
IV.1 Újbuda területi felosztása	20
IV.2 A kerület fő demográfiai jellemzői	21
IV.3 Munkaerőpiaci helyzetkép	24
IV.3.1 Foglalkoztatottság	24
IV.3.2 Regisztrált álláskeresők	25

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

IV.4 Lakhatás.....	25
IV.4.1 A kerületi önkormányzati lakásállomány általános jellemzői	25
IV.4.2 A kerületi Lakásgazdálkodási Koncepció lakáspolitikai javaslatai	27
IV.5 Szociális helyzet	28
IV.5.1 Az egyes támogatások részletes bemutatása.....	28
IV.5.2 Személyes gondoskodást nyújtó ellátások	33
IV.5.3 Kötelező feladatként biztosított szociális alapszolgáltatások	34
IV.5.4 Kötelező feladatként biztosított szociális szakosított ellátás	39
IV.5.5 Önként vállalt feladatként biztosított szociális alapszolgáltatások.....	41
IV.5.6 Önként vállalt feladatként biztosított szociális szakosított ellátások.....	42
IV.5.7 Kötelező feladatként biztosított gyermekjóléti alapellátások.....	42
IV.6 Egészségügyi ellátórendszer.....	45
IV.6.1 Alapellátás	45
IV.6.2 Szakellátás	46
IV.6.3 Az I-CARE SMART projekt igényfelmérésének eredményei	46
IV.7 Köznevelés – óvodai feladatellátás	47
IV.7.1 A kerületi óvodai nevelés fő jellemzői.....	47
IV.7.2 A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek ellátása és a gyógypedagógusi hálózat működtetése	48
IV.7.3 A korai fejlesztés helyzete a kerületben.....	49
IV.7.4 Fejlesztési célok és feladatok	49
IV.8 Kultúra és sport	50
IV.8.1 Kulturális élet.....	50
IV.8.2 Célok, kiemelt feladatok a kultúra területén.....	51
IV.8.3 Sport	51
V. Kiemelt esélyegyenlőségi célcsoportokra vonatkozó helyzetelemzés.....	53
V.1 Nők.....	54
V.1.1 Kerületi programok és szolgáltatások a célcsoport részére	58
V.2 Mélyszegénységben élők.....	59
V.2.1 Kerületi programok és szolgáltatások a célcsoport részére	62
V.3 Romák.....	63
V.3.1 Kerületi programok és szolgáltatások a célcsoport részére	64
V.4 Fogyatékossgal élő és tartósan egészségkárosodott emberek	64
V.4.1 Fogyatékos személyek ellátása Újbudán	68
V.4.2 Önkormányzati közszolgáltatások egyenlő esélyű, akadálymentes lakossági hozzáféréseinek biztosítotttsága	71

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

V.4.2 Kerületi programok és szolgáltatások a célcsoport részére	72
V.5 Gyermekek, fiatalok.....	73
V.5.1 Újbudai ellátások a gyermekek, fiatalok és családjaik támogatására	75
V.5.2 Újbudai Bölcsődei Intézmények	80
V.5.4 További kerületi programok és szolgáltatások a célcsoport részére.....	83
V.6 Idősek	84
V.6.1 Az idősek ellátása, támogatása Újbudán.....	86
V.6.1 Kerületi programok és szolgáltatások a célcsoport részére	90
V.7 Hajléktalanok.....	90
V.7.1 Kerületi programok és szolgáltatások a célcsoport részére	93
VI. Fő esélyegyenlőségi problémapontok meghatározása célcsoportok szerint.....	96
VI.1 Nők.....	96
VI.2 Mélyszegénységben élők.....	97
VI.3 Romák.....	97
VI.4 Fogyatékossgal élő és tartósan egészségkárosodott emberek	98
VI.5 Gyermekek, fiatalok.....	99
VI.6 Idősek	100
VI.7 Hajléktalanok	101
VII. Beavatkozási irányok	102
VII.1 Nem célcsoport-specifikus, illetve több célcsoportot érintő, ágazatok feletti intézkedések .	102
VII.2 Nem célcsoport-specifikus, vagy több célcsoportot érintő, ágazatokra vonatkozó intézkedések	103
VII.3 Nőkre vonatkozó specifikus intézkedések.....	105
VII.4 Mélyszegénységben élőkre vonatkozó specifikus intézkedések	105
VII.5 Romákra vonatkozó specifikus intézkedések	106
VII.6 Fogyatékossgal élő, tartósan egészségkárosodott emberekre vonatkozó specifikus intézkedések	106
VII.7 Gyermekekre, fiatalokra vonatkozó specifikus intézkedések	107
VII.8 Idősekre vonatkozó specifikus intézkedések.....	107
VII.9 Hajléktalanokra vonatkozó specifikus intézkedések	108
VIII. A kerületi esélyegyenlőségi program beavatkozási akcióterv 2025-re kijelölt feladatainak intézkedési rendje.....	109

I. Vezetői összefoglaló

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata 2010 óta harmadik alkalommal készíti el az öt évre szóló Kerületi Esélyegyenlőségi Programját.

A Program legfontosabb vázát **Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény** alapján, valamint annak nyomán **A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet** és **A helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet** adja.

A Kerületi Esélyegyenlőségi Program a vonatkozó jogszabályi háttér ismertetése után bemutatja a **korábbi Esélyegyenlőségi Programok eredményeként** a kerületben létrejövő, a korábbi években megvalósult, illetve a korábbiakban megkezdett és aktuálisan is megrendezésre kerülő programokat, elismeréseket, díjakat.

A dokumentum szerves részét képezi az **Átfogó kerületi helyzetelemzés**, amely a kerület területi és demográfiai bemutatása után ágazatonként (Foglalkoztatás, Egészségügy, Szociális ágazat, Köznevelés, Kultúra és sport) beszámol az azokat érintő legfontosabb statisztikákról, a területeken működő intézményekről és helyi ellátásokról. A Program ezután egyesével foglalja össze a **hét, esélyegyenlőségi szempontból kiemelten kezelendő célcsoport** (Nők, Mélyszegénységben élők, Romák, Fogyatékossgal élő, tartósan egészségkárosodott emberek, Gyermekek, fiatalok, Idősek, Hajléktalanok) **helyzetét**, valamint a számukra a kerületben nyújtott ellátásokat, szolgáltatásokat.

A Program következő fejezete kiemeli azokat a **legfontosabb problémapontokat**, amelyek a fenti célcsoportokat érintik, majd mindezek alapján meghatározza a legjelentősebb **beavatkozási irányokat** ágazatonként és célcsoportonként. Az Esélyegyenlőségi Program záró része a 2021-2025 közötti időszakra vonatkozó esélyegyenlőségi intézkedések összegzését, vagyis az Önkormányzat **Akciótervét** tartalmazza.

Az egyes területek és célcsoportok bemutatása, valamint a főbb problémapontok meghatározása az Önkormányzat illetékes munkatársaival, az érintett intézmények képviselőivel és szakembereivel való egyeztetés alapján készült el.

A Kerületi Esélyegyenlőségi Program a **Központi Statisztikai Hivatal**, valamint az **Országos Területfejlesztési és Területrendezési Információs Rendszer** adataira épül, a Program készítésekor aktuálisan elérhető legfrissebb adatok felhasználásával és elemzésével. További, kerületi statisztikai adatok emellett Újbuda Önkormányzatának adatszolgáltatása alapján kerültek be a Programba.

A Program törekedett a kontinuitásra a 2016-2020. évi Esélyegyenlőségi Programmal, így a dokumentum fontos forrása a korábbi Esélyegyenlőségi Program legutóbbi, 2019. évi felülvizsgálati dokumentuma is. A **COVID-19 okozta veszélyhelyzet** a korábbi Program egyes elemeinek megvalósulására, valamint jelen Program tervezési szakaszára is hatással volt. Egy ilyen váratlan és azonnali kríziskezelést igénylő helyzet világszerte új kihívások, szakmai és költségvetési döntések elé állítja a döntéshozókat helyi és országos szinten egyaránt. A kapcsolódó kerületi intézkedések a legtöbb ponton a legkiszolgáltatottabb, esélyegyenlőségi szempontból kiemelten kezelendő célcsoportok tagjait érintették, az ő veszteségeik minimalizálását, valamint helyzetük többoldalú támogatását célozták. A veszélyhelyzet alatt megvalósított intézkedések esélyegyenlőségi szempontból számos esetben jó példaként szolgáltak, egyes programok hosszú távon való fenntartása, működtetése is indokoltnak bizonyult.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

A 2021-2025. évre szóló Program igyekszik beépíteni a pandémia során szerzett tapasztalatokat is, fókuszában azonban a hosszú távra szóló irányok, intézkedések, tevékenységek kijelölése került.

A Program megalkotása során fontos szempont volt, hogy az az évek óta jól működő programokat, irányvonalakat a jövőben is megtartva, ugyanakkor friss szemlélettel az aktuális kihívásokra reagálva segítse elő az esélyegyenlőségi szempontból kiemelt célcsoportok helyzetének jobbítását.

A Program különös hangsúlyt fektet arra is, hogy a többségi társadalom tagjainak szemlélete, az elfogadással kapcsolatos attitűdje pozitív irányban, valódi megértés alapján fejlődjön, mert hisszük, hogy a különböző szempontok mentén hátrányos helyzetben lévő emberek életésélyeinek, kilátásainak javítása ösztársadalmi szinten is pozitív változásokat idéz elő.

II. Bevezetés

II.1 Jogszabályi háttér

Magyarország Alaptörvényének II. cikke kimondja, hogy „Az emberi méltóság sérthetetlen. Minden embernek joga van az élethez és az emberi méltósághoz, a magzat életét a fogantatástól kezdve védelem illeti meg.” A XV. Cikk ennél még részletesebben rendelkezik az egyenjogúság kérdéséről, és kimondja a törvény előtti egyenlőség elvét, az alapvető jogok megkülönböztetés nélküli biztosításának elvét, a nők és a férfiak egyenjogúságának elvét, valamint rögzíti, hogy az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás érdekében, illetve a családok, gyermekek, nők, idősek és fogyatékkal élők védelme érdekében külön intézkedéseket tesz.¹

Mindezeket elismerve, valamint az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás előmozdítását elsősorban állami kötelezettségnek nyilvánítva, a nemzetközi kötelezettségeknek eleget téve az Országgyűlés megalkotta az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt (Ebktv.).

Ahogy azt az Ebktv. kommentárjában olvashatjuk, „az esélyegyenlőség iránti igény, valamint annak elősegítése, annak a ténynek a felismerésén alapul, miszerint a különböző társadalmi csoportok, és azok tagjai vagyoni, családi, gazdasági helyzetük szerint jelentősen különböznek egymástól, és ez a különbözőség mindennapjaikra is kihat: aki hátrányosabb helyzetben van, annak kisebb az esélye a továbbtanulásra, a munkához jutásra, a szakképzettség elnyerésére, a magasabb fizetésre, a magasabb társadalmi státusz és presztízs elérésére. Mindez anélkül, hogy általánosan kijelenthetnénk, hogy e „sújtott” csoportoknak egyébként nincsenek meg az említettek eléréséhez szükséges képességeik, adottságaik – azt viszont leszögezhetjük, hogy lehetőségük, esélyük alig, vagy számottevően kevesebb van.”²

Az egyenlő bánásmód követelménye a diszkrimináció tilalmát jelenti, így a diszkrimináció az egyenlő bánásmód követelményének megsértésével egyenlő. Az Ebktv. céljának a hatékony jogvédelmet és az esélyegyenlőség előmozdítását tekinthetjük, amelynek érdekében a törvény részletesen rendelkezik arról, hogy kiket kötelez az egyenlő bánásmód követelményeinek megtartására, és kiknek, milyen tulajdonságok alapján biztosít védelmet. Általánosságban elmondható, hogy mivel a közjogi jogviszonyokban a fő szabályozási elv értelmében minél szélesebb körben kell érvényesíteni a diszkrimináció tilalmát, így **minden közfeladatot ellátó szervezet köteles valamennyi tevékenysége során, minden jogviszonyában megtartani az egyenlő bánásmód követelményét.**

A fentiek értelmében a törvény hatálya a kötelezetti oldalon egyértelműen és kifejezetten kiterjed a helyi és nemzetiségi önkormányzatokra, valamint azok szerveire³, így a helyi önkormányzatok

¹ Magyarország Alaptörvénye XV. cikk:

(1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.

(2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.

(3) A nők és a férfiak egyenjogúak.

(4) Magyarország az esélyegyenlőség és a társadalmi felzárkózás megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.

(5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a családokat, a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.

² Bihary László – Farkas Lilla – Kádár András Kristóf – Kárpáti József: *Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény magyarázata*. Másság Alapítvány, Budapest, 2006.

³ Az egyenlő bánásmód követelményét:

- a) a magyar állam,
- b) a helyi és nemzetiségi önkormányzatok, ezek szervei,
- c) a hatósági jogkört gyakorló szervezetek,

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

minden intézkedésük, eljárásuk és bármely nemű jogviszony létesítése során kötelesek megtartani az egyenlő bánásmód követelményét, azaz a diszkrimináció tilalmát.

Az Ebktv. a települési önkormányzatoknak külön kötelezettséget is megállapít az egyenlő bánásmód követelményeinek megtartásával kapcsolatban. A törvény 31. szakasza rendelkezik arról, hogy minden települési önkormányzat köteles ötévente öt évre szóló, helyi esélyegyenlőségi programot elfogadni, amelyben *„helyzetelemzést kell készíteni a hátrányos helyzetű társadalmi csoportok - különös tekintettel a nők, a mélyszegénységben élők, romák, a fogyatékkal élő személyek, valamint a gyermekek és idősek csoportjára - oktatási, lakhatási, foglalkoztatási, egészségügyi és szociális helyzetéről, illetve a helyzetelemzésen alapuló intézkedési tervben meg kell határozni a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket.”* A törvény rendelkezik arról is, hogy a program időarányos megvalósulását két évente felül kell vizsgálni, és az esetleges változásoknak megfelelően módosítani.

A törvény (Ebktv.) értelmében akkor sérül az egyenlő bánásmód követelménye, azaz akkor valósul meg diszkrimináció, ha valakit vagy valakiket a törvényben felsorolt úgynevezett védett tulajdonságuk miatt ér sérelem. A védett tulajdonságok az Ebktv.-ben felsorolt olyan tulajdonságok, jellemzők, amelyek alapján a megkülönböztetés a törvény értelmében sérti az egyenlő bánásmód követelményét, tehát diszkriminációnak minősül.⁴

Az Ebktv. általában olyan tulajdonságokat részesít védelemben, amelyek jellemzően veleszületett, állandó, az egyén által megváltoztathatatlan vagy nehezen megváltoztatható tulajdonságok. A törvényi felsorolás nem zárt, a felsorolásban az „egyéb helyzet, tulajdonság vagy jellemző” is szerepel. Ezt a fogalmat azonban szűken kell értelmezni, ebben a körben is csak a törvényben felsoroltakhoz hasonló jellegű tulajdonságok, helyzetek fogadhatók el védett tulajdonságként. A diszkrimináció megvalósulhat közvetlen hátrányos megkülönböztetéssel, közvetett hátrányos megkülönböztetéssel, zaklatással, jogellenes elkülönítéssel (szegregáció) és megtorlással.⁵

Jelen Esélyegyenlőségi Program a fent említett jogszabályokon kívül a következő főbb hazai jogszabályok, valamint azok alapvetéseinek figyelembevételével született:

- 1956. évi I. törvény az Egyesült Nemzetek Alapokmányának törvénybe iktatásáról;

-
- d) a Magyar Honvédség és a rendvédelmi szervek,
 - e) a közalapítványok, köztestületek, valamint munkavállalók és munkáltatók érdekképviseleti szervezetei,
 - f) a közszolgáltatást végző szervezetek,
 - g) a köznevelési intézmények, a szakképző intézmények és a felsőoktatási intézmények (a továbbiakban együtt: oktatási intézmény),
 - h) a szociális, gyermekvédelmi gondoskodást, valamint gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó személyek és intézmények,
 - i) a muzeális intézmények, a könyvtárak, a közművelődési intézmények,
 - j) az önkéntes kölcsönös biztosítópénztárak, a magánnyugdíj pénztárak,
 - k) az egészségügyi ellátást nyújtó szolgáltatók,
 - l) a pártok, valamint
 - m) az a)-l) pontok alá nem tartozó költségvetési szervek

jogviszonyaik létesítése során, jogviszonyaikban, eljárásaik és intézkedéseik során (a továbbiakban együtt: jogviszony) kötelesek megtartani.

⁴ Tájékoztató az Egyenlő Bánásmód Hatóság 2019. évi tevékenységéről, valamint az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény alkalmazásának tapasztalatairól

https://www.egyenlobanasmod.hu/sites/default/files/tajekoztatok/EBH_tajekoztato%202019_HU_w.pdf

⁵ Tájékoztató az Egyenlő Bánásmód Hatóság 2019. évi tevékenységéről, valamint az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény alkalmazásának tapasztalatairól

https://www.egyenlobanasmod.hu/sites/default/files/tajekoztatok/EBH_tajekoztato%202019_HU_w.pdf

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

- 1969. évi 8. törvényerejű rendelet a faji megkülönböztetés valamennyi formájának kiküszöböléséről New Yorkban 1965. december 21-én elfogadott nemzetközi egyezmény kihirdetéséről;
- 1976. évi 8. törvényerejű rendelet az Egyesült Nemzetek Közgyűlése XXI. ülészakán, 1966. december 16-án elfogadott Polgári és Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya kihirdetéséről
- 1982. évi 10. törvényerejű rendelet a nőkkel szembeni megkülönböztetés minden formájának felszámolásáról 1979. december 18-án New Yorkban elfogadott egyezmény kihirdetéséről;
- 1993. évi III. törvény a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról;
- 1997. évi XXXI. törvény a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról;
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról;
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról;
- 2007. évi XCII. törvény a Fogyatékos-sággal élő személyek jogairól szóló egyezmény és az ahhoz kapcsolódó Fakultatív Jegyzőkönyv kihirdetéséről;
- Magyarország Alaptörvényének Szabadság és felelősség című fejezet XV. cikke;
- A helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet;
- 2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről;
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól;
- 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól;
- 2012. évi I. törvény a munka törvénykönyvéről;
- 327/2012. (XI. 16.) Korm. rendelet a megváltozott munkaképességű munkavállalókat foglalkoztató munkáltatók akkreditációjáról, valamint a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásához nyújtható költségvetési támogatásokról;
- 2016. évi CL. törvény az általános közigazgatási rendtartásról (15. és 16. pont).

A Program szempontjából irányadó főbb nemzetközi jogszabályok:

- Az Egyesült Nemzetek Alapokmánya;
- Polgári És Politikai Jogok Nemzetközi Egyezségokmánya (ICCPR);
- Az Emberi Jogok Európai Egyezménye (EJEE);
- Az Európa Tanács 2000/78/EK irányelve (2000. november 27.) a foglalkoztatás és a munkavégzés során alkalmazott egyenlő bánásmód általános kereteinek létrehozásáról;
- Az Európa Tanács 2000/43/EK irányelve (2000. június 29.) a személyek közötti, faji- vagy etnikai származásra való tekintet nélküli egyenlő bánásmód elvének alkalmazásáról;
- Az Európa Tanács 2004/113/EK irányelve a nők és férfiak közötti egyenlő bánásmód elvének az árukhoz és szolgáltatásokhoz való hozzáférés, valamint azok értékesítése, illetve nyújtása tekintetében történő végrehajtásáról;
- Az Európai Parlament és a Tanács 2006/54/EK irányelve (2006. július 5.) a férfiak és nők közötti esélyegyenlőség és egyenlő bánásmód elvének a foglalkoztatás és munkavégzés területén történő megvalósításáról;
- A Miniszteri Bizottság CM/Rec(2010)5. sz. ajánlása a tagállamok felé a szexuális irányultság, illetve nemi identitás alapján történő diszkrimináció leküzdését célzó intézkedésekről;
- Az Európa Tanács Helyi és Regionális Önkormányzatok Kongresszusa 380. sz. határozat (2015) A leszbikus, meleg, biszexuális és transznemű (LMBT) emberek jogainak biztosítása: az európai városok és régiók felelőssége;
- Az ENSZ Gyermekjogi egyezménye;

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

- Az ENSZ Fogyatékossággal élő személyek jogairól szóló egyezménye.

II.2 Újbuda Önkormányzat esélyegyenlőséghez kapcsolódó, főbb hatályos dokumentumai, honlapjai, helyi rendeletei

A Kerületi Esélyegyenlőségi Program a fenti nemzetközi és hazai jogszabályok mellett kiemelt figyelmet fordít az Újbudán megvalósuló programok és koncepciók esélyegyenlőségi vetületeire is. Az alábbi, hatályos dokumentumok egyes, vonatkozó fejezetei, illetve részei tartalmilag, szerkesztett formában az Esélyegyenlőségi Programba beépítésre kerültek:

- Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Kerületi Esélyegyenlőségi Program 2016-2020 2019. évi felülvizsgálati dokumentum;
- Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Integrált Településfejlesztési Stratégiája (ITS) és Antiszegregációs Terve (2014-2020)
- Újbuda Lakásgazdálkodási Koncepciója (2015-2020)
- Újbuda Köznevelési Koncepciója (2015)
- Újbuda Gazdasági Programja (2015-2020)
- Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzatának Polgármesteri Hivatala –Munkahelyi Esélyegyenlőségi Terve (2018)
- Újbuda Kulturális Koncepciója (2015)
- Újbuda Idősügyi Koncepciója (2015-2025)
- Újbuda Szolgáltatástervezési Koncepciója (kieg. 2019)
- Újbuda Városfejlesztési Koncepciója (2014)
- Újbuda Egészségügyi Koncepciója (2016-2020)
- Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámoló (2019)
- Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Szociális és gyermekvédelmi évkönyv
- Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Közfoglalkoztatási terv
- Szent Kristóf Újbudai Szakrendelő és Egészségügyi Szolgáltató Nonprofit Kft. (korábban Gyógyír XI. Nkft.) közhasznúsági jelentései
- A szociális ellátórendszer továbbfejlesztése Újbudán (készítette: ELTE Társadalom-tudományi Kar, Humán és intézményi infrastruktúra. A társadalmi szolgáltatások infrastruktúrájának állapota és fejlesztési lehetőségei a XI. kerületben. A szociális és oktatási szektor rész-fejlesztési programja (2011)
-
- Újbuda Minőségi idősor városi környezetben / Újbuda 60+ (készítette: TÁRKI Zrt. és BME Szociológia és Kommunikációs Tanszék, 2009. augusztus)
- Családbarát önkormányzati szolgáltatások feltérképezése és fejlesztési javaslatok (Készült a „Rugalmas munkahelyek, családbarát Újbuda” című projekt keretében, 2014)
- Monitoring jelentés a munkaerő-piaci folyamatokról – Budapest Főváros XI. kerület Újbuda (Készült a Budapest Esély Nonprofit Kft. szakmai műhelyében, Újbuda Önkormányzatának megbízásából, 2014)
- Motiváció Alapítvány kerületi akadálymentességi felmérésének eredménydokumentációja (2014)

Honlapok:

- www.ujbuda.hu
- www.ujbudagamesz.hu
- www.ujbudaprizma.hu

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

- www.szentkristofrendelo.hu
- <https://uszosz.ujbuda.hu>
- <https://uhszk.ujbuda.hu/>
- <https://ubi.ujbuda.hu//>
- <https://ubi.ujbuda.hu//>
- <https://kozigazgatas.ujbuda.hu/ujbudai-idosek-haza>

Vonatkozó helyi rendeletek:

- 34/2017. (IX. 26.) XI. ÖK rendelet az önkormányzati tulajdonban lévő lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadásáról
- 6/2017. (II. 27.) XI. ÖK rendelet az egészségügyi alapellátások körzeteiről
- 20/2015. (IV. 29.) XI. ÖK rendelet az önkormányzati tulajdonban lévő lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek elidegenítésének szabályairól
- 10/2015. (II. 25.) XI. ÖK rendelet a rászorult személyek támogatásáról
- 52/2017. (XII. 21.) XI. ÖK rendelet a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról

II.3 Célkitűzések

A 2021-2025 Helyi Esélyegyenlőségi Program célja, hogy kapcsolódva Újbuda korábbi esélyegyenlőségi programjának legfontosabb elemeihez és eredményeihez, az érintettek lehető legnagyobb mértékű bevonásával képezze az alapját Újbuda esélyegyenlőség előmozdítása irányába tett törekvéseinek. A Program célja, hogy az intézkedések hatására a védett tulajdonsággal rendelkező csoportok esélyei, valamint a szolgáltatásokhoz, ellátásokhoz, lehetőségekhez való hozzáférése növekedjen. A Program célja az egyes területekhez, célcsoportokhoz kapcsolódó hosszú távú vízió megjelenítése is, amely bár túlmutat a Program által felölelt ötéves megvalósítási időszakon, de kijelöli a kerület esélyteremtő és esélyegyenlőséget elősegítő munkájának főbb irányait.

A Program célja felhívni a figyelmet arra, hogy a különböző hátrányok gyakran összeadódnak, így nem lehet az egyes esélyegyenlőségi célcsoportokat kizárólag egymástól elkülönítve vizsgálni, hanem figyelemmel kell lennünk arra, hogy ezek a csoportok számos ponton metszik egymást és egy ember egyszerre több védett tulajdonsággal is rendelkezhet.

Kiemelten fontos, hogy minden intézkedés és beavatkozás az együttműködésre épüljön, az érintettek valós igényeire reagáljon, és támogassa a befogadást, az empátiát, a türelmet, a közösségi értékek erősödését is a kerületben. A Program a kerület demográfiai sajátosságait is figyelembe véve kiemelt figyelmet fordít a generációk közötti együttműködés erősítésére.

III. A Kerületi Esélyegyenlőségi Programok végrehajtásának főbb eredményei a 2010-2020 közötti időszakban⁶

III.1 Megvalósított kiemelt esélyegyenlőségi programok Újbudán

III.1.1 Hivatali Esélyegyenlőségi Terv

Az Ebktv. rendelkezései szerint 2004 óta az ötven főnél több személyt foglalkoztató költségvetési szervek és többségi állami tulajdonban álló jogi személyek kötelesek esélyegyenlőségi tervet

⁶ A fejezet Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Kerületi Esélyegyenlőségi Program 2016-2020 2019. évi felülvizsgálati dokumentuma alapján készült, 2020. évi frissítésekkel, kiegészítésekkel.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

elfogadni. A Polgármesteri Hivatal munkahelyi esélyegyenlőségi tervének célja, hogy (a korábbi Munka Törvénykönyvéről szóló 1992. évi XXII. Törvényben leírtaknak megfelelően) a hátrányos helyzetű munkavállalói csoportok foglalkoztatási helyzetét felmérje, elemezze, valamint az adott szervezeti keretek sajátosságait figyelembe véve meghatározza a munkavállalók esélyegyenlőségének megteremtéséhez szükséges célokat és intézkedéseket. A Hivatali Esélyegyenlőségi Terv fókuszában áll különösen: a megváltozott munkaképességű és fogyatékos emberek foglalkoztatásának elősegítése és az ehhez szükséges akadálymentesítés; a nők és férfiak munkahelyi esélyegyenlőségének támogatása; a kisgyermeket nevelő munkatársak helyzetének javítása; a munkavállalók egészségi állapotának megőrzése; valamint a senior korúak munkahelyi bevonása és a nyugdíjas korba való átmenet megkönnyítése. A terv időszakos felülvizsgálatát, végrehajtásának koordinálását az esélyegyenlőségi referens végzi.

III.1.2 Lakossági és intézményi szemléletformáló programok

A) LEZÁRULT LAKOSSÁGI ÉS INTÉZMÉNYI SZEMLÉLETFORMÁLÓ PROGRAMOK

- **„Nő a bizalom! Nő vagyok és tovább nőhetek!” esélyegyenlőségi program (2014)**

Napjainkban a hátrányos helyzetű nők és a családanyák, különösen a gyermeküket egyedül nevelő nők támogatása kiemelt feladat. Újbuda Önkormányzata a Kerületi Esélyegyenlőségi Programjának keretében elsőként kezdeményezte egy olyan szemléletformáló program bevezetését, mely a nők esélyegyenlőségének előmozdítására is külön figyelmet szentelt.

- **„Osztályfőnöki óra” - integrációt segítő program Újbuda Iskoláiban (2017)**

2017-ben a Kerületi Esélyegyenlőségi Program keretein belül indult útjára a Kézenfogva Alapítvány segítségével. Megszólítottjai a 6-14 éves iskolás korosztály és azok szűkebb - tágabb környezete. Cél, hogy az iskolák osztályfőnöki óráin megismerkedjenek a fogyatékosokkal, a fogyatékos emberekkel, mindezzel hozzájárulva az előítéletek csökkentéséhez, a társadalmi integrációhoz.

További, a közelmúltban a munka és a magánélet, valamint a családi élet harmonikusabbá válása érdekében önállóan vagy más önkormányzatokkal, civil szervezetekkel közösen szervezett szemléletformáló események:

- **„Apák, fiúk szerepe a családban” programsorozat, 2017**
- **„Tudatos Szülő Tiszta Gyermekek – Drogrevenió Újbudán”** prevenciós előadásorozat szülőknek, 2016
- **„Függőségeink”** – a Momentán társulat és Dr. Zacher Gábor előadása, 2019
- **Szülők napja** – családi élménynap a szülők áldozatos munkájának elismeréséért
- **Egészségpart** – nagyszabású egészségmegőrzést célzó rendezvény

B) FOLYAMATOSAN MEGVALÓSULÓ INTÉZMÉNYI SZEMLÉLETFORMÁLÓ PROGRAMOK

- **Szemléletformáló tréningek az Önkormányzat szervezeti rendszerében (2012-)**

A fogyatékos emberek integrációja, a befogadó és elfogadó szemlélet kialakítása szemléletformáló tréningek keretében valósul meg a kerületben. Kezdő lépésként, az intézményvezetők és az Önkormányzat dolgozói vesznek részt fogyatékkal élő tapasztalati szakértők által vezetett előadásokon, ahol gyakorlati feladatokon keresztül pillanthatnak bele a fogyatékos emberek mindennapos kihívásaiba. Ezidáig 350 fő vett részt ezeken a tréningeken.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

2020-ban a pandémiás helyzetre tekintettel a program nem valósult meg. A következő évtől terveink szerint az érzékenyítő program kidolgozásába és megvalósításába bevonjuk a Polgármesteri Hivatalban dolgozó 2 látássérült és egy mozgáskorlátozott munkatársat.

- **„Világnyitók – Jobb Velünk a Világ!” Szemléletformáló program iskolás gyermekek számára (2012-)**

Magyarországon sem az osztályfőnöki órák rendjében nem jelenik meg a fogyatékos, és az integrált oktatás sem általános. Ezért kihívást jelent, hogy hogyan ismerkedjenek meg az ép gyermekek fogyatékos társaikkal. Újbudán, az Önkormányzat kezdeményezésére, a 2012. évben egy szemléletformáló nap keretében került sor a „Világnyitók – Jobb Velünk a világ!” című programra, melyet azóta évente megrendeznek. A diákok speciális játékos feladatok elvégzése során ismerkedtek meg a fogyatékos emberek mindennapjaival.

- **„Közös a Napunk!” óvodai integrációt segítő program (2014-)**

Újbuda Önkormányzata folyamatosan dolgozik az integrált nevelés elősegítésén. A sikeres általános iskolai program után az óvodás korosztály részére fejlesztettek ki egy programot „Közös a Napunk!” címmel, mely újszerű befogadó szemlélettel ismerteti meg mind gyereket, mind azok szüleit és az óvodapedagógusokat egyaránt.

A program elemei:

1. Pedagógus továbbképzés - 30 órás képzés óvodapedagógusok részére. Cél, a vezetett gyermekközösség számára megfelelő információ átadása fogyatékos témakörében.
2. Közös előadás a gyermekek részvételével - A Montágh Imre Általános Iskola bevonásával ép és fogyatékos gyermekek részére interaktív mesés – verses - dalos előadások szervezése.
3. Szülői konzultáció a Kézenfogva Alapítvánnyal közösen – az óvodás gyermekek és szülei szakember segítségével beszélgetnek gyermekeikről és a sérült, fogyatékos gyermekekről, szülői nehézségekről, nevelésről, elfogadásról és mindarról, ami a mese kapcsán felmerül bennük.

A program kezdete óta összesen 90 óvónő vett részt az akkreditált képzésen, 22 szülői fórum, 32 mesebemutató, 88 tematikus hét került megrendezésre. A programokkal csaknem 2200 gyermeket sikerült megszólítani.

2020-ban a COVID-19 okozta veszélyhelyzet miatt a program nem valósult meg, de 2021-től ismét megrendezésre kerül.

- **Esélyek utcája (2016-)**

Újbuda Önkormányzata az esélyegyenlőség elve alapján a hátrányban élő, nehézséggel küzdő lakosai életminőségét évek óta kiemelt figyelemmel kíséri. Esélyek utcája című programjával szeretné felhívni a közösség figyelmét az esélyegyenlőség és a családbarát szemlélet kialakításának fontosságára.

A program legfontosabb célja, hogy segítse a kapcsolatteremtést a civil-, a vállalati-, és állami szektor között. Közös rendezvényekkel, valamint önálló weboldalával (<http://eselyekutcája.ujbuda.hu/>) lehetőséget teremt a három szektor számára egymás kölcsönös megismerésére. Újbuda Önkormányzata a helyi gazdasági és civil élet résztvevőit kívánja bevonni ezen programjába, melyek új munkahelyek létrehozásával, társadalmi szerepvállalásukkal hozzájárulnak Újbuda fejlődéséhez.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

2016 óta közel 100 szervezettel sikerült kooperációra jutni.

A 2020-as év témáját a koronavírus-járvány okozta társadalmi és gazdasági nehézségek adták, melyek ebben az évben online konferencia keretében valósultak meg.

Elismerő cím megalkotása a programon belül:

„Felelős Vállalkozás Újbuda” elismerő cím. 2020 évtől Újbuda Önkormányzata pályázat útján egy vállalkozásnak ítélheti oda az elismerő címet. 2 éven keresztül a Felelős Vállalkozás Újbuda logó használatára az a civil szervezet, kis-, közép- vagy nagyvállalat, aki felelős munkát végez a társadalomért, a környezetért, a munkavállalókért, a jövő generációjáért.

• **Babakocsis sétanap (2014-)**

Az akadálymentes környezet kialakításánál elengedhetetlen az érintettek teljeskörű bevonása egy-egy tervezési-kivitelezési folyamatba. A 2014 óta évente megrendezésre kerülő **Babakocsis sétanap** célja a kerületi különböző pontjainak, útvonalainak felmérése annak érdekében, hogy kiderüljön, melyek azok a területek, útszakaszok, amelyek akár babakocsival, akár kerekesszékekkel (vagy más a járást / közlekedést segítő segédeszközzel) jól használhatóak, és melyek azok, amelyek fejlesztésre, átalakításra szorulnak. A koronavírus járványra tekintettel a 2020-ra meghirdetett Babakocsis sétanap elmaradt, de a következő években a program folytatódik.

• **Női esélyegyenlőségi hónap (2020-):**

2020-ban a COVID-19 járvány miatt 4 alkalmas online konferenciát került megrendezésre a kerületben élő nők számára női témákban, amely programot a jövőben folytatni szeretnénk. A programban vállalati partnereink és az Újbudai Humánszolgáltató Központ munkatársa vett részt előadóként. Az előadások különálló egységekként is értékes információkat juttattak el a résztvevőkhöz, melyek a mindennapi élethez nyújtottak segítséget főleg nőknek, de nem csak nőknek.

III.1.3 Fogyatékos emberek esélymegerősítő foglalkoztatása a Polgármesteri Hivatalban és az önkormányzati fenntartású szervezetekben

Budapest Főváros XI. Kerületének Önkormányzata jelentős hangsúlyt fektet a fogyatékos emberek integrációjának elősegítésére, és ezzel együtt a befogadó és elfogadó szemlélet minél szélesebb körben való kiterjesztésére. Az Önkormányzat kiemelten kezeli a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásának kérdését az egyes háttérintézményeiben is, amelyekben a 2020-ban foglalkoztatott megváltozott munkaképességű munkavállalók száma a következőképp alakult⁷:

- Újbuda Prizma Közhasznú Nonprofit Kft. – 165 fő,
- Újbudai Bölcsődei Intézmények – 4 fő,
- Újbudai Szociális Szolgálat – 1 fő,
- Szent Kristóf Szakrendelő Nonprofit Kft – 8 fő.

III.2 Általános irányelvek

III.2.1 Az esélyegyenlőségi mainstreaming bevezetése az Önkormányzat stratégiai döntéshozatalában

Újbuda Önkormányzata 2014-ben vezette be az esélyegyenlőségi mainstreaming hivatali rendszerét. A Képviselő-testület döntése alapján az Önkormányzat szakpolitikai koncepcióinak

⁷ A szervezetek által közölt önkéntes adatszolgáltatás alapján (2020. évi adatok)

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

felülvizsgálata során a koncepciókban nevesített intézkedések, tevékenységek kerületi esélyegyenlőségi célcsoportok helyzetére gyakorolt hatását célzottan meg kell vizsgálni.

Az Önkormányzat szakpolitikai koncepcióinak felülvizsgálata során végrehajtandó esélyegyenlőségi szempontú értékelések hivatali eljárásrendjéről a vonatkozó jegyzői utasítás az alábbiak szerint intézkedik:

1. „Az Önkormányzat szakpolitikai koncepcióinak felülvizsgálata során az esélyegyenlőségi szempontú értékelésekkel kapcsolatos szakmai feladatokat a Polgármesteri Hivatalban az esélyegyenlőségi munkatárs látja el.
2. Az esélyegyenlőségi szempontú értékelést végre kell hajtani az Önkormányzat jelenlegi ágazati szakpolitikai és stratégiai koncepcióinak és terveinek jövőbeni felülvizsgálata, valamint az Önkormányzat új ágazati szakpolitikai és stratégia koncepcióinak, terveinek jövőbeni elfogadása során.
3. Az esélyegyenlőségi szempontú értékelésnek minden esetben meg kell történnie az elfogadásra, illetve felülvizsgálatra kerülő ágazati szakpolitikai és stratégia dokumentumok előkészítő szakaszában, a szakmai véleményezéssel egy időben. Az esélyegyenlőségi munkatárs az esélyegyenlőségi szempontú véleményét 5 munkanapon belül írásban adja át a szakpolitikai koncepció készítőjének. A szakpolitikai koncepció véglegesítése során az esélyegyenlőségi szempontú vélemény megállapításait figyelembe kell venni.”

III.2.2 A rendezvények széleskörű akadálymentessége (irányelv)

Újbuda Önkormányzata a kerületi rendezvények szervezése és lebonyolítása során kiemelten fontosnak tartja, hogy lehetőségeihez mérten azok helyszínét és körülményeit a fogyatékkal élő lakosok szükségleteit figyelembe véve válassza meg. A kerületi rendezvényeken ennek megfelelően igyekszik a hallássérültek számára jelnyelvi tolmácsolást biztosítani, a szervezők pedig minden szükséges támogatást biztosítanak a kerekesszékekkel érkező vendégeknek a programon történő problémamentes részvétel érdekében. Az akadálymentes részvétel mellett a családbarát módon történő programszervezés is hangsúlyos szerepet kap Újbudán: a rendezvények idejére lehetőség szerint a kerület gyermekfelügyeletet biztosít, ahol képzett szakemberek, valamint Újbuda 60+ programjának önkéntes pótnagymamáái vigyáznak a gyerekekre, hogy a kisgyermekkel érkezők nyugodt körülmények között vehessenek részt a felnőtteket célzó programokon.

III.3 A „Rugalmas munkahelyek, családbarát Újbuda” Program

A Családbarát Újbuda program 2013-ban indult egy Uniós társfinanszírozású projekttel, melynek eredményei megalapozták a program további célkitűzéseit, irányait. A projekt 2015-ös zárása után is fenntartottuk az abban vállalt kötelezettségeinket, így a Családbarát Vállalkozás Újbuda elismerő címet, az akadálymentes közlekedés lehetőségeit és kihívásait feltáró Babakocsis sétanapot, és szemléletformáló eseményeket, melyek révén az újbudai családok és vállalkozások aktívan tehetnek a munka és magánélet jobb összehangolása érdekében.

III.3.1 Családbarát Vállalkozás Újbuda díj

Újbuda Önkormányzata a 2014-ben létrehozott Családbarát Vállalkozás Újbuda elismerő címmel ösztönzi a kerületi vállalkozásokat a családbarát működés és szemlélet kialakítására. Az elismerő címet az a XI. kerületi vállalkozás nyerheti el, aki szem előtt tartja a családbarát vállalkozás kritériumrendszerének megvalósulását, beépítve azt vállalati filozófiájukba.

Az elismerő cím birtokosa jogosulttá válik a cím elnyerésétől számított két évig a Családbarát Vállalkozás Újbuda logó használatára. 2020-tól minden évben egy vállalkozás nyeri el az elismerő címet.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

III.4 „TAMAUTO2020” (2020)

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata a Nemzeti Fogyatékosügyi- és Szociálpolitikai Központ Nonprofit Kft. (a továbbiakban: NFSZK) által meghirdetett „A támogató szolgáltatás keretében használandó új vagy használt gépjármű vásárlásának, a meglévő gépjárműpark bővítésének, cseréjének támogatása” című nyílt pályázatán sikeresen vett részt.

Az elnyert pályázati kiírás alapján új gépjármű vásárlása valósul meg, melynek keretében a beszerzésre kerülő gépjármű műszaki jellemzőinek illeszkedniük kell a szolgáltatás keretében végzett feladat ellátásához. A támogató szolgáltatás a mindenkori jogszabályoknak megfelelő tárgyi feltételrendszerrel végzett, fogyatékos személyekre irányuló tevékenységek körére épülő személyes gondoskodást nyújtó professzionális szolgáltatás. A professzionális segítő tevékenység a feladatellátás specifikus követelményeinek megfelelő tárgyi eszközrendszerrel – többek között akadálymentesített gépjárművel – végezhető, mely alapján a fogyatékos személlyel élő személy a lakókörnyezete és az intézmény közötti közlekedést segítő személyszállító szolgáltatást veheti igénybe.

III.5 Időseket érintő önkéntesen vállalt és megvalósult programok

III.5.1 Az elmúlt évek során megvalósult, időseket érintő nagyobb projektek Újbudán⁸:

- **Q-AGEING: minőségi időskor városi környezetben** (Q-AGEING: Quality Ageing in an Urban Environment) 2008-2012
- **Senior Capital Projekt** 2012-2014 (A program fenntartásaként, a pilot befejezését követően Újbuda elindította saját szervezésű és finanszírozású Újbuda 50+ Programját.)

III.5.2 Újbuda 60+ Program - Újbuda Önkormányzatának saját szervezésű idősbarát programja⁹

Újbuda Önkormányzata komplex programot dolgozott ki az idősek életminőségének javítása, a róluk alkotott kép árnyalása, valamint a közösségekben betöltött szerepük megerősítésének érdekében. A program új szemléletet hirdet, melyben partnerként tekintenek az időskorúakra, akik tapasztalatukkal, tudásukkal aktív és fontos tagjai Újbuda társadalmi közösségének. Újbuda 60+ Programja közösségi helyszínekkel, pénzügyi támogatás biztosításával, szakmai és szervezési feladatok ellátásával, sokszínű programkínálattal támogatja az időskorúakat. A 60+ Program 2008. október 1-jén indult, az évek során több elismerésben is részesült. 2009-ben megnyerte a Q-Ageing-, majd 2012-ben a Senior Capital pályázatát. A kerület mindezek fényében 2009-ben és 2013-ban az *Idősbarát Önkormányzat* címet is elnyerte.

A Program kiemelt programterületei:

- **Közösségfejlesztés**

A Program Közösségfejlesztési Alprogramja az emberi kapcsolatok kisközösségekben történő fejlesztését tűzte ki céljául. Ilyen önkéntes kisközösség például a Médiaműhely Csoport, akik híreket készítenek idősekről időseknek.

Újbuda 60+ Kedvezménykártya

⁸ A lezárult projektek részletes bemutatása a kerület korábbi Esélyegyenlőségi Programjában, a „Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Kerületi Esélyegyenlőségi Program 2016-2020” című dokumentumban olvasható.

⁹ Az ismertető Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Kerületi Esélyegyenlőségi Program 2016-2020 2019. évi felülvizsgálati dokumentuma felhasználásával készült.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

A 60+ Kedvezménykártya minden 60 év feletti kerületi polgárt térítésmentesen megillet. A kártya birtokosát képzéseken való kedvezményes részvételre, megjelölt üzletekben 5-20% közötti kedvezményes vásárlásra jogosít. 2020. augusztus 20-ig a megigényelt és kiadott kártyák száma elérte a 21.000 darabot.

- **Kommunikáció/Kultúra**

A Program írott és online felületeken is rendelkezik önálló tartalmakkal. Saját weboldalt, facebook és youtube csatornát üzemeltetnek. A kerületi újságban heti rendszerességgel osztják meg programjaikat, saját oldalukon. Emellett kedvezményes színházjegyek és bérletek, alkotótáborok, egyéb kulturális közösségi klubok várják az időseket a kerületben.

- **Testmozgás, szellemi és sportok és egészség**

A sport és mozgásprogramok is elengedhetetlen részei a programoknak. Így lehetőség nyílik az alábbiakban felsorolt sportok kipróbálására és azok aktív művelésére:

- Természetjárás
- botos gyaloglás (nordic walking)
- kerékpáros túrák
- gyógytorna
- vízi torna
- társastánc
- sakk és bridzs
- keresztretjtvény klub

- **Bűnmegelőzés**

Az ORFK és BRFK munkatársai rendszeresen tartanak a kerületben az időseket is érintő bűnmegelőzési témájú tájékoztatókat.

- **Idősbarát telefon**

Az Önkormányzat a 60+ Programban dolgozó önkénteseket mobiltelefonnal látta el. Ezzel is megerősítette, hogy minőségi törődést kíván adni a kerület idős lakói számára.

III.5.3 Újbudai Szenior Programközpont (ÚSZP)

Az Újbuda 60+ Program korábbi központjaként szolgáló önkormányzati létesítmény 2013 óta működik a kerületben. A kiváló közlekedéssel és jó infrastruktúrával rendelkező központ számítógépes helységgel, rendezvények helyszínül szolgáló helyiséggel is rendelkezik, valamint az 50+ polgárok munkakeresését támogató szolgáltatásoknak is helyszínt biztosít. Az Újbudai Szenior Programközpont 2017 óta a 60+ Program kiemelt területi központjaként működik.

Az ÚSZP jelenlegi szolgáltatásai:

- a) teljes körű tájékoztatás a 60+ programjaival kapcsolatban, személyesen és telefonon,
- b) számítógépes helység helpdesk szolgáltatással (internettel, mobiltelefon, számítógép, laptop és tablet eszközökkel kapcsolatos segítségnyújtás),
- c) rendezvények (pl.: fotókiállítás, Idősek Világnapja, Nőnap, stb.),
- d) oktatás (pl.: digitális fotózás, feng-shui, útifilmes klub),
- e) mozgásos programok (pl.: merdiántorna, szemtorna, gyógytorna),

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

f) saját klubszínpad és vetítési lehetőségek (pl.: próbalehetőség Újbuda saját szenior szintársulata, a Tarka Színpad tagjai számára).

• **Újbudai Önkéntes Koordinációs és Módszertani Központ (XI. Kérő u. 3.)**

Az intézmény a Norvég Finanszírozási Mechanizmus keretében, az „Egészséges és Aktív Időskor” címmel (továbbiakban EAI projekt) megnyert pályázat és projekt keretében került felújításra és átadásra Órmezőn. Az Újbudai Önkéntes Koordinációs és Módszertani Központ elsődleges feladata, hogy az EAI projekt keretében szervezett időskorú önkéntesek segítő szolgáltatásának hátteret biztosítson, valamint elsődleges központként biztosítsa a hátteret az Újbuda 60+ Program számára.

A Központ a fentiekén kívül továbbra is ellátja a kézműves programok szervezését, emellett helyszínként, valamint oktatási-módszertani központként segíti az országos időügyi stratégia megvalósítását.

A programközpont jelenlegi szolgáltatásai:

- időskorú önkéntesek segítő szolgáltatásának központja,
- teljes körű tájékoztatás a 60+ programjaival kapcsolatban, személyesen illetve telefonon is,
- Újbuda 60+ Kedvezménykártya ügyintézés,
- Újbuda 60+ Színházjáró Program jegyosztás, bérletek kezelése,
- közösségi találkozóhely több közösség számára,
- számítógépes helység helpdesk szolgáltatással (internettel, mobiltelefon, számítógép, laptop és tablet eszközökkel kapcsolatos segítségnyújtás),
- rendezvények (pl.: fotókiállítás, Idősek Világnapja, Nőnap, stb.),
- oktatás (pl.: digitális fotózás, feng-shui, útifilmes klub),
- egyéb programok (kézműves program, hahota jóga, stb.)
- mozgásos programok (pl.: meridiántorna, gyógytorna),
- közösségek saját programjai (pl.: rádiós műsor szerkesztőségi ülése, 60+ Médiaműhely).

III.5.4 Idősek parkjai

Újbudán jelenleg három, az Önkormányzat által fenntartott és gondozott, kifejezetten az idősek pihenését szolgáló, akadálymentesített és felszerelt park található (Lágymányoson, Kelenföldön és Gazdagréten).

III.5.5 Egészséges és Aktív Időskor projekt

A 2016. május 1. és 2017. április 30. között megvalósult projekt keretében létrejött pilot modell célja az volt, hogy megszervezze az időskorú önkéntesek segítő szolgáltatását a 60 év feletti időskorúaknak. A segítő szolgáltatás az Újbuda 60+ Program egyes elemeit különböző a szociális és egészségügyi szolgáltatásokkal ötvözi.

A projekt lezárása óta az önkéntesek által biztosított szolgáltatás szervezője az Újbudai Szociális Szolgálat. A segítségre vonatkozó kéréseket minden 60 év feletti, állandó XI. kerületi lakcímmel rendelkező lakos telefonon közvetítheti a minden hétköznap rendelkezésre álló diszpécser szolgálat felé. Az önkéntesektől elsősorban általános emberi, a mentális jólét elősegítését célzó, valamint a mindennapi élet során szükséges gyakorlati segítséget kaphatnak a rászorulóknak térítésmentesen (pl. felolvasás, beszélgetés, orvoshoz kísérés).

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

A projekt jelenleg az 5 éves fenntartási időszak 3. évében tart, az általa biztosított szolgáltatás központja az Újbudai Önkéntes Koordinációs és Módszertani Központ (1112 Budapest, Kérő utca 3.), ahol az önkéntesek toborzása, kiválasztása, felkészítése zajlik, illetve a kialakult önkéntes közösségek találkozóinak is színteret biztosít.

A projektben 2020 őszén 26 önkéntes vesz részt, aki folyamatosan tartja a kapcsolatot a náluk idősebb segítettekkel. A program az önkéntesek számára is fontos előnyökkel jár, mivel annak keretében számos szakmai programon és közösségi eseményen vehetnek részt, amelyek során gazdagíthatják tudásukat az érintett területen és nagyban fejlődhet az önismeretük is. Az önkéntesek és a támogatottak közös célja, hogy az időskorral a világ továbbra is nyitott maradjon, a társas kapcsolatok megmaradjanak, sőt szélesedjenek. A programban résztvevő önkéntesek a személyes tapasztalataiknak köszönhetően hitelesen tudják közvetíteni a segítségkérés, valamint a segítség elfogadásának fontosságát a környezetükben, és ők maguk is nagyobb valószínűséggel fognak könnyebben elfogadni segítséget, ha szükségük lesz rá a későbbiek során.

III.5.6 „I-CARE SMART – Innovációs Ökoszisztémák a SMART Idősügyért” projekt

A 2019. május 1. és 2022. április 30. között megvalósuló I-CARE SMART projekt célja az idősügyet támogató információ-kommunikációs technológiák (SMART technológiák) tervezésére, prototípusainak alkotására, tesztelésére és bevezetésére szakosodott innovációs szereplők közötti fenntartható együttműködés kialakítása és intézményesítése. A projekt közelebb fogja hozni az innovációt az időskorúakhoz (mint a SMART eszközök végfelhasználóihoz). Az időskorúak innovációs ciklusba történő bevonásával hozzájárul az „ezüstgazdaság” növekedéséhez is.

A projekt egyben választ ad az Európai Unió további régióinak az előregedő társadalom demográfiai jelenségéből fakadó egyes kihívásaira. Az időskorú kliensek életminőség javításához minél több felmerülő igényt kell feltárni, és ezekre kell újszerű információ-kommunikációs technológiai megoldásokat keresni és társítani.

A projekt keretében egy transznacionális nyílt innovációs platformot is létrejön, amelyen keresztül egymásra találhatnak kutató – fejlesztő helyek, üzleti szereplők, egészségügyi és szociális intézmények időskorúak igényeihez igazított SMART megoldásaik közös tervezéséhez, teszteléséhez és bevezetéséhez.

III.6 Díjak, elismerések

Újbuda az elmúlt évek során számos elismerésben részesült az esélyegyenlőségi szempontokat is figyelembevevő intézkedései, programjai, gyakorlatai okán. A kerület a következő díjakat, minősítéseket nyerte el¹⁰:

- Idősbarát Önkormányzat Díj (2013)
- Fogyatékosbarát Munkahely Díj (2014)
- Családbarát Munkahely díj (2015,2018)
- Társadalmilag felelős munkáltató minősítés, ezüst fokozat (2015)
- Családbarát díj (2019)
- Szolgáltató Önkormányzat Díj (2019)

¹⁰ A korábban elnyert díjak leírása Újbuda 2016-2020-as Esélyegyenlőségi Programjában olvasható.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

- Családbarát Hely Tanúsító Védjegy Bronz fokozata (2020)

A Családbarát Hely tanúsító védjegy hitelesen bizonyítja, a munkavállalók és a szolgáltatást igénylők számára, hogy Újbuda Önkormányzata családbarát szemléletű, azaz családbarát munkahelyként működik, családbarát szolgáltatást nyújt, ezzel is igazolva a társadalmi felelősségvállalást.

IV. Átfogó kerületi-ágazati helyzetelemzés

IV.1 Újbuda területi felosztása

Újbuda területi felosztásának bemutatása a kerület hatályos Integrált Településfejlesztési Stratégiájában található meg¹¹. Az ITS a következő részekre osztotta a kerületet:

„Gellérthegy–Szentimreváros–Lágymányos–Infopark–Kelenföld–Észak

A kerület belső városrészei, a Kelenföld–Ferencváros vasútvonal, a Budaörsi út, az északi kerülethatar és a Duna által határolt területegység. A kerület belső városrészei, melyek karakterükben sok mindenben eltérőek, azonban funkcionálisan és szerkezetileg egy egységet alkotnak. Itt találjuk a kerület központi területeit, igazgatási központját, jelentős oktatási, kulturális és gazdasági intézményeket.

Kelenföld-Központ–Kelenföld-Dunapart–Nádorkert–Őrmező

A kerület talán legheterogénebb városrészei, jelentős átalakuló, vagy átalakulás előtt álló területtel. Két nagyobb kiterjedésű lakótelepi részt is találunk itt, név szerint a Kelenföldi lakótelep (Etele út–Fehérvári út tengelyében), valamint az Őrmezői lakótelep. A kelenföldi Duna-parton egykori ipari területek, mára un. barnamezős területek találhatóak. Őrmező és Kelenföld között húzódik a Kelenföldi pályaudvar, mely fizikailag így elvágja a városrészeket, azonban a pályaudvar fejlesztése szempontjából a két oldal erősen kapcsolódik egymáshoz, így egy egységként való kezelése mindenképp indokolt. Őrmező városrész déli részei már a beépítetlen természetközeli terület (Ferenc József keserűvíztelep), mely beépíttelenségével már inkább külterületi jellegű.

Albertfalva

Albertfalva, mint önálló városrész alkot egységet, mindazonáltal szerkezetileg, a kelenföldi városrész déli meghosszabbításaként, nem válik el éles határral. Nyugati fele jelentős, kertvárosias terület, valamint értékes kisvárosias lakóterületekkel is rendelkezik. Északi irányból a lakótelepek és a Duna parti barnamezős sáv is ide fut ki. A Mezőkövesd úttól délre eső területek az albertfalvai városközpont fejlesztési célterületei, azonban jelenleg kialakult állapota alapján inkább városzéli, elsősorban a nagy kereskedelmi egységek által meghatározott terület.

Sashegy–Sasad–Gazdagrét

Az M1-M7 autópálya bevezető szakasza (Budaörsi út) mentén, attól észak-nyugatra elhelyezkedő hegyvidéki városrészek. A Sas-hegy a városon belüli természetközeli és védett zöldterület. Sasad és Sashegy városrészek kedvelt és magas értékű kertvárosi és szabadon álló társasházak területek, melyek azonban sok tekintetben ellátáshiányos területek, hiányoznak a központképző funkciók. Jellegükben és szerkezetileg sok tekintetben inkább a XII. kerület hasonló (és csatlakozó) beépítésű területeihez kapcsolódnak. Gazdagrét domborzatilag a sasadi részhez csatlakozik, de a beépítési karaktere miatt a lakótelep önálló egységet képez. Ettől függetlenül sok tekintetben funkcionálisan sok mindent képes pótolni a sasadi városrész hiányosságaiából.

Hosszúrét–Madárhegy–Pösingermajor–Spanyolrét–Észak-Örsöd

¹¹ Újbuda Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014-2020 - Elérhető: <https://kozigazgatas.ujbuda.hu/hirdetotabla-palyazatok/ujbuda-integralt-telepulesfejlesztési-strategiaja-2014-2020>

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

A városhatár közelében elhelyezkedő városrészek egykor kertes mezőgazdasági és külterületi jellegű használatúak voltak, azonban az elmúlt időszakban jelentős átalakulás indult meg a területükön. A telkeket eladták, és elsősorban kertes lakóterületek és alacsonyabb intenzitású lakóparki beépítések jelentek meg. A terület északi részén található a Rupp-hegy, mely természetvédelmi terület. A folyamatos átalakulástól függetlenül elmondható, hogy a városrészek szerkezete még nem alakult ki, sok a még ma is beépítetlen, vagy a korábbi üdülő jellegű felhasználású rész. A kialakulatlanság másik következménye, hogy infrastrukturális hiányok is jelentkeznek (burkolatlan utak, egyes közművek hiánya). Az elsősorban lakóterületként átalakuló területen további problémát okoz, hogy a lakófunkción túl az azt kiegészítő egyéb ellátást és szolgáltatásokat nyújtó funkciók nem alakultak ki. Ennek következtében már ma is jelentkeznek pl. alapellátási problémák, és, ha az átalakulás az eddigi trendeket követi, akkor ez csak fokozódni fog. Az M1-M7 autópálya elválasztó hatása miatt a városrészi lehatárolások alapján Örsödhöz tartozó Virágpiac és környezete szerkezeti szempontból a hosszúréti és madárhegyi területekhez kapcsolódik. Az autópálya mentén, a tervezett 4-es metróvonal végállomásaként ez a terület jelentős központképző erővel rendelkezik, melynek természetesen egyik fő feltétele a város irányú közösségi közlekedési kapcsolat kiépülése.

Örsöd–Dobogó–Kőérberek–Kamaraerdő

Örsöd, Dobogó, Kőérberek és Kamaraerdő a kerület külterületi jellegű, jellemzően beépítetlen területei. Jelentős természetvédelmi területek, erdők, gyepek, mezőgazdasági területek és kertes mezőgazdasági területeket jellemzik a területet. Itt találjuk a keserűvíztelepeket (Örsöd), valamint a városhatárnál helyezkedik el a Budaörsi repülőtér. Az elmúlt időszakban a Kőérberekben jelentősebb lakóterületi fejlesztés indult meg a Hosszúréti patak mentén (Kőérberek Tóváros).

Péterhegy-Kelenvölgy

Péterhegy és Kelenvölgy jellemzően kertvárosi városrészek, a kerület déli részén, a Kelenföldi pályaudvar alatt elágazó vasútvonalak által közrezárva. Bár közigazgatásilag a XI. kerület része, funkcionálisan és szerkezetileg is a budafoki kertvároshoz csatlakoznak. Kelenvölgy a hagyományosan kertvárosi városrész, míg Péterhegy újonnan beépülő lakóterület.”¹²

IV.2 A kerület fő demográfiai jellemzői

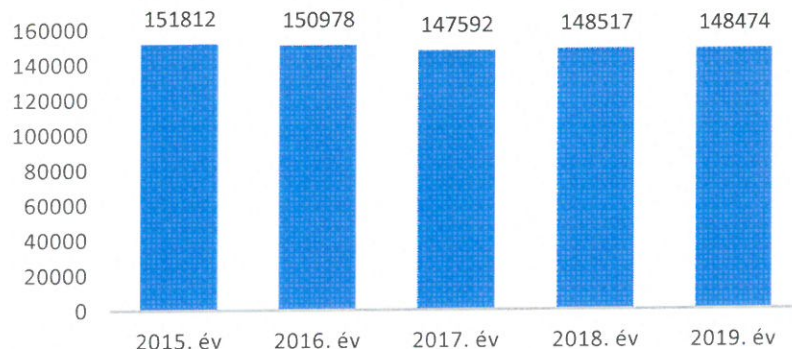
A kerület lakónépessége

A lakónépesség az adott területen lakóhellyel rendelkező és másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma. Újbuda lakónépessége 2019-ben 148 474 fő volt. A kerület lakónépességének alakulása 2015 óta kis mértékben csökkenő tendenciát mutat.

¹² Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020 Helyzetfeltáró és helyzetértékelő munkarész 196-200. oldal

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

Lakónépesség száma az év végén (a népszámlálás végleges adataiból továbbvezetett adat)

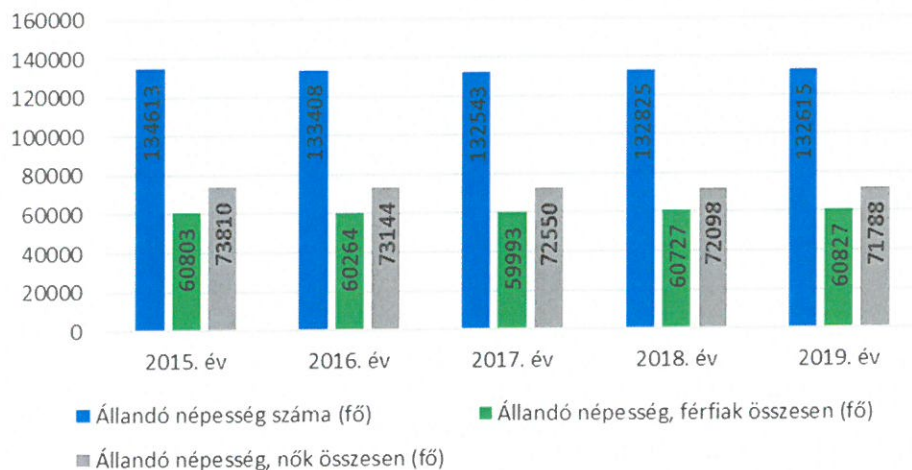


Újbuda lakosságának alakulása 2015-2019. Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, Budapest kerületeinek adatai

Újbuda állandó népessége

Újbuda Budapest legnépesebb kerülete, Magyarország népességét tekintve az ötödik legnépesebb településnek tekinthető az országban. A kerület állandó népessége 2020. január 1-én 132 615 fő volt, ebből 60 827 fő (45,9 százalék) férfi és 71 788 fő (54,1 százalék) nő lakos.

Újbuda állandó népessége nemenként 2015-2019



Újbuda állandó népessége nemenként 2015-2019 - Forrás: KSH Tájékoztatási adatbázis, Budapest kerületeinek adatai

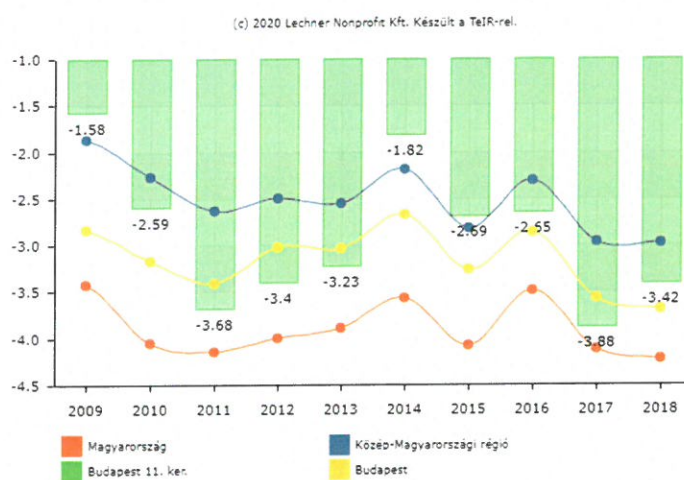
A kerületben a 2016. évi mikrocenzus adatai szerint 100 férfira 115 nő jutott. A legfrissebb, 2019-es adatok szerint a kerületben 60 827 férfi és 71 788 nő élt, ami azt jelenti, hogy bár az arányok nem változtak jelentősen, az elmúlt évek során ismét növekedett a nők aránya az újbudai lakosság körében; 100 férfira 118 nő jutott ebben az évben.

A 18 év alatti népesség körében kevéssel felülreprezentáltak a férfiak (51,5 százalék) a nőkhöz (48,5 százalék) képest, az aktív korúak között ez az arány megfordul a nők javára, de a nemi arány az összes korcsoporton belül itt a legkiegyenlítettebb (közel 49 százalék a férfiak, míg közel 51 százalék a nők aránya). A nemek aránya az idősebb korosztályokban látszik kifejezetten eltolódnia: a 60-64 éves

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

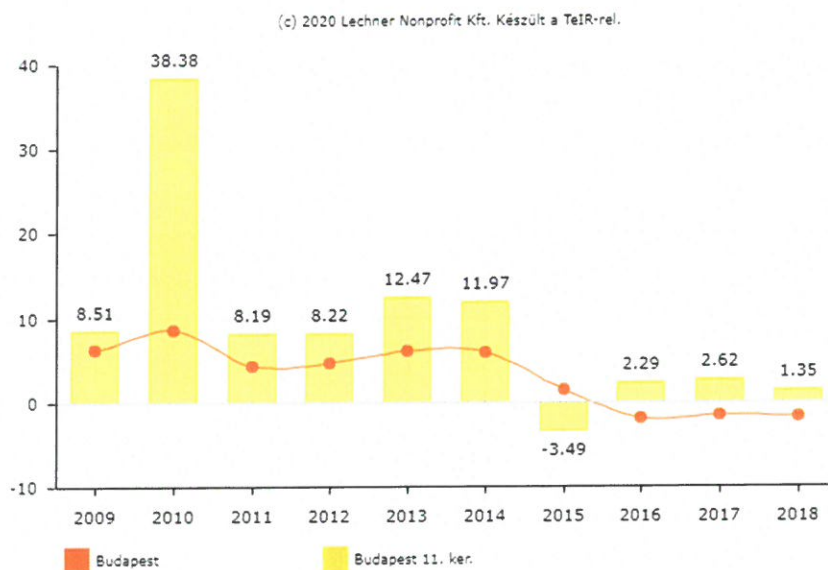
népesség közel 58 százaléka nő, 42 százaléka férfi, a 65 éven felüli népességnek pedig már 64 százalékát adják a nők, míg közel 36 százalékát a férfiak.

2019-ben az élveszületések száma 1423, a halálozások száma 1901 volt. A kerületben 935 házasságkötés és 255 válás került bejegyzésre. Az elmúlt években a lakosság csökkenése, azaz természetes fogyás volt a jellemző a kerületre, az élveszületések és a halálozások különbözete ezer lakosra vetítve 2018-ban -3,42.



Természetes szaporodás, fogyás – összehasonlító ábra, 2009-2019. Forrás: TeIR

Az Újbudára állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők és az Újbudáról másik közigazgatási egységbe állandó vagy ideiglenes jelleggel bejelentkezők számának különbözete, ezer lakosra vetítve 2018-ban 1,35 ezrelék volt, ami az elmúlt évekhez képest csökkenést mutat.



Vándorlási egyenleg Budapesten és Újbudán 2009-2018. Forrás: TeIR

Iskolázottság

Az iskolázottságra vonatkozó statisztikai adatok területi szintre bontva csak népszámlálások során keletkezett adatokból, valamint a mikrocenzusok adataiból származnak. A kerület korábbi

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

Esélyegyenlőségi Programjához képest ezen adatok tekintetében nem áll rendelkezésre frissebb adatforrás, így jelen Programban a Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Kerületi Esélyegyenlőségi Program 2016-2020 2019. évi felülvizsgálati dokumentumában foglaltak szerint a 2016-os mikrocenzus adatait közöljük. Az átfogó adatok alapján kirajzolódik, hogy a kerület népessége nem csupán az országos, de a fővárosi átlaghoz képest is kiemelkedően magasan iskolázott.

A 2011-es népszámláláskor a kerületi, 18 évesnél idősebb lakosságnak mintegy 81 százaléka volt érettségizett, amely jelentős mértékben meghaladta a budapesti arányszámot (71,7%). 2016-ra az érettségizettek 18 évesnél idősebb népességen belüli aránya még tovább növekedett Újbudán, közelítőleg 85 százalékra.

2016-ban a 18 évesnél idősebb kerületi érettségizett lakosok 44 százaléka férfi, 56 százaléka nő volt, ami a nemek lakosságon belüli arányára vetítve, a nők kismértékű felülreprezentáltságára utal a magasabb iskolai végzettségűek között.

2016-ban, a mikrocenzus felvételének időpontjában felsőfokú képzettséggel 62 254 fő rendelkezett Újbudán, köztük a nők felülreprezentáltsága figyelhető meg: a diplomások 53,6 százaléka (33 370 fő) volt nő.

IV.3 Munkaerőpiaci helyzetkép

IV.3.1 Foglalkoztatottság¹³

Mivel részletes, Budapest kerületeinek szintjére bontott területi adatok az foglalkoztatásra vonatkozóan csak a népszámlálások és a mikrocenzusok alkalmával születnek, így ezekben a korábbi Esélyegyenlőségi Programhoz képest nem történt változás. A foglalkoztatottságra vonatkozó alfejezetet ezért a Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Kerületi Esélyegyenlőségi Program 2016-2020 2019. évi felülvizsgálati dokumentumában közzétett adatok szerint ismertetjük:

„Újbuda rendkívül jelentős szerepet tölt be Budapest munkaerőpiacán belül. A kerület foglalkoztatási kapacitásai jelentősek, Újbuda több mint 75 ezer ember (és családjuk) számára nyújt megélhetést biztosító munkahelyet. Azt, hogy Újbuda munkaerő-piaci szerepe túlnyúlik határain, jól mutatja, hogy a kerületi munkahelyeknek csupán egyharmadán dolgoznak kerületi lakosok, több mint felét Budapesten, de más kerületben élők, míg ötödét Budapesten kívül lakó ingázók töltik be. A kerületben a szellemi jellegű munkahelyek dominálnak, a kerületi foglalkoztatottak több mint 60 százaléka vezető-, vagy alkalmazott értelmiségi, illetve egyéb szellemi foglalkozású. Újbuda hagyományosan jelentős foglalkoztatási kapacitásokkal rendelkezik a K+F szektorban (egyetemek, kutatóintézetek, Infopark, stb.).”¹⁴

2016-ra a fővárosi foglalkoztatási ráta a korábbi évek tendenciáit követve további emelkedést mutatott, 73 százalékra nőtt. Az aktivitási arány a 15-64 éves népesség körében ebben az évben közel 76 százalékot ért el. A fővárosban megfigyelhető tartósan pozitív foglalkoztatási folyamatok Újbudán is érvényesek voltak. A 2016. évi mikrocenzus kerületi adatai szerint a kerületben a 15-64 éves népesség foglalkoztatási rátája az összesített fővárosi adatokhoz hasonlóan közel 73 százalékos volt, míg a munkanélküliek aránya az aktív korú népesség mindössze 3 százalékára volt tehető.

¹³ Adatok forrása: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Kerületi Esélyegyenlőségi Program 2016-2020 2019. évi felülvizsgálati dokumentum

¹⁴ Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Kerületi Esélyegyenlőségi Program 2016-2020 2019. évi felülvizsgálati dokumentum 46. oldal

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

4.3.2 Regisztrált álláskeresők

A regisztrált álláskeresők számára vonatkozó statisztikákat Budapest Főváros Kormányhivatala Foglalkoztatási Főosztálya kerületsoros bontásban is elérhetővé teszi. Ezek alapján megfigyelhető, hogy az elmúlt évek során a kerületi álláskeresők száma pozitív irányban változott: 2019. év közepére a regisztrált álláskeresők száma az öt évvel korábbi, 2014-es érték felére, 886 főre csökkent Újbudán.

A pozitív tendenciában erőteljes törést okozott a 2020 tavaszán megjelenő pandémia, amely nagyon erős hatással volt a munkaerőpiaci folyamatokra. Míg 2019-ben a nyilvántartott kerületi álláskeresők havi átlagos száma 906 fő volt, addig 2020 első félévében ez a szám 1220 főre nőtt, és a januári 932 nyilvántartott álláskeresőhöz képest júniusra már 1643 fő álláskereső szerepelt a nyilvántartásban, ami 176 százalékos növekedést jelent. Ez a tendencia a fővárosra vonatkozó összesített adatokhoz képest azonban még mindig kedvezőbb, Budapestet tekintve ugyanis 2020 júniusára több mint duplájára nőtt a nyilvántartott álláskeresők száma a 2020 januári adatokhoz képest: januárban 14 593 fő nyilvántartott álláskeresőhöz képest júniusban már 30 320 főt tartottak nyilván álláskeresőként.

A kerületi pályakezdő álláskeresők száma 2019 közepére jelentős mértékben csökkent, 32 főre, amely értékkel Újbuda mutatója e tekintetben is visszatért a válság előtt jellemző érték alá. A koronavírus okozta válsághelyzet a pályakezdő álláskeresők számára is komoly hatással volt, 2020 első félévében havi átlagos számuk 75 főre ugrott. A januári 39 fős adathoz képest júniusban a pályakezdő álláskeresők száma már 115 fő volt.

A korcsoportokat tekintve megállapíthatjuk, hogy 2020 júliusában a pályakezdők (25 év alattiak) az összes kerületi álláskereső 6 százalékát, a 26-54 éves korcsoport a közel 70 százalékát, az 55 év felettiek pedig az újbudai álláskeresők 24 százalékát teszik ki.

A kerületi regisztrált álláskeresők nemek közötti megoszlását vizsgálva megállapíthatjuk, hogy 2020 júliusában, az elmúlt évekhez hasonlóan, a nők voltak többségben (60 százalék).

Az iskolai végzettség szerinti megoszlásából kiderül, hogy 2020 júliusában a legfeljebb (érettségi nélküli) szakiskolai végzettséggel rendelkezők aránya az újbudai álláskeresők körében kevesebb mint 20 százalékos volt, az érettségizetteké közel 43 százalékos, míg a diplomásoké is több mint 37 százalékos, vagyis igen magasnak mondható.

IV.4 Lakhatás

IV.4.1 A kerületi önkormányzati lakásállomány általános jellemzői¹⁵

A 2011. évi népszámlálási adatok alapján a XI. kerületi lakásállományról az alábbiak mondhatóak el: Összesen 78 187 db lakás található a kerületben. Ennek 13,89%-a (10 866 db) számít elhagyatottnak. Az önkormányzat által fenntartott lakásbérlemények száma 2009-től folyamatosan és jelentősen csökkent.

A lakások 89,3%-a összkomfortos és komfortos lakás. Megfelelő komfortfokozattal rendelkeznek, de ellenőrzésük és támogatásuk így is ajánlott. A maradék 15 % alacsony komfortfokozatú lakás (199 db). Nagyrészüket Szentimreváros, Lágymányos és Kelenföld területén található.

¹⁵ A Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Kerületi Esélyegyenlőségi Program 2016-2020 2019. évi felülvizsgálati dokumentuma alapján 2020. évi frissített adatokkal

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

Az önkormányzati lakások alapterületüket tekintve kicsik. (átlagosan 46,6 m²). A komfortos és összkomfortos lakások hagyományosan nagyobb területűek, de a félkomfortos lakások már parányinak számítanak (átlag 38,6 m²). A szükséglakások 1 lakószobával rendelkeznek.

Az önkormányzati tulajdonú lakások 17,05%-a (237 db) található 100%-ban önkormányzati tulajdonú épületben. Városrészenkénti megoszlás tekintetében szétszórtan helyezkednek el a lakások. A legfrissebb adatok alapján a lakásállomány kihasználtsága 98,2 %, mely kiemelkedőnek számít.

Az önkormányzati lakásokban élők megoszlása a következőképpen alakul:

- 61% egyedülálló és gyermeküket egyedül nevelő szülők
- 32% házaspárok és egy gyerekes házaspárok
- 7%-ban több generációs családok

Újbuda Önkormányzata tulajdonában lévő teljes lakásállomány 62 %-a szociális helyzet alapján bérbe adott lakás, ahol a kerületi magánpiaci lakbérek 20%-át fizetik a bérlők. Jellemzően idős és alacsony/közepes jövedelmű családok élnek a bérlakásokban.

Az 1990-es évek óta 153 önkormányzati lakás épült Újbudán. Ezek közül kiemelt fontosságú a fogyatékkal élő emberek szempontjából a Fehérvári út 182. szám és az Albertfalva utca 4. szám alatti lakóépület. A földszinti lakások kialakításakor kiemelt figyelmet fordítottak az akadálymentesítésre.

A lakások és helyiségek bérletére, valamint az elidegenítésükre vonatkozó egyes szabályokról szóló 1993. évi LXXVIII. törvény 2006. évi változása lehetőséget biztosított az önkormányzatoknak, hogy képviselő-testületi döntés alapján, a lakások bérbeadása érdekében lakásjuttatási névjegyzéket készíthessenek, melyről a szociális rászorultság alapján kerülhetnek az önkormányzati tulajdonban lévő üres lakásokba a kérelmező családok. Újbuda Önkormányzata élt ezzel a lehetőséggel, és 2006. évtől befogadja a lakáskérelmeket. A bérbeadás kerületi feltételeit szabályozó Az Önkormányzat tulajdonában lévő lakások és nem lakás céljára szolgáló helyiségek bérbeadásáról szóló 34/2017. (IX. 26.) önkormányzati rendelet alapján, évente május 31-ig, bizottság dönt a névjegyzékre kerülésről, valamint a bérbe adható lakásokról. 2010-től 2020. május 31-ig, a benyújtott lakáskérelmek alapján, összesen 214 db lakás kiutalása történt meg, ennyi család lakhatását oldotta meg az Önkormányzat. 2010 -2020 év első felében 852 db ismételt bérlőkijelölés esetében született bizottsági döntés. Lakáspályázatok esetében az elmúlt 9 év tekintetében 260 lakás bérbeadása történt meg. 2019-2020 évben 19 db csere kérelemből 7 család cserekérelmét került támogatásra.

A szociális bérlakások iránti igény bizonyos mértékben csökkenő tendenciát mutat, de ezzel együtt is nagyon komoly érdeklődés van irántuk. Jelenleg a regisztrált kérelmek száma 198 db, és ehhez viszonyítva Újbuda Önkormányzatának bérlakásai közül évente 30-32 db áll üresen.

Az Integrált Településfejlesztési Stratégiához kapcsolódó Antiszegregációs Terv a lakhatási problémákkal összefüggésben megállapítja, hogy a szegregátumokban a lakásállományra általánosan jellemző a kedvezőtlen összetétel, amely magában foglalja a leromlott fizikai állapotot és az alacsony komfortfokozatot is. A cél a lakásállomány megtartása mellett, a lakások korszerűsítése lenne, ezzel is emelve a lakhatási körülmények színvonalát a kerületben.

„A leromlott területeken lévő lakások rehabilitációjának elméletben négy útja lehet:

- 1) az ott élők támogatások, pályázatok és önerő segítségével rendbe hozzák házaikat;
- 2) az Önkormányzat kivásárolja az ott élők egy részét, akik a város más részein lakást vásárolnak maguknak. Ehhez az Önkormányzat segítséget nyújt, koordinál, és igyekszik megakadályozni,

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

- hogyan a város más részén lévő leromlott területen koncentrálódjanak újra a szegregátumból kiköltözők. Majd a terület rehabilitációja előtt vagy után értékesíti a telkeket/lakásokat;
- 3) az Önkormányzat a magántulajdonú lakásért cserébe jobb állapotú és/vagy magasabb komfortfokozatú önkormányzati bérlakást ajánl fel a város más területén (megfelelő lakbér elengedéssel, készpénzbeli kompenzációval). Az így tulajdonába került ingatlant az Önkormányzat felújítja, elbontja, esetleg újat épít helyette. Majd azt önkormányzati bérlakásként piaci alapon adja bérbe, esetleg értékesíti. Ez természetesen függ az ingatlan nagyságától és fizikai állapotától;
 - 4) a területen lévő néhány bérlakást az Önkormányzat felújítja (esetleg lebontja, és újat épít helyette), majd bérbe adja.”¹⁶

Az Önkormányzatnak ezen a téren korlátozott a mozgáster. Az igénylők száma jóval magasabb a szociális bérlakás állománytól. A magas kerületi ingatlanpiaci árak és a folyamatos forráshiány miatt azonban erre nincs lehetőség. A 2020-as évben bekövetkezett pandémiás helyzet a vártnál nagyobb terhet rótt az Önkormányzatra, mely ezt a negatív hatást tovább fokozta.

IV.4.2 A kerületi Lakásgazdálkodási Koncepció lakáspolitikai javaslati

A kerületi lakhatási problémák megoldása érdekében Újbuda Önkormányzata megalkotta a 2015-2020 évre vonatkozó lakásgazdálkodási koncepcióját, melyben megoldási, beavatkozási javaslatokat határozott meg. Az esélyegyenlőségi szempontból releváns javaslatok a Lakásgazdálkodási Osztály 2020. évi felülvizsgálata alapján:

- Az önkormányzati SZOL program megvalósítása, melynek fő feladata magántulajdonban lévő lakások bevonása a szociális lakásrendszerbe.
- Továbbra is javasolt alkalmazni a részképleten alapuló lakbér-támogatási modellt és a Szociális törvény alapján működő lakásfenntartási támogatás rendszerét, ezzel is segítve a szociális bérlakásokban élőknek, hogy eleget tegyenek fizetési kötelezettségüknek.
- Újbuda Önkormányzatának a lakáskérelem bírálati szempontjai között fontos szempont, hogy a prioritási sorrend meghatározásának alapja ne kizárólagosan a jövedelem legyen, hanem több tényező is értékelésre kerüljön, így a kérelmezők családi helyzete, egészségi állapota, lakhatási körülményei, a gyerekek száma, valamint munkáltatói, illetve családsegítői támogató nyilatkozat, ami alátámasztja a beadott kérelemben meghatározott tényeket, körülményeket. 2017. év második felétől a benyújtott kérelmekhez csatolt jövedelemigazolásokat minden évben meg kell újítani, illetve nyilatkozni kell a lakáshelyzetükben történt változásokról.
- Javasolt továbbra is kiemelt feladatként kezelni a kerületen belüli lakásmobilitás segítését, hiszen ez az Önkormányzat érdeke is. Ezzel ösztönözni lehetne a lakások cseréjének előmozdítását, a magas hátralékkal rendelkező és a fizetésektelen helyzetbe kerülő családokat az alacsonyabb komfortfokozatú, alapterületű és alacsonyabb költségű lakások elfogadására. Helyszíni bejárás formájában, majd a szociális, illetve az egészségügyi helyzet ismerete segít abban, hogy a rendelkezésünkre álló információk alapján a csere kérelmek végleges megoldása megtörténjen, ezt figyelembe véve a csere kérelmek alapján napjainkig 20 család lakhatását tudtuk megoldani, és célunk, hogy továbbra is kiemelt feladatként kezeljük a lakásmobilitás segítéseinek kérdését.

¹⁶ Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020 Stratégiai munkarész, 81-82. oldal

IV.5 Szociális helyzet¹⁷

A kerület szociális helyzetét bemutató fejezet Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019) alapján született.

A KERÜLET KÖTELEZŐ ÉS ÖNKÉNT VÁLLALT FELADATAINAK VÁZLATOS BEMUTATÁSA:**A kerület számára törvényben szabályozott kötelező feladatok:**

- a) köztemetés
- b) rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

A törvényi felhatalmazás alapján önkormányzati rendeletben szabályozott kötelező feladatok:

- c) a rendkívüli újbudai (települési) támogatás egyes jogcímei

Törvényi felhatalmazás alapján a rendeletben szabályozott önként vállalt feladatok:**Rendszeres támogatások:**

- d) újbudai lakásfenntartási támogatás
- e) újbudai gondozási támogatás
- f) újbudai gyógyszer-támogatás
- g) újbudai utazási támogatás
- h) újbudai nevelési támogatás
- i) újbudai időskorúak támogatása
- j) újbudai gyermekétkeztetési támogatás
- k) újbudai képességfejlesztési támogatás

Rendkívüli támogatások:

- l) rendkívüli újbudai támogatás
- m) szén-monoxid-jelző készülékre való jogosultság
- n) újbudai temetési támogatás
- o) újbudai karácsonyi támogatás
- p) újbudai életkezdési támogatás
- q) újbudai tartozásrendezési támogatás
- r) újbudai krízistámogatás
- s) újbudai rendszeres élelmiszertámogatás

IV.5.1 Az egyes támogatások részletes bemutatása

a) Köztemetés: A Képviselő-testület –átruházott önkormányzati hatáskörben a Polgármester– feladata az Önkormányzat illetékességi területén elhunyt személy közközltségen történő eltemettetése, amennyiben nincs vagy nem fellelhető az eltemettetésre köteles hozzátartozó, vagy a hozzátartozó az eltemettetésről nem gondoskodik. A köztemetés költsége a jogszabály szerint eltemettetésre köteles személytől, az elhunyt személy örökösétől vagy a köztemetésre köteles önkormányzattól visszakövetelhető. Ennek megfelelően a megfizetett összeg egy része megtérül az Önkormányzat részére. 2019-ben köztemetés költségének más önkormányzattól történő visszakövetelésére 43 esetben, összesen 4 396 ezer Ft, hozzátartozótól 1 esetben, 95 ezer Ft összegben került sor.

	2018	2019
--	------	------

¹⁷ A fejezet alapja, a tartalom és az adatok forrása: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

Az elrendelt köztemetések száma (db)	86	101
Az Önkormányzat ráfordítása (ezer Ft)	17 769	13 488

Köztemetés elrendelése – Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

b) Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény: A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapításával a gyermek jogosult a gyermekétkeztetés normatív kedvezményére, tankönyvtámogatásra, továbbá az évente két alkalommal folyósított, gyermekenként 6 000 Ft, hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermek esetén 6 500 Ft összegű pénzbeli támogatásra.

Korosztály	2018	2019
0-5 éves	118	96
6-13 éves	277	224
14-17 éves	96	71
18- éves	37	20
Összesen	528	411

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermekek száma életkor szerint – Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény jogosultsági jövedelemhatára 38 475 Ft, gyermekét egyedül nevelő szülő vagy tartós beteg, fogyatékkal élő gyermeket nevelő szülő/család, illetve nagykorú gyermek esetében 41 325 Ft volt. Kérelem elutasítására 67 esetben került sor, jellemzően a jövedelemhatár túllépése miatt.

	2018	2019
1 gyermek	131	91
2 gyermek	93	66
3 gyermek	36	32
4 vagy több gyermek	28	25
Összesen	288	214

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult családok száma a gyermekek száma szerint – Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményhez kapcsolódó pénzbeli ellátás

Az ellátásra a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjával rendelt, a gyermek tartására köteles, és nyugellátásban, baleseti nyugellátásban, nyugdíjszerű rendszeres pénzellátásban vagy időskorúak járadékában részesülő hozzátartozó jogosult. A támogatás havi összege 2019. évben gyermekenként 6 270 Ft, melyhez évente két alkalommal folyósított, gyermekenként 8 400 Ft összegű pénzbeli támogatás is kapcsolódik. A kifizetett támogatás összegét a központi költségvetés az Önkormányzat részére teljes egészében visszatéríti.

Korosztály	2018	2019
0-5 éves	0	1
6-13 éves	4	3
14-18 éves	2	3
Összesen	6	7

A pénzbeli ellátásra jogosult gyermekek száma életkor szerint – Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

	2018	2019
1 gyermek	4	5

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

2 gyermek	1	1
3 gyermek	0	0
4 vagy több gyermek	0	0
Összesen	5	6

A pénzbeli ellátásra jogosult családok száma a gyermekek száma szerint – Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

c) Újbudai lakásfenntartási támogatás: Az újbudai lakásfenntartási támogatást az Önkormányzat, a lakhatás költségeinek megfizetéséhez, közvetlenül az érintett közüzemi szolgáltatóhoz folyósítja. A támogatás háztartásra vetített jövedelemhatára 78 375 Ft volt, a mértéke a jövedelemtől és a lakásmérettől függ.

	2018	2019
az érintett háztartások száma	553	466
a folyósított támogatás összege (ezer Ft)	31 182	25 485

Újbuda lakásfenntartási támogatás - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

d) Újbudai gondozási támogatás: A támogatásra az a hozzátartozó jogosult, aki tizennyolcadik életévét betöltött tartósan beteg személy gondozását végzi, családjában az egy főre jutó havi nettó jövedelem legfeljebb 71 250 Ft, továbbá a gondozásra szoruló személy gondozási szükséglete a napi kettő órát meghaladja. A támogatás összege négy órát meghaladó gondozási szükséglet esetén havonta 28.500 Ft, ennél kevesebb gondozási szükséglet esetén pedig havonta 17.715 Ft volt.

	2018	2019
az érintett személyek száma	43	32
a folyósított támogatás összege (ezer Ft)	9108	7104

Újbudai gondozási támogatás – Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

e) Újbudai gyógyszer-támogatás: Újbudai gyógyszer-támogatásra az a rászoruló személy jogosult, akinek a háziorvos által igazolt gyógyszerköltség viselése aránytalan megterhelést jelent jövedelméhez képest, továbbá a lakcím- és jövedelmi feltételeknek megfelel. A támogatás folyósítására havi rendszerességgel került sor.

	2018	2019
az érintett személyek száma	244	222
a folyósított támogatás összege (ezer Ft)	7 487	6 643

Újbudai gyógyszer-támogatás - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

f) Újbudai utazási támogatás: Az újbudai utazási támogatásra az a tanuló jogosult, akinek esetében a lakóhelye és a köznevelési intézmény távolsága indokolja a tömegközlekedési eszköz használatát, továbbá a család a jövedelmi feltételeknek megfelel.

	2018	2019
az érintett gyermekek száma	81	66

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

az érintett családok száma	48	40
a folyósított támogatás összege (ezer Ft)	1 220	937

Újbudai utazási támogatás - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

g) Újbudai nevelési támogatás: A támogatásra a második életévet betöltött, de három év alatti gyermekek jogán azon szülők jogosultak, ahol a gyermek részére bölcsődei férőhelyet az Önkormányzat nem tud biztosítani és a családban az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg a nyugdíjminimum kettőszázötven százalékát, 71 250 Ft-ot.

	2018	2019
a megállapított jogosultságok száma	14	12
a folyósított támogatás összege (ezer Ft)	2 533	1 373

Újbudai nevelési támogatás – Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

h) Újbudai időskorúak támogatása: Az újbudai időskorúak támogatására – február hónapban hatezer forint, szeptember hónapban pedig kilencezer forint összegben – a hetvenötödik életévet betöltött, a lakcímfeltételnek megfelelő kérelmező, legfeljebb havi 199 500 Ft-os jövedelemhatár figyelembevételével jogosult. A 2019. évben is megtörtént a támogatás felülvizsgálata, a lakcímfeltétel átfogó ellenőrzése és az adatbázisnak a népesség-nyilvántartással való összevetése.

	2018	2019
az érintett személyek száma	7 700	6 843
a folyósított támogatás összege (ezer Ft)	101 727	100 191

Újbudai időskorúak támogatása - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

i) Újbudai gyermekétkeztetési támogatás: Újbudai gyermekétkeztetési támogatás állapítható meg a köznevelési intézményt látogató XI. kerületi gyermek esetében, melynek az étkeztetést nyújtó intézmény részére a tárgyhónapban folyósítandó összege a család jövedelmétől függően legfeljebb hatezer forint.

	2018	2019
az érintett gyermekek száma	24	24
az érintett családok száma	22	21
a folyósított támogatás összege (ezer Ft)	487	270

Újbudai gyermekétkeztetési támogatás - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

j) Újbudai képességfejlesztési támogatás: A támogatásra annak a hét év alatti gyermeknek a szülője jogosult, aki az illetékes szakértői bizottság szakvéleményével kijelölt intézményben speciális fejlesztésben részesül és az Önkormányzat által fenntartott bölcsődében vagy óvodában fejlesztése nem biztosítható, továbbá a családban az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg a nyugdíjminimum kettőszázhetvenöt százalékát, 78 375 Ft-ot. 2019. évben nem került megállapításra támogatás.

k) Rendkívüli újbudai támogatás: Rendkívüli települési támogatásban elsősorban azokat a személyeket indokolt részesíteni, akik önmaguk, illetve családjuk létfenntartásáról más módon nem

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

tudnak gondoskodni, alkalmanként jelentkező többlet kiadásai vagy gyermekük hátrányos helyzete miatt anyagi segítségre szorulnak. A támogatás esetenkénti összegének megállapítása a család jövedelme és a családban nevelt gyermekek száma alapján történik.

	2018	2019
a megállapított jogosultságok száma	1590	1320
a folyósított támogatás összege (ezer Ft)	18 199	15 310

Rendkívüli Újbudai támogatás - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

l) Szén-monoxid-jelző készülékre való jogosultság: Szén-monoxid-jelző készülékre való jogosultság annak a személynek állapítható meg, aki bejelentett lakó- vagy tartózkodási hellyel rendelkezik abban a lakásban, melyre a jogosultságot igényli és a család jövedelme nem haladja meg a rendeletben meghatározott mértéket. Lakásonként egy darab készülékre való jogosultság állapítható meg. 2019. évben 6 fő részére került megállapításra jogosultság.

m) Újbudai temetési támogatás: A temetési támogatás annak a személynek állapítható meg, aki az elhunytat eltemettette, de a temetési költségek viselése a saját, illetve családjá létfenntartását veszélyezteti. A támogatás összegének megállapítása a kérelmező jövedelmének figyelembevételével történik.

	2018	2019
a megállapítások esetszáma	119	118
a folyósított támogatás összege (ezer Ft)	9 742	9 653

Újbudai temetési támogatás - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

n) Karácsonyi támogatás: A rendelet szerint a gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek esetében hivatalból, valamint a kerületi lakóhellyel rendelkező három vagy több gyermekes családban nevelkedő gyermek törvényes képviselője részére külön kérelemre, karácsonyi támogatás címen, gyermekeként 5.000 Ft összegben december hónapban egyszeri támogatás folyósítására került sor. Továbbá újbudai karácsonyi támogatást nyújt az Önkormányzat december hónapban külön kérelemre legfeljebb ezeröttszáz, szociálisan rászoruló személy részére 5 000 Ft összegben.

	2018	2019
gyermekek száma	1 951	1 918
családok száma	724	685
a folyósított összeg (ezer Ft)	9 755	9 590

Újbudai karácsonyi támogatás - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

o) Újbudai életkezdési támogatás: A támogatásra a gyermek születésekor a XI. kerületben lakóhellyel rendelkező, a gyermeket saját háztartásában nevelő, szociálisan rászorult szülő vagy törvényes képviselő jogosult, a gyermek megszületését követő hat hónapon belül. A támogatás összege alapesetben gyermekeként 28 500 Ft, azonban, ha a család egy főre jutó jövedelme nem haladja meg a 71 250 Ft-ot, akkor 99 750 Ft.

	2018	2019
a megállapítások esetszáma	704	610
a folyósított támogatás összege (ezer Ft)	29 697	22 555

Újbudai életkezdési támogatás - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

p) Újbudai tartozásrendezési támogatás: Tartozásrendezési támogatás nyújtható a lakás nagykorú tulajdonosa, bérlője, özvegyi jogon haszonélvezője részére legfeljebb kettőszázötvenezer forint összegben, a lakásfenntartással összefüggő költségek megfizetésében felmerülő tartozások rendezésére. A támogatás összegét az Önkormányzat a tartozás jogosult-ja részére közvetlenül folyósítja.

	2018	2019
a megállapítások esetszáma	9	3
a folyósított támogatás összege (ezer Ft)	1 733	554

Újbudai tartozásrendezési támogatás - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

A COVID-19 okozta járványügyi veszélyhelyzet fennállása alatt nehéz helyzetbe került személyek és családok megsegítésére két új támogatási forma – újbudai veszélyhelyzeti krízistámogatás és újbudai rendszeres élelmiszertámogatás - került bevezetésre.

- q) **Újbudai veszélyhelyzeti krízistámogatás:** A támogatásra az a személy jogosult, aki a járványügyi veszélyhelyzet következtében állását elveszítette vagy korábbi kereső tevékenységét folytatni nem tudja. A támogatásra egy családban legfeljebb egy személy tevékenységét folytatni nem tudja. A támogatás egy családban legfeljebb egy személy részére állapítható meg, összege legfeljebb százezer forint, a kérelmező családi és jövedelmi viszonyaitól függően. A támogatás 216 fő részére került megállapításra és folyósításra 18 900 000 Ft összegben.
- r) **Újbudai rendszeres élelmiszertámogatás:** A Kormány által bevezetett veszélyhelyzet esetén rendszeres élelmiszertámogatásban részesülhet az a kérelmező, aki legalább egy kiskorú gyermek eltartásáról gondoskodik, vagy a Rendelet szerint fokozottan rászoruló kérelmező. Az újbudai rendszeres élelmiszertámogatást az Önkormányzat havonta tartós élelmiszercsomag formájában biztosítja. A támogatás 65 fő részére került megállapításra 3 440 000 Ft összegben.

IV.5.2 Személyes gondoskodást nyújtó ellátások

Áttekintés

Újbuda Önkormányzata a 2019. évben a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokat a Szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény, a Gyermekvédelemről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény, továbbá a személyes gondoskodást nyújtó ellátásokról szóló 52/2017. (XII. 21.) önkormányzati rendelet (a továbbiakban: önkormányzati rendelet) előírásai alapján saját intézményeiben, valamint ellátási szerződések útján biztosította.

Kötelező szociális ellátási feladatok:**Alapszolgáltatások:**

- a) étkeztetés (intézmény)
- b) házi segítségnyújtás (intézmény)
- c) család- és gyermekjóléti szolgáltatás (intézmény)
- d) nappali ellátás
 - a. hajléktalan személyek részére (ellátási szerződés)
 - b. időskorúak, demens személyek részére (intézmény)

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

- c. pszichiátriai betegek részére (intézmény)
- d. szenvedélybetegek részére (ellátási szerződés)
- e. fogyatékos személyek részére (intézmény, ellátási szerződés)

Szakosított ellátás - átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény:

- e) időskorúak gondozóháza (intézmény)

Önként vállalt szociális ellátási feladatok:

Alapszolgáltatások:

- f) támogató szolgáltatás (intézmény)
- g) jelzőrendszeres házi segítségnyújtás (intézmény)
- h) utcai szociális munka (ellátási szerződés)
- i) közösségi ellátások
 - ia) szenvedélybetegek ellátása (ellátási szerződés)
 - ib) alacsonyküszöbű ellátás (ellátási szerződés)

Szakosított ellátások:

- j) ápolást, gondozást nyújtó intézmény
- k) idősek otthona (intézmény)
- l) átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény
 - la) hajléktalan személyek átmeneti otthona (ellátási szerződés)
 - lb) fogyatékos személyek átmeneti otthona (ellátási szerződés)

Kötelező gyermekjóléti ellátási feladatok:

Alapellátások:

- m) család- és gyermekjóléti központ (intézmény)
- n) gyermekek napközbeni ellátása - bölcsőde (intézmény)
- o) gyermekek átmeneti gondozása
 - a. helyettes szülői ellátás (ellátási szerződés)
 - b. gyermekek átmeneti otthona (ellátási szerződés)
 - c. családok átmeneti otthona (ellátási szerződés)

Az egyes ellátást biztosító intézmények/szervezetek ellátott feladatairól, valamint az Önkormányzat 2018. és 2019. évi ráfordításairól részletes adatok Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolójában (2019) érhetők el.

IV.5.3 Kötelező feladatként biztosított szociális alapszolgáltatások

a) Étkeztetés

Újbudai Szociális Szolgálat

1119 Budapest, Keveháza utca 6.

Az étkeztetés azoknak a kerületben élő, többnyire idős személyeknek, illetve eltartottjaiknak nyújt segítséget, akik önálló életvitelüket tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani. Az étkeztetést igénybe vevők napi egyszeri meleg ételhez juthatnak.

2019-ben a fizetendő személyi térítési díjak nem változtak. Az összes igénybe vevő száma 922 főre emelkedett, ezzel a napi átlagos adagszám is 783-ra emelkedett, ami az igénybevétel 6%-os növekedését jelenti. Az igénybe vevők 66 százaléka nő, 34 százaléka férfi, és az előző évekhez hasonlóan 65 százalékuk egyedül él. A korösszetételt tekintve a legnagyobb növekedés a 65-74 év közötti igénybe vevők számában volt, a 40-64 év közötti igénybe vevők száma csökkent.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

	2018	2019
helyben fogyasztott	437	439
kiszállított	471	483

Az étkeztetés napi átlagos adagszáma - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

Korosztály	2018		2019	
	személy	%	személy	%
0-39	24	2,6	54	6,0
40-64	205	22,5	148	16,0
65-74	223	24,6	257	28,0
75-90	361	39,8	380	41,0
91-	95	10,5	83	9,0
Összesen	908	100	922	100

Az étkeztetést igénybe vevők életkori megoszlása - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

+b) Házi segítségnyújtás

Újbudai Szociális Szolgálat

1119 Budapest, Keveháza utca 6.

Házi segítségnyújtás keretében az Önkormányzat és az intézmény olyan szociális alapszolgáltatást biztosít az igénybe vevők számára, mely az önálló életvitel fenntartását segíti saját lakókörnyezetben. Ezen szolgáltatás többek között a mindennapi életben nélkülözhetetlen feladatok ellátásában - pl.: fürdetés, bevásárlás, takarítás, ügyintézés az ellátott érdekeinek védelmében, mosás, egyedi fűtés beindítása stb.- nyújt segítséget. A szolgáltatás prevenciós szerepet is betölt: segítséget nyújt a vészhelyzetek kialakulásának megelőzésében, és a már kialakult vészhelyzet elhárításában.

c) Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

Újbudai Humán Szolgáltató Központ

1117 Budapest, Bogdánfy utca 7/d.

Az intézmény két szakmai egysége: Család- és Gyermekjóléti Szolgálat; Család- és Gyermekjóléti Központ. Ellátottjaik az életvitelszerűen a XI. kerületben tartózkodó, vagy állandó bejelentett lakcímmel rendelkező személyek. A szolgálat az önkéntességen alapuló családsegítést, családgondozást, információnyújtást biztosítja. Az önkéntesség alól kivétel az újbudai tartozásrendezési támogatásban részesülő –jogszabályi rendelkezés alapján– együttműködésre kötelezett klienskör. A központ a gyermekvédelmi hatósági ügyekkel összefüggő feladatokat és speciális feladatokat is ellát.

A család- és gyermekjóléti szolgálat 2019-ben 27 fővel látta el a jogszabályok által meghatározott feladatokat.

	2018	2019
A kapcsolatfelvételek száma	5 001	5 377
a család- és gyermekjóléti szolgálatban	2 469	2 274
a család- és gyermekjóléti központban	2 532	3 103

A család- és gyermekjóléti szolgálat és központ kapcsolatfelvételeinek száma - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

A család- és gyermekjóléti szolgálat tevékenységei a következők: tanácsadás, információnyújtás, ellátásokhoz való hozzájutás segítése, családsegítés, szakmai koordináció, észlelő- és jelzőrendszer működtetése, nyilvántartások vezetése, szabadidős programok szervezése a prevenció érdekében.

Az Újbudai Humán Szolgáltató Központ épületének bővítése 88 m²-es irodakonténerrel történt meg 2020 tavasza folyamán. A birtokbavétel 2020 őszén folyamatban van. 2020-ban elkészült az intézmény honlapja is, melyre felkerülnek az intézménnyel kapcsolatos információk. A lakosság tájékoztatását célzó weboldal elérhetősége: www.uhszk.ujbuda.hu.

d) Nappali ellátások

da) Hajléktalan személyek nappali ellátása

A hajléktalan személyek ellátásának részletes bemutatása, valamint a 2019. évi kapcsolódó tevékenységekre vonatkozó adatok a Hajléktalanok helyzetét bemutató részben kerülnek részletezésre¹⁸.

1. Fenntartó: Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület, 1125 Budapest, Szarvas Gábor út 58-60.

Intézmény: Magyar Máltai Szeretetszolgálat Rimaszombati Úti Szociális Központ, Szociális Alapszolgáltatásokat Nyújtó Integrált Intézmény, 1118 Budapest, Rimaszombati út 15/a.

Az intézmény szociális alapszolgáltatásként biztosítja a személyes ruházat tisztítását, a tisztálkodási, az ételmelegítési, a pihenési és a közösségi együttlét lehetőségét. Kiegészítő szolgáltatásként rendelkezésre áll a szociális és információs irodai szolgáltatás, csomagmegőrzés, postacím biztosítása, internet, állás/szálláskeresésben történő aktív segítségnyújtás, ruhaosztás, kutyakennel, közösségi kert. A szociális központ által nyújtott szolgáltatások ingyenesek.

2. Fenntartó: Kürti Erzsébet Önsegítő Egyesület, 1119 Budapest, Major utca 37.

Intézmény: Kürti Erzsébet Hajléktalan Átmeneti Szállás és Nappali Melegedő, 1119 Budapest, Major utca 37.

A hajléktalan átmeneti szállás 365 nap nyitvatartással, az engedélyezett 19 férőhellyel működött 2019-ben. Az átmeneti szálló lakói néhány kivételtől eltekintve többségében XI. kerületi tartózkodási-, illetve állandó lakhellyel rendelkező személyek.

db) Időskorúak, demens személyek nappali ellátása

Újbudai Szociális Szolgálat

1119 Budapest, Keveháza utca 6.

Az időskorúak és a demens személyek nappali ellátása a koruk, egészségi állapotuk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek részére biztosít lehetőséget többek között a nappali tartózkodásra, társas kapcsolatokra, továbbá az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére, így csökkentve az egyedüllét és a magány érzését, hozzájárulva információk megszerzéséhez és tartalmas időtöltéshez, a napi életritmus megtartásához.

dc) Pszichiátriai betegek nappali ellátása

Újbudai Szociális Szolgálat

1119 Budapest, Fejér Lipót utca 59.

A pszichiátriai betegek nappali ellátása 2018. júliusában kezdte meg működését új szakfeladatként 25 fő engedélyezett férőhellyel.

A szolgáltatás fókuszában a pszichiátriai problémákkal küzdők felépülési, rehabilitációs lehetősége áll. Cél, a betegségből fakadó tünetek, a károsodás, a pszichoszociális akadályoztatottság okozta hátrányok leküzdése annak érdekében, hogy az igénybevevők a számukra lehetséges legteljesebb mértékben részt vehessenek a közösségük életében.

2019. év során összesen 24 fő ellátására került sor. A napi átlagos igénybevétel 18 fő volt. A kliensek 75%-a férfi, míg 25%-a nő. A klientúra és a szolgáltatás kialakításában meghatározó szerepet

¹⁸ Jelen dokumentum: „V.7.1 Kerületi programok és szolgáltatások a célcsoport részére”

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

játszanak a Szent Kristóf Szakrendelő Pszichiátriai Gondozójának szakemberei, akik az intézmény szolgáltatásáról tájékoztatják betegeket, javaslatot tesznek a szolgáltatás igénybevételére, illetve intézmény számára szakmai segítséget nyújtanak.

	2018	2019
Átlagos napi igénybevétel	4,5	18
Induló létszám	0	10
Az ellátásba belépők száma	11	14
Az ellátásból kikerülők száma	1	3
Záró létszám	10	21
Az összes ellátott személy száma	11	24

Pszichiátriai betegek nappali ellátása - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

	2019	
Korosztály	személy	%
0-39	8	33,3
40-64	12	50,0
65-74	4	16,7
Összesen	24	100

Pszichiátriai betegek nappali ellátását igénybe vevők életkori megoszlása - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

dd) Szenvedélybetegek nappali ellátása

Fenntartó: Katolikus Karitasz - Caritas Hungarica 1111 Budapest, Bartók Béla út 30.

Intézmény: Katolikus Karitasz Rév Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat Nappali Ellátó Részleg 1115 Budapest, Csóka utca 5.

A nappali ellátó részleg a szenvedélybetegek és hozzátartozóik pszichoszociális ellátását végzi, amely egy rendszerszemléletű, multidiszciplináris team bevonásával, folyamatos szupervízió támogatással valósul meg. Kiemelt feladataik a segítségnyújtás, a szenvedélybetegek és hozzátartozóik közösségi ellátása, nappali ellátás, krízisintervenció, szociális munka, csoportmódszerek alkalmazása, prevenció, orvosi konzultáció, szociális szolgáltatásokhoz való hozzásegítés, utógondozás, utcai megkereső munka, ún. pasztorál-konzultáció, megfelelő felvilágosító szolgáltatás működtetése, hálózati munka. Kiegészítő feladataik: képzések, továbbképzések, előadások, szakmai műhelymunka szervezése; együttműködési projektek lebonyolítása; prevenció programok kidolgozása és lebonyolítása; álláskeresési, pályaválasztási tanácsadás; relaxáció, autogén tréning biztosítása.

2019-ben működött csoportjaik: „Révész” hozzátartozók csoportja; „Gamma GT” alkoholisták önszegítő csoportja; Szülő (nevelési) csoport; „Figyelj magadra, figyelj másokra” csoport; „Álláskeresést támogató” csoport; „Játék függőség nélkül”.

A „Rév” Szenvedélybeteg-segítő Szolgálatban 2019. évben 505 főnek - 205 nőnek és 300 férfinak - nyújtottak segítséget, és 8 408 esetben történt ellátás. 2019. évben 123 fő újbudai lakos kért intézményüktől segítséget, akik közül 75 fő férfi és 48 fő nő volt. Ez a számadat az összes kliens számának a 24,36 %-a. A XI. kerületi kliensek összesen 5 028 alkalommal fordultak segítségért az intézményhez, ami az összes forgalom 59,80 %-a. A szervezet erősítette együttműködését Újbuda egészségügyi és szociális intézményeivel, melynek keretében közös prevenció foglalkozásokat tartottak az Újbudai Humán Szolgáltató Központ munkatársaival. Heti rendszerességű az intézményben a szupervízió, valamint lehetőséget biztosítottak szakirányú főiskolai és egyetemi

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

hallgatóknak terepgyakorlat végzésére. Alapító tagjai és aktív munkatársai az Újbudai Kábítószér Egyeztető Fórumnak is.

de) Fogyatékos személyek nappali ellátása

A fogyatékos személyek ellátásának részletes bemutatása, valamint a 2019. évi kapcsolódó tevékenységekre vonatkozó adatok a Fogyatékossgal élők helyzetét bemutató részben kerülnek részletezésre¹⁹.

1. Újbudai Szociális Szolgálat

Kelenföldi Szociális Ház, 1119 Budapest, Fejér Lipót utca 59.

A fogyatékos személyek nappali ellátása lehetőséget biztosít a társas kapcsolatok kialakítására, egyéni és csoportos terápiás foglalkoztatásban való részvételre, a képességek fejlesztésére és szinten tartására.

Az ellátandó célcsoport Budapest és Pest megye közigazgatási területén lakcímmel vagy tartózkodási hellyel rendelkező, súlyosan-halmozottan sérült személyek esetén elsősorban 6 éven felüli pervazív fejlődési zavarral, autizmus spektrum zavarral élők, valamint egyéb fogyatékos személyek csoportja esetén a mindenkori tankötelezettségi korhatárt betöltött fogyatékos személyek.

Az intézmény biztosítja az ellátottak speciális szükségleteihez alkalmazkodó napközbeni étkeztetését is. Az ellátást igénybe vevők többsége tanköteles, vagy a tankötelezettségi korhatár elérését követően is fejlesztő nevelés-oktatásban részesül. A közneveléssel kapcsolatos feladatokat az Újbudai Montágh Imre Általános Iskola, Óvoda, Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskola és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola látja el.

2. Fenntartó: Szellemi Sérült Testvéreinkért Alapítvány, 1114 Budapest, Ulászló utca 15.

Intézmény: Árpád-házi Szent Margit Értelmi Fogyatékosok Nappali Otthona, 1116 Budapest, Rátz László utca 73.

Az Alapítványhoz, mint közösséghez 76 értelmileg akadályozott és halmozottan sérült személy tartozik. Életkorukat tekintve 17-80 év közöttiek, és a személyek kétharmada családban él. A velük és családjukkal való foglalkozások alkotják az Alapítvány tevékenységét. Az Alapítványnál folyamatos a szakemberek képzése, fejlesztése, és rendszeres a szupervízió is.

IV.5.4 Kötelező feladatként biztosított szociális szakosított ellátás

e) Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény – időskorúak gondozóháza

Az időskorúak ellátásának részletes bemutatása, valamint a 2019. évi kapcsolódó tevékenységekre vonatkozó adatok az Idősek helyzetét bemutató részben kerülnek részletezésre²⁰.

Újbudai Idősek Háza, 1115 Budapest, Fraknó utca 7.

Az idősek átmeneti otthona teljes körű ellátást biztosít azon személyek részére, akik idősek otthonába beutaló határozattal rendelkeznek, elhelyezésük sürgős, de férőhely hiányában erre nincs lehetőség. Az átmeneti elhelyezést nyújtó ellátás, ideiglenes jelleggel, legfeljebb egy év időtartamra engedélyezett, mely elhelyezés különös méltánylást érdemlő esetben -az intézmény orvosa szakvéleményének figyelembevételével- egy alkalommal, egy évvel meghosszabbítható. Akiokról életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, állapotuknak megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni.

¹⁹ Jelen dokumentum: „V.4.1 Fogyatékos személyek ellátása Újbudán” alfejezete

²⁰ Jelen dokumentum: „V.6.1 Az idősek ellátása, támogatása Újbudán” alfejezete

IV.5.5 Önként vállalt feladatként biztosított szociális alapszolgáltatások

f) Támogató szolgáltatás

Újbudai Szociális Szolgálat, 1119 Budapest, Keveháza utca 6.

A szolgáltatás fő feladatai: A fogyatékos személyek nélkülözhetetlen napi igényeihez mérten a szállításban való segítség, valamint a közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása. Igény szerint segítő igénybevételevel is élhetnek a fogyatékos személyek.

g) Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

Újbudai Szociális Szolgálat, 1119 Budapest, Keveháza utca 6.

	2018	2019
Induló létszám	103	103
Az ellátásba belépők száma	37	41
Az ellátásból kikerülők száma	37	41
Záró létszám	103	103
Az összes ellátott személy száma	140	144

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás folyamatos készenléti rendszerben működő ellátási forma. Az ellátás célja, hogy a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek önálló életvitelük fenntartása mellett fellépő krízishelyzeteket elhárítsák.

A folyamatos készenléti rendszerben működő, 24 órás diszpécserközpont működtetését szerződés alapján a Body Guard Hungary Kft. (1071 Budapest, Peterdy utca 6.) látja el.

h) Utcai szociális munka²¹.

Fenntartó: Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület, 1125 Budapest, Szarvas Gábor út 58-60.

Intézmény: Magyar Máltai Szeretetszolgálat Rimaszombati Utcai Szociális Központ, Szociális Alapszolgáltatásokat Nyújtó Integrált Intézmény, 1118 Budapest, Rimaszombati út 15/a.

Az utcai gondozást egy adott területen két fő látja el változó műszakban, nappali munkarend szerint reggel 8 és 16 óra között, valamint 14 óra és 22 óra között. Munkájukat jól felszerelt, személyszállításra alkalmas szolgálati gépjárművek segítségével látják el. Az utcai szociális munkát segítő felszerelések közé tartozik a mobiltelefon, takaró, fólia, élelmiszer, gumikesztyű és fertőtlenítőszer.

i) Közösségi ellátások

Fenntartó: Katolikus Karitás - Caritas Hungarica, 1111 Budapest, Bartók Béla út 30.

Intézmény: Katolikus Karitás Rév Szenvedélybeteg-segítő Szolgálat Alacsonyküszöbű Ellátó Részleg, 1111 Budapest, Bartók Béla út 96.

A szenvedélybetegek, valamint hozzátartozóik számára ezen a telephelyen érhető el a szenvedélybetegek alacsonyküszöbű ellátása. Fontos az anonimitás, a szolgáltatásra történő jelentkezés önkéntes alapon történik. Az intézmény tevékenységét nem az egészségügy keretein belül, de vele szorosan együttműködve fejti ki, a kliens állapotához és helyzetéhez igazítja a

²¹ A hajléktalan személyek ellátásának részletes bemutatása, valamint a 2019. évi kapcsolódó tevékenységekre vonatkozó adatok a Hajléktalanok helyzetét bemutató részben kerülnek részletezésre: Jelen dokumentum: „V.7.1 Kerületi programok és szolgáltatások a célcsoport részére” alfejezete.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

viszonylag könnyen teljesíthető elvárásokat, amelyek elindíthatják a kliens és családja életében a változást.

Az ellátás lényeges eleme a minél könnyebb hozzáférhetőség. 2019-ben is folyamatosan, heti rendszerességgel működtették a „Révész” hozzátartozói csoportot. A csoportot 2 fő professzionális segítő vezeti. A Gamma GT önszolgáltató csoportba alkohol- és gyógyszerfüggőségben, vagy politoxikomán szenvedélybetegségben szenvedőket várnak. A csoportot 1 fő szakképzett munkatárs vezeti. Cél a józan élet megtartása sorstársi közösségben és támogatásban. Az „Álláskereső támogató” csoportot egy terápiás munkatárs, pszichológus vezeti, ahol a csoportfoglalkozások mellett lehetőség van egyéni tanácsadás igénybevételére is.

IV.5.6 Önként vállalt feladatként biztosított szociális szakosított ellátások

j) Ápolást, gondozást nyújtó intézmény – idősök otthona²²

Újbudai Idősök Háza, 1115 Budapest, Fraknó utca 7.

A teljes körű ellátás keretében az intézmény biztosítja a napi ötszöri étkeztetést, a lakhatást, az egészségügyi ellátást és mentális gondozást, szükség szerinti ruházattal, illetve textíliával való ellátást. A szakosított szociális ellátás keretében olyan személyre szóló ápolási, gondozási tevékenység végzése történik, amely biztosítja az ellátott testi, lelki és szociális jólétének biztosítását. A gondozás során a hiányzó, vagy csak korlátozottan meglévő testi-szellemi funkciók helyreállítására is sor kerül az állapottól függően.

k) Átmeneti ellátást nyújtó intézmény – Fogyatékos személyek gondozóháza²³

Fenntartó: Az Értelmi Fogyatékosok Fejlődését Szolgáló Magyar Down Alapítvány, 1145 Budapest, Amerikai út 14.

Intézmény: Down Alapítvány 1. sz. Átmeneti és Napközi Otthona, 1116 Budapest, Szalóki utca 53.

Az intézmény fő célja az önálló életre való nevelés és a társadalmi beilleszkedés segítése. A gondozóház 10 fő XI. kerületi értelmi fogyatékos személy munkáját egyéni és csoportos fejlesztésekkel, külön programokkal és személyre szabott szolgáltatásokkal támogatta 2019-ben, napi 4-8 óra foglalkoztatással.

IV.5.7 Kötelező feladatként biztosított gyermekjóléti alapellátások

l) Család- és Gyermekjóléti központ

Újbudai Humán Szolgáltató Központ, 1117 Budapest, Bogdánfy utca 7/d.

A családok, gyermekek és fiatalok ellátásának részletes bemutatása, valamint a 2019. évi kapcsolódó tevékenységekre adatok a Gyermekek, Fiatalok helyzetét bemutató részben kerülnek ismertetésre.²⁴

A Család- és Gyermekjóléti Központ alap feladatai:

1. Hatósági intézkedések támogatása

- Védelembe vétellel összefüggő feladatok
- Ideiglenes hatályú elhelyezéssel összefüggő feladatok
- Nevelésbe vétellel összefüggő feladatok

²² Az időskorúak ellátásának részletes bemutatása, valamint a 2019. évi kapcsolódó tevékenységekre vonatkozó adatok az Idősök helyzetét bemutató részben kerülnek részletezésre - Jelen dokumentum: „V.6.1 Az idősök ellátása, támogatása Újbudán” alfejezete

²³ A fogyatékos személyek ellátásának részletes bemutatása, valamint a 2019. évi kapcsolódó tevékenységekre vonatkozó adatok a Fogyatékosokkal élők helyzetét bemutató részben kerülnek részletezésre - Jelen dokumentum: „V.4.1 Fogyatékos személyek ellátása Újbudán” alfejezete.

²⁴ Jelen dokumentum „V.5.1 Újbudai ellátások a gyermekek, fiatalok és családjaik támogatására” alfejezete

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

- Családjából kiemelt gyermekek szüleinek segítségével összefüggő feladatok
 - Utógondozással összefüggő feladatok
2. *Megelőző pártfogással összefüggő feladatok*
 3. *Családba fogadással összefüggő feladatok*

A Család- és Gyermejkölési Központ speciális tevékenységei

1. *Kapcsolattartási ügyelet*
2. *Utcai és lakótelepi szociális munka*
3. *Kórházi szociális munka*
4. *Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység*
5. *Szociális diagnózis*
6. *Készenléti szolgálat*
7. *Pszichológiai tanácsadás*
8. *Pszichiátriai tanácsadás*
9. *Jogi tanácsadás*
10. *Mediáció*
11. *Családkonzultáció, család- és párterápia*
12. *Fejlesztőpedagógiai ellátás és korrepetálás*
13. *Menekültekkel és oltalmazottakkal kapcsolatban ellátandó feladatok*
14. *Hátralékkezelési tanácsadás*
15. *Hátralékrendezés Hálózat Alapítványi támogatással*
16. *Újbudai tartozásrendezési támogatás*
17. *A jelzőrendszer tagjaival való együttműködés*

Egyéb tevékenységek

- Karitatív tevékenységek (adománykövetítés során tartós élelmiszer, fenyőfa, ruhanemű, bútor biztosítása a rászoruló családoknak)
- Rendezvények lebonyolításának segítése (pl. Nagycsaládosok Karácsonya);
- Önkéntes munka fogadásának megszervezése (családkonzultáció, korrepetálás, zene klub);
- Gyakorlati terepmunka során gyakorlati hely, tapasztalatszerzési lehetőség biztosítása a hallgatók, leendő szociális szakemberek számára;
- Aktív részvétel a Kábítószerügyi Egyeztető Fórum munkájában;
- Aktív részvétel az Esély Programban.
- Vezetői értekezleteken való rendszeres részvétel.

m) Bölcsőde

Újbudai Bölcsődei Intézmények, 1119 Budapest, Tétényi út 46-48.

Az intézmény 9 telephelyén, 844 engedélyezett férőhelyszámmal, 66 bölcsődei csoportban látja el feladatait. A jól működő alapellátáson túli szolgáltatásként speciális tanácsadással (pszichológus, gyógypedagógus, gyermekorvos), időszakos gyermekfelügyelettel és játszócsoport üzemeltetésével segíti a családokat. Prevenációs tevékenységként már 5 tagintézményben működik „sóterápiás” lehetőség. Az Újbudai Kuckó Bölcsődében havi rendszerességgel Baba-Mama Klub működik. Az intézmény az átlagos fejlődésű és sajátos nevelési igényű kisgyermekek napközbeni gondozását-nevelését alapfeladatként végzi.

n) Átmeneti gondozást nyújtó ellátások

na) Helyettes szülői ellátás

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

Fenntartó: Fehér Kereszt Baráti Kör Kiemelten Közhasznú Egyesület, 1076 Budapest, Thököly út 5. fszt. A/7.

A helyettes szülői ellátás teljes körű ellátást nyújt hosszabb-rövidebb időre a rászoruló gyermekes családok részére. A segítségkérés oka lehet bármely olyan körülmény, amelynek következtében a szülők, gondviselők a gyermekek gondozását átmenetileg saját háztartásukban nem tudják megoldani. (Például a szülő betegsége, kórházi tartózkodása, hajléktalansága, rendkívüli munkavégzése). A szolgáltatás révén megelőzhető és elkerülhetővé válik a gyermekek szakellátásba való utalása.

nb) Gyermekek átmeneti otthona

Fenntartó: Krízis Szociális Szolgálat a veszélyeztetett családok integrációjának megőrzéséért Alapítvány, 1125 Budapest, Nagytétényi út 266.

Intézmény: Krízis Alapítvány Gyermekotthona, 1225 Budapest, Nagytétényi út 266.

Az intézmény tevékenysége szervesen illeszkedik a gyermekvédelem intézményrendszerébe, szorosan együttműködnek a gyermekjóléti szolgálatokkal, így segítve a szociálisan teljesítőképességük határára sodródott szülőket és gyerekeket a problémák kezelésében. Az intézmény koedukált formában működik, 24 férőhelyen főként 3 és 18 év közötti gyermekek számára nyújt átmeneti gondoskodást. A feladatellátási szerződés alapján az alapítvány 14 fő férőhely fenntartására kötött szerződést a XI. kerület tekintetében.

nc) Családok átmeneti otthona

Fenntartó: Anyaoltalmazó Alapítvány 1201 Budapest, Török Flóris utca 228.

Intézmények: Anyaoltalmazó Alapítvány Családok Átmeneti Otthona Régiház 1201 Budapest, Török Flóris utca 228.; Anyaoltalmazó Alapítvány Családok Átmeneti Otthona Újház 1201 Budapest, Török Flóris utca 257.

Az Anyaoltalmazó Alapítvány Családok Átmeneti Otthona az ország egész területéről fogad ügyfeleket. 2019-ben az Újházban 31 édesanyának, valamint 60 gyermeknek, a Régiházban 20 anyának, 15 apának, és 38 gyermeknek nyújtott segítséget. Közülük a XI. kerületi lakosok tekintetében a Régiházban 2 gyermek, 1 édesanya, és 1 édesapa 516 napot töltött, az Újházban 3 gyermek és 3 édesanya 228 napot töltött.

A segítségnyújtás célja azon készségek és képességek elsajátítása a szülők részéről, amelyek révén a továbblépésre, a családi szerepek elsajátítására, a gyermekek szükségleteinek minél teljesebb kielégítésére, valamint az önfenntartásra minél inkább képessé válnak. Míg a családgondozó munkájának fókuszában a szülők, addig a szakgondozók munkájának középpontjában a gyermekek állnak.

o) Gyermekétkeztetés

Újbuda Önkormányzata továbbra is fokozott figyelmet fordít az intézményi gyermekétkeztetés elérhetőségének fenntartására. Az önkormányzati rendelet szerint megállapított –térítési díjkedvezmény formájában nyújtott– gyermekétkeztetési támogatást 2019-ben 89 gyermek számára, összesen 3 574 ezer Ft összegben biztosította az Önkormányzat.

	2018	2019
A támogatott gyermekek száma	176	89
A nyújtott támogatás összege (ezer Ft)	4662	3574

Gyermekétkeztetési támogatás - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

JAVASLATOK, CÉLOK MEGHATÁROZÁSA A SZOCIÁLIS TERÜLETEN:

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

- Az Újbudai Idősek Háza intézmény számára is mihamarabb biztosítani kell a saját honlap kialakítását. Kiemelt feladat a meglévő honlapok további fejlesztése, a naprakész tartalmak megjelenítése, az adatok, információk folyamatos frissítése.
- Az Újbudai Bölcsődei Intézmények a környezeti nevelés területén folyamatosan kiemelkedő szakmai sikereket ér el innovatív programjával. Fontos, hogy megvalósuljon a témához kapcsolódóan egy új képzés kialakítása is.
- Jelenlegi támogatási rendszer fenntartása és bővítése.
- A gyermekétkeztetés színvonalának emelése.

IV.6 Egészségügyi ellátórendszer²⁵

A Szent Kristóf Szakrendelő Közhasznú Nonprofit Kft. tevékenysége központi szerepet játszik a kerület egészségügyi ellátásában. Működésének alapját az Önkormányzattal kötött közszolgáltatási szerződés, valamint a Nemzeti Egészségbiztosítási Alapkezelővel aláírt finanszírozási szerződés jelenti. A Szakrendelő az egészségügyi alap- és szakellátás mellett a háziorvosi ellátás infrastrukturális működését is támogatja.

IV.6.1 Alapellátás

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvénye kimondja, hogy a helyi (kerületi) önkormányzatoknak támogatniuk kell a lakosság egészségügyi alapellátásának biztosítását.

Újbuda Önkormányzata 2017-ben a kerület teljes egészségügyi alapellátását magában foglaló az egészségügyi alapellátások körzeteiről szóló 6/2017.(II.27.) önkormányzati rendeletében határozta meg az alapellátási körzeteket. Újbuda területét a rendelet értelmében 79 felnőtt és 24 gyermek háziorvosi, 27 felnőtt, 8 gyermek, egy ifjúsági-fogorvosi körzetre, valamint 46 területi védőnői körzetre és 16 iskola-egészségügyi körzetre tagolta. Az Önkormányzat támogatásával megvalósították a helyben végezhető laborvizsgálatok technikai lehetőségét, melyek a központi labordiagnosztika túlterheltségének csökkentése mellett a magasabb színvonalú alapellátás segítségét tűzték ki célul. 2014-től öt felnőtt és gyermek háziorvosi rendelőben történt felújítás, melyhez szükségszerűen a rendelők akadálymentesítése is hozzátartozik.

A törvényi szabályozás írja elő a védőnői ellátásról való gondoskodást. A védőnői ellátás az egészségügyi alapellátás szerves része, mely területi elv szerint, meghatározott földrajzi területen (védőnői körzetben) vagy nevelési-oktatási intézményben (iskola-egészségügy) történik. A védőnők tevékenységüket önállóan, elsősorban az anya-, a csecsemő- és gyermekvédelem területén fejtik ki. A tevékenység középpontjában a megelőzés, ezen belül is döntően a primer prevenció áll.

A területi védőnői és az iskola-egészségügyi ellátás körzeteit 2017 februárjától az egészségügyi alapellátások körzeteiről szóló 6/2017.(II.27.) önkormányzati rendelet szabályozza. Az Önkormányzat területe eszerint 46 területi védőnői körzetre és 16 iskola-egészségügyi körzetre tagolódik.

A védőnői munka színterei:

- Tanácsadó helyiség: a védőnő gondozó-tanácsadó tevékenységet folytat a várandós anyák és kisgyermekes családok körében. Életkorhoz kötött szűrővizsgálatokat végez, és szakszerű tájékoztatást nyújt a családok részére.

²⁵ Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Kerületi Esélyegyenlőségi Program 2016-2020 2019. évi felülvizsgálati dokumentum

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

- Családlátogatás: tevékenységi körébe tartozó családoknál végzett tanácsadás, gondozás, anyai tevékenységre oktatás, illetve a nevelési-oktatási intézményben történő szűrés, egészségnevelés, valamint az életkori kötelező, esetenként a választható, kampányjellegű védőoltások beadásának megszervezése.
- Iskola-egészségügyi ellátás: (a hatályos 26/1997. (IX.3.) NM rendelet szabályozza) Az iskola-egészségügyi ellátás iskolaorvos és védőnő együttes szolgáltatásából áll.
- Információs rendszer: házi orvosok bevonásával beteg monitoring rendszer, online vérnyomás és vércukor értékek monitorozására távfelügyeleti rendszer kialakítása

A felnőttek házi orvosi ügyeletét a nap 24 órájában a Szent Imre Kórház területén, az Inter-Ambulance Zrt. látja el. Az ambulancián történő ellátás, illetve telefonon történő bejelentés esetén a helyszíni ellátás is biztosított.

IV.6.2 Szakellátás

A kerületi járóbeteg-szakellátásért a Szent Kristóf Szakrendelő Közhasznú Nonprofit Kft. felelős. Az intézmény 2018-ban több mint 740 ezer ellátást valósított meg. Az elmúlt években indított, újraindított, vagy megerősített szakrendelések helyzete stabilizálódott, a gyermek szakrendelések jelentős fejlődésen mentek keresztül (gyermek nephrológia, gyermek endokrinológia, gyermek kardiológia, gyermek tüdőgyógyászat, gyermek gasztroenterológia, fejlődés-neurológia, gyermekurologia, gyermekgyógytorna, logopédia, gyermeknőgyógyászat, gyermekszemészet, gyermek bőrgyógyászat, gyermek ortopédia, gyermek pszichiátria, gyermek klinikai-szakpszichológia).

2018. szeptember 1-én a Szent Kristóf Szakrendelő elindította az Újbudai Egészségfejlesztési Irodát, amely uniós finanszírozásból számos egészségfejlesztő és betegségmegelőző programot kínál a kerületben élő lakosok számára. (Dietetika, gyógytorna, mentálhigiénés és pszichológiai foglalkozások)

Az Önkormányzat a Szent Kristóf Szakrendelő Közhasznú Nonprofit Kft. nagy értékű eszközparkjának folyamatos bővítésével fejleszti a kerületi járóbeteg-szakellátást.

IV.6.3 Az I-CARE SMART projekt igényfelmérésének eredményei

Az I-CARE SMART projekt keretében az idősek körében történő 2020. évi igényfelmérés²⁶ eredményének előremutató megállapítása az egészségügyi területtel kapcsolatban, hogy magasabb szintű és szorosabb együttműködés lenne indokolt a kerületi egészségügyi intézmények és a kerületi szociális ellátórendszer intézményei között. Az igény felmerül a két területen dolgozó szakemberek munkájának összehangolása oldaláról is, hogy a szakemberek kellő információk birtokában, egymás munkáját támogatva tudjanak dolgozni az ellátottak érdekében, valamint az ellátottak oldaláról is, akik számára a kapcsolattartás átláthatóbbá és könnyebbé válna.

Az egészségügy területén az idősek elérése és állapotuk monitorozása kiemelten fontos feladat, amely a leghatékonyabban a szociális területen működő intézményekkel való együttműködéssel valósítható meg. Fontos, hogy a betegeket diagnosztizáló és ellátó orvosok a diagnózis felállítása vagy egy-egy kezelés után a betegeket be tudják csatornázni a megfelelő szociális ellátások irányába, így elősegíthető, hogy a kerületben folyamatosan növekedjen azon embereknek a száma, akiket a szociális védőháló sikeresen megtart. Ez a megfontolás kiterjeszhető a fogyatékossgal élők, a pszichiátriai betegek, tartós betegséggel élők és egyéb sérülékeny célcsoportok (pl. halmozott

²⁶ Az igényfelmérés eredményeinek forrása az Újbudai Szociális Szolgálat.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

hátrányokkal küzdő kisgyermekes szülők, bántalmazott nők) körére, akik valamilyen módon párhuzamosan megjelennek az egészségügy és a szociális ellátások területén is.

IV.7 Köznevelés – óvodai feladatellátás²⁷

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény) hatályos szabályozása szerint Újbuda Önkormányzata fenntartói jogot kizárólag:

- az óvodai nevelés,
- a nemzetiséghez tartozók óvodai nevelése, valamint
- a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése

mint köznevelési alapfeladatok ellátása során gyakorolhat azzal, hogy ezekben az esetekben a működtetés is a fenntartói feladathoz tartozik.

A Köznevelési törvény értelmében „az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény, amely a gyermeket fokozatosan, de különösen az utolsó évében az iskolai nevelés-oktatásra készíti fel”. A törvény a gyermekek hároméves korától kötelező óvodalátogatást ír elő, amikor a 8§ (2) bekezdésben kimondja, hogy „a gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától, legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson vesz részt”.

2020. január 1-től a szülő –tárgyév május 25. napjáig benyújtott- kérelme alapján a gyermek jogos érdekét szem előtt tartva, annak az évnek az augusztus 31. napjáig, amelyben a gyermek a negyedik életévét betölti a fővárosi és a megyei kormányhivatal általános illetékességgel eljáró járási hivatala felmentheti, az óvodai foglalkozáson való részvétel alól, ha a gyermek családi körülményei, sajátos helyzete indokolja.

IV.7.1 A kerületi óvodai nevelés fő jellemzői

A kerületi óvodai nevelésre vonatkozó leírás Újbuda 2015. évi Köznevelési Koncepcióján alapszik.

Újbudán az óvodai férőhelyek száma 2001-2019 között alapvetően növekvő tendenciájú volt. 2019-ben az óvodai férőhelyek száma 4400-ra módosult. Az óvodai férőhelyek kihasználtságát vizsgálva megállapítható, hogy az újbudai óvodák a budapesti és az országos átlaghoz hasonlóan, szinte teljes kapacitás-kihasználtsággal üzemelnek.

2010 óta az Újbudai kihasználtsági értékek meghaladják az országos és budapesti átlagokat is. A jelenlegi óvodai ellátási igényeket tekintve a fejlesztési területek környékén (Lágymányosi – Öböl, Szerémi út - Budafoki út – Duna határolásában lévő terület) további óvodai férőhelyekre lehet szükség az elmúlt években megvalósult gazdagréti és sasadi intézményfejlesztések mellett.

A kerületi óvodák átlagosan közel 7 csoporttal működnek, összesen 165 csoporttal. 2011 és 2019 között 326 új férőhellyel bővítették az óvodák kapacitást, ennek eredményeképp jelenleg 4400 óvodai férőhely áll a gyermekek rendelkezésére. Ezekkel az intézkedésekkel együtt is a legtöbb óvoda túllépi a törvényben meghatározott maximális csoportlétszámot.

2015 óta a kerületben a korábbi intézmények összevonása után összesen 8 önkormányzati óvoda működik.

²⁷ Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Kerületi Esélyegyenlőségi Program 2016-2020 2019. évi felülvizsgálati dokumentum, 2020. évi kiegészítésekkel

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

Az Önkormányzat jelenleg öt státuszt tart fenn és finanszíroz azért, hogy az óvodások részére a gyógytestnevelését folyamatosan biztosítani tudja. A teljes ellátás biztosítását ezen túl azon óvodapedagógusainak bevonásával oldja meg, akik rendelkeznek megfelelő képesítéssel, és így a szolgáltatást akár túlóra terhére is finanszírozza.

Újbuda Önkormányzata a 2015. évi Köznevelési Koncepciójában a köznevelési feladatellátása terén az alábbi vállalt feladatokat határozta meg:

• **Vállalt feladatok a nevelés-oktatás területén:**

- Az Önkormányzat a jogszabályok által meghatározott lehetőségekkel élve továbbra is biztosítja az óvodai gyógytestnevelést, ahol a feladatellátás során támaszkodik egyrészt a meglévő és képesítéssel rendelkező szakemberek túlóra keretében végzett munkájára, másrészt az 5 önálló státuszú (Lágymányosi Óvodához, mint Szakmai Centrumhoz rendelve) szakember munkájára.
- Vállalja a sajátos nevelési igényből adódó logopédiai feladatellátást, valamint a gyógypedagógiai és mozgásfejlesztő területen végzett ellátást.
- Vállalja a törvényi előírásokon felül óvodapszichológusi hálózat működtetését.
- Vállalja a 12 órás nyitvatartási időt.
- Vállalja egy óvodában az óvodáskorú, légúti beteg gyermekek preventív ellátását, szükség szerinti szakellátását.
- Vállalja két óvodában az ételallergiás és cukorbeteg gyermekek ellátását.
- Az Önkormányzat vállalja, hogy a korai fejlesztés támogatása, a kötelező úszásoktatás, a tanulmányi ösztöndíjak és pedagógus kitüntetések továbbra is az Önkormányzat önként vállalt feladatai közé tartoznak.

Az Önkormányzat a köznevelési intézményei szakmai tevékenységében általánosságban tovább szeretné erősíteni az emberi értékek tiszteletére való nevelést, a valódi esélyegyenlőség biztosítását. A gyermekek értelmi intelligenciáján túl kiemelkedően fontos szerepet tulajdonít az érzelmi intelligencia fejlesztésének. Az óvodai nevelés terén ezért kiemelkedően fontosnak tartja:

- az esélyegyenlőség biztosítását,
- a tehetséggondozást,
- a mozgást, amely a gyermekek fejlődésében különös jelentőséggel bír;
- a magyarság-tudat kialakítását,
- a beszédfejlesztést és -megértést, a szép, helyes magyar beszédre nevelést,
- a kerületben élő nemzetiségek és kisebbségek kultúrájának megismertetését,
- a közösségi nevelést, közösségformálást,
- a zenei érdeklődés felkeltésére, a zenei ízlés formálására nevelést és az esztétikai nevelést,
- a környezet megóvására és az egészséges életmódra nevelést,
- hazánk hagyományainak őrzését és ápolását,
- a gyermekekre és a fiatalokra irányuló káros hatások megelőzését és ellensúlyozását minden lehetséges eszközzel.

IV.7.2 A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek ellátása és a gyógypedagógusi hálózat működtetése

A kerületi Önkormányzat a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai ellátását az intézményi alapító okiratokban jelzettek szerint biztosítja. Segíti a sajátos nevelési igényű gyermekek fejlődésének,

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

állapotának megfelelő intézményi elhelyezését, a különleges gondozás megvalósulását, megteremtve ezzel az érintett gyermekek esélyegyenlőségének érvényesülését²⁸.

Az Önkormányzat által fenntartott óvodákban 2020-ra a sajátos nevelési igényű gyermekek és a beilleszkedési, tanulási nehézséggel küzdő óvodások megsegítésére emelt számú szakképzett pedagógus állt munkába, hogy fejlesztő foglalkozásaikkal segítsék ezen gyermekek életét és beilleszkedését.

Szurdopedagógus (gyenge hallású gyermekek ellátására szakosodott pedagógus), mozgásterapeuta-konduktor, logopédus végzettségű óvodapedagógus nincs a kerület óvodáiban. Ezt a fejlesztési munkát egyéni megbízási szerződés megkötésével biztosítja a kerület.

2011 szeptembere óta valamennyi óvoda alapító okirata tartalmazza a területtel kapcsolatos ellátási kötelezettség. Az SNI gyermekek ellátása, részben saját státuszban lévő dolgozókkal, részben egyéni megbízási szerződéseken alapulva valósul meg. Az SNI gyermekek esetében kiemelt szerepe van az integrált nevelésnek, melyet a jogalkotó is elismer, mint ahogy azt is, hogy az együttnevelést vállaló intézmény többet vállal, magasabb értéket kínál a sajátos nevelési igényű gyermeknek, mint részvétet és védettséget.

IV.7.3 A korai fejlesztés helyzete a kerületben

Azon hároméves kor alatti gyermekek korai fejlesztése, akik nem vesznek részt semmilyen köznevelési intézmény által nyújtott szolgáltatásban a pedagógiai szakszolgálat foglalkozásait vehetik igénybe.²⁹ A kerület a Budapesti Korai Fejlesztő Központtal áll szerződésben. Mivel az SNI gyermekek aránya évről évre nő, ez a későbbiekben befolyással lehet az óvodai férőhelyek számára. Egy sajátos nevelési igényű gyermeket (enyhe értelmi fogyatékos, beszéd-fogyatékos vagy pszichés fejlődési zavarral küzdő) két gyermekként, a mozgásszervi, érzékszervi (látási, hallási), középsúlyos értelmi fogyatékos, autizmus spektrum zavarral küzdő vagy halmozottan fogyatékos gyermeket három gyermekként kell figyelembe venni az óvodai csoport létszámának számításánál. Vagyis nagyobb mértékben szorulnak ki az óvodai férőhelyekről a nem SNI gyermekek.

Ezen számok (28 épület 4440 férőhely, 3622 fő (SNI 3764)) továbbra is indokolják a gyógypedagógusi hálózat, valamint az óvodai férőhelyek bővítését a kerületben.

IV.7.4 Fejlesztési célok és feladatok

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Köznevelési koncepciója a következő, esélyegyenlőségi szempontból is releváns célokat, feladatokat tűzte ki:

- A kötelező feladatellátás minőségének és színvonalának megőrzése és fejlesztése, az intézmények működésének finanszírozása.
- Az Önkormányzat célja, hogy a folyamatos értékelések és visszacsatolások figyelembevételével egy, a társadalmi és jogszabályi változásokra is reagálni képes, hosszútávon fenntartható köznevelési intézményhálózatot alakítson ki.
- A kerület célja, hogy a tanköteles korú és iskolaérett gyermekek iskoláztatását elősegítse, melyben az óvodapedagógusok munkáját az óvodapszichológusi hálózat is támogatja. Az óvodavezetők kérésére az óvodapszichológusok már középső csoportban jelzik, hogy mely

²⁸ Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Köznevelési koncepció 2015. április – 37. oldal

²⁹ Forrás: 15/2013. (II.26) EMMI rendelet 4. § (6) bekezdése

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

gyermekek igényelnek fokozott megsegítést, kiemelt, specifikus fejlesztést az iskolaérettség eléréséhez.

- A kerületben nem maradhat gyermek ellátatlanul, így az Önkormányzat a jogszabályi kötelezettségeken felül is biztosítja a szükséges ellátást.
- Az egészséges táplálkozás lehetőségét biztosítani szükséges, amihez az Önkormányzat eddig is, és a jövőben is vállalja a többlétféle támogatást.
- Az óvodai nevelés során a fejlesztő tevékenységek működtetése.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani azokra a területekre, ahol jelentősebb változás várható az óvodások létszámában. Ezek a változások főleg a be- és kiköltözések miatt, valamint az agglomerációból való bejárások okán várhatóak.
- A szemléletformálás érdekében szükséges a pedagógusok és intézményvezetők gyakorlatorientált továbbképzése az integrált nevelésre vonatkozóan.

IV.8 Kultúra és sport

IV.8.1 Kulturális élet

Újbuda művészeti és kulturális hagyományai egészen a 20. század elejéig nyúlnak: a legendás Hadik Kávéház a Nyugat első nemzedéke számos kiválóságának törzshelye volt. Az irodalom mellett a képzőművészetnek is fellelője volt már a századelőn a városrész, hiszen az 1903-ban létrejött késő szecessziós Kelenhegyi Műteremházat még az európai művészeti lexikonok is jegyzik. Nem véletlen tehát, hogy ezekből a hagyományokból és kulturális értékekből szinte magától értetődően jött létre a Kulturális Városközpont a Gellért tér és a Kosztolányi Dezső tér között a Bartók Béla úton és annak vonzáskörzetében.

A kerület kulturális élete igen sokszínű, az Önkormányzat jó együttműködést alakított ki számos intézménnyel és civil szervezettel. A kerületi, valamint az egyes városrészekhez kötődő lokálisabb jellegű helyi kulturális rendezvényeken évről évre több tízezer itt élő vesz részt, ezek az események fontos szerepet játszanak a lakók helyi identitásának és kötődéseinek alakításában és fenntartásában, megerősítésében. Újbudán több mint 300 kreatív-kulturális tér és intézmény található. Ezek jelentős része a Bartók Béla út–Karinthy Frigyes út környékére koncentrálódik. Itt található a galériák, a színházak és a kulturális profillal is rendelkező kávéházak jelentős része. Itt kapott helyet az Önkormányzat művészeti intézménye, a B32 Galéria és Kultúrtér is. A magyar avantgard egykori legendás galériája, a Bartók '32 alakult át egy olyan összművészeti térére, mely a képző- és iparművészet mellett független színházi előadásoknak és könnyűzenei koncerteknek is hamar az otthonává vált. A B32 társintézménye a Karinthy Szalon, mely a kortárs képzőművészet fontos helyszíne.

A kerület kevésbé központi fekvésű városrészeinek (Albertfalva, Kelenvölgy, Gazdagrét, Őrmező) ellátását hivatott biztosítani a kerületi közösségi házak rendszere, amelyeket az Önkormányzat tart fenn. A közművelődési intézményrendszert, tehát a négy közösségi házat egészíti ki a Kelenvölgyi Könyvtár, valamint az Albertfalvi Hely- és Iskolatörténeti Gyűjtemény is.

2019-ben nyitotta meg kapuit a Kaptár Őrmezei Ifjúsági Klub. A Kaptár célcsoportját alkotó korosztályt a szakirodalom Z- és Alfa-generációként vagy Facebook-nemzedékként azonosítja. Digitális bennszülöttekként elsődleges szocializációs terepük a közösségi média, ahol nemcsak fogyasztanak, hanem elő is állítanak tartalmakat.

A XI. kerületi köztéri alkotások egy része és az emléktáblák a történelmi eseményeknek és a kerülethez kötődő neves személyiségeknek állítanak emléket. Ezek gazdagítása, megóvása az

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

Önkormányzat fontos feladata. Jelenleg a kerületben 125 köztéri műalkotás (szobor és domborműves tábla), valamint több mint 180 egyszerű emléktábla található. Az Önkormányzat Képviselőtestülete által elfogadott, a helyi közművelődési feladatok ellátásáról szóló 48/2018. (XII.19.) XI. ÖK rendeletben foglaltak és a jóváhagyott kerületi Kulturális Koncepció a legfontosabb alaptételeket meghatározzák.

IV.8.2 Célok, kiemelt feladatok a kultúra területén

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. Törvény meghatározza, hogy helyi önkormányzati feladata különösen a közművelődési tevékenység támogatása.

A muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről szóló 1997. évi CXL. törvény 76. § (3) bekezdése (a továbbiakban: Kult.tv.) pedig meghatározza az önkormányzatok kötelezően ellátandó közművelődési alapszolgáltatásainak körét, fővárosi kerületként Újbudának a törvényben meghatározott összes alapszolgáltatást biztosítani kell. Újbuda kulturális értékeinek gazdagsága és színvonala bármelyik kerülettel felveheti a versenyt, az értékek megőrzéséhez és gazdagításához azonban az kell, hogy az Önkormányzat képes legyen teljes egészében átlátni és megmutatni a kerületi kulturális szolgáltatások összességét.

Erre hivatott a KözPont Újbudai Kulturális Kft., amely közművelődési megállapodás keretében, valamint a Kult.tv. végrehajtási rendeletében (a közművelődési alapszolgáltatások, valamint a közművelődési intézmények és a közösségi színterek követelményeiről szóló 20/2018. (VII.9.) EMMI rendelet) meghatározott szolgáltatási terv alapján látja el a közművelődési alapszolgáltatások megszervezését.

A KözPont Újbudai Kulturális Kft. olyan, integrált szemléletet alkalmazó szervezet, amely a kultúrát, a kommunikációt, a médiát, az oktatást, a városmarketinget, a turizmust és a társadalmi konzultációt, sőt a tehetséggondozást is magában foglalja, mindezeket a területeket képes lefedni. Mindezen tevékenységén túl, illetve ezek segítségével a társadalmi felzárkóztatást támogató közművelődési tevékenységeket kiemelten kezeli. A Kft. szakmai feladatai között, amely a kultúrát, a közművelődést, a kulturális kommunikációt, a tehetséggondozást, a városmarketinget és a társadalmi konzultációt is érinti, kiemelt helyen szerepel:

- az Újbuda Kulturális Városközpont Program erős és hatékony képviselése,
- Újbuda közművelődési rendezvényeinek szakmai irányítása, összehangolása, koordinálása,
- Újbuda művészeti intézményeinek hatékony és progresszív kezelése; reagálva a felmerülő kulturális-közéleti-társadalmi kérdésekre
- a szunnyadó kreativitás felélesztésére való törekvés és a kulturális életbe való belépési küszöb alacsonyabbá tétele
- a kerületben élő alkotóművészek munkáinak népszerűsítése,
- proaktív és aktív részvétel az Európai Unió nyújtotta kreatív-kulturális pályázatokban
- a 18-35 év közötti korosztály megszólítása, a fiatalok bevonása Újbuda kulturális életébe, figyelemmel az ez alatti korosztályok érdeklődésének felkeltésére is,
- kiemelt kulturális projektek megvalósítása,
- a kulturális szervező, marketing és technikai feladatok hatékony, koordinált elvégzése,
- dinamikus programszervezés, amely lehetővé teszi az Újbuda sajátos demográfiai karakterét figyelembe vevő, generációk találkozását elősegítő programszerkezet kialakítását.

IV.8.3 Sport

Az Újbudai Önkormányzat a sporttal kapcsolatos feladatait kiemelten kezeli.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

„A korábbi helyi önkormányzatokról szóló 1990. évi LXV. törvény és a jelenleg hatályos Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX törvény a település önkormányzati feladataként határozza meg a helyi közszolgáltatások körében a sport támogatását. A Képviselő-testület a sporttal kapcsolatos feladatok megvalósítása érdekében létre hozta a 70/2011. (II. 24.) XI.ÖK határozata alapján az Újbuda Sportjáért Közhasznú Nonprofit Korlátolt Felelősségű Társaságot a sportról szóló 2004. évi I. tv. 55. §, a helyi önkormányzatok sporttal kapcsolatos feladatai fejezetben meghatározottak végrehajtására, valamint a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 1. § (1) bekezdésének és 46. (3) bek. b.) pontjának és (6) bek. f.) pontjának való megfelelésre, különös tekintettel a következő célokra:

- Sportcélú létesítmények üzemeltetése, fejlesztése, építése
- Sportcélú támogatások nyújtása XI. kerületi lakos magánszemélyek, XI. kerületben székhellyel vagy telephellyel rendelkező jogi és jogi személyiség nélküli társaságok vagy XI. kerületben székhellyel rendelkező társadalmi szervezetek vonatkozásában
- Nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés³⁰

Újbuda sportolásra és szabadidő eltöltésre alkalmas területeinek fejlesztése és bővítése alapvető fontosságú szempont, amelyet az Újbuda Sportkonceptiója és Sportfeladatok Intézkedési Terve 2010-2015 című dokumentum is középpontba helyez. A kerületben a testnevelés és az iskolai, tanórán kívüli sporttevékenység tárgyi feltételei adottak. A szabadidősport tekintetében Újbuda adottságai kedvezőek: vízfelületek, parkok állnak rendelkezésre, a fővárosi kerületek közül itt van a legtöbb kerékpárút.

Az Újbuda Sportjáért Közhasznú Nonprofit Kft. által ellátott feladatok, tevékenységek:

- Újbuda Önkormányzat tulajdonában levő sportlétesítmények üzemeltetése:
 - Gabányi Sportcsarnok üzemeltetése,
 - Hunyadi úti Sporttelep üzemeltetése,
 - Újbuda Sportcentrum üzemeltetése,
 - Sport 11' Sport és Rendezvényközpont üzemeltetése,
 - Kőérberek Látványtó és környéke üzemeltetése és használatba adása,
 - Nyéki Imre Uszoda vagyonkezelése,
 - Érem utcai Sportcsarnok vagyonkezelése,
 - Csikihegyek utcai Sportterem vagyonkezelése.
- Az Újbuda Sportjáért Közhasznú Nonprofit Kft. igyekszik támogatni, segíteni hátrányos helyzetű csoportokat, fogyatékkal élőket. Például, a Nyéki Imre uszodában a Szellemi Sérült Testvéreinkért Alapítvány már több éve, heti egy alkalommal egy óra időtartamban rendkívül kedvezményes áron, 100Ft/sáv/óra áron kap lehetőséget a tanmedencében úszásoktatásra.
- 2015 óta rendezik meg, kifejezetten a hatvan év feletti korosztály számára a „Válassz Sportot Újbudán 60 felett” rendezvényt, mely négy napos versenysorozat, öt népszerű sportágban a XI. kerületi lakóhellyel és 60+ kártyával rendelkezőknek.
- 60+ program – Sikeresen folytatódik az évek óta elkezdett 60+ program részét képező kondicionáló torna és vízi gimnasztikaoktatás. Felső korhatár nélkül a vízben végzett gyakorlatok lehetőséget nyújtanak azok számára, akik szeretnék megőrizni izmaik rugalmasságát, javítani szeretnék állóképességüket vagy mozgatórendszeri problémájuk miatt nem vehetnek részt a szárazföldi edzéseken.

³⁰ Az Újbuda Sportjáért Közhasznú Nonprofit Kft. alapító okiratának preambuluma

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

- 2020. évben tovább bővülnek a „Újbuda Sportkártyák” szolgáltatási lehetőségei. A gyémánt kártyával rendelkező, 79 évet betöltött kerületi lakosok továbbra is ingyenesen, a vas kártyával rendelkező 60+ újbudai lakosok pedig Újbuda Önkormányzata és az Újbuda Sportjáért Közhasznú Nonprofit Kft. közös támogatása révén a nyugdíjasokat megillető kedvezményes bérlethez képest, további 25 % kedvezménnyel juthatnak éves uszodabérletekhez, és vehetik igénybe a Nyéki Imre, illetve a Sport11 uszoda szolgáltatásait.
- Különös figyelmet szentelnek a még tanuló és a már idősebb korosztályra. Szeretnék kedvezményekkel elősegíteni a sportolási lehetőségeiket, így a Bikás parkban található Újbuda Sportcentrumban 2020 júniusától 50% kedvezménnyel vehetik igénybe az újbudai diákok, illetve nyugdíjasok a konditermet.
- Elkötelezettek a szabadidős sportokat támogatásában, valamint abban, hogy minél több újbudai lakosnak teremszenek a lakóhelye közelében ingyenes sportolási lehetőséget.
- Több helyszínen épített és üzemeltet futóköröket és szabadtéri fitnessparkokat az Újbuda Sportjáért Közhasznú Nonprofit Kft.

Kültéri pályák:

- Bikás park futókör és fitness park
- Őrmező Költők parkja fitness park
- Gazdagrét futókör és fitness park
- Feneketlen tavi futókör és fitness park
- Kondorosi úti futókör és fitness park
- Hamzsabégyi futókör
- Őrmezei futókör és kondi park
- Szent Adalbert futókör
- Kültéri ping-pong asztal Bikszádi út 8 melletti parkban

A szabadidő-sportolók nagy része nem szervezett keretek között sportol. Több vállalkozói alapon működtetett tenispálya, fitnessterem stb. található a kerületben, azonban csak kis számban működnek a fogyatékos emberek sportjával foglalkozó szervezetek.

V. Kiemelt esélyegyenlőségi célcsoportokra vonatkozó helyzetelemzés

Az Ebktv. értelmében közvetlen hátrányos megkülönböztetésnek minősül az olyan rendelkezés, amelynek eredményeként egy személy vagy csoport valós vagy vélt

- a) neme,
- b) faji hovatartozása,
- c) bőrszíne,
- d) nemzetisége,
- e) nemzetiséghez való tartozása,
- f) anyanyelve,
- g) fogyatékosága,
- h) egészségi állapota,
- i) vallási vagy világnézeti meggyőződése,
- j) politikai vagy más véleménye,
- k) családi állapota,
- l) anyasága (terhessége) vagy apasága,
- m) szexuális irányultsága,

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

- n) nemi identitása,
- o) életkora,
- p) társadalmi származása,
- q) vagyoni helyzete,
- r) foglalkoztatási jogviszonyának vagy munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyának részmunkaidős jellege, illetve határozott időtartama,
- s) érdekképviselőhez való tartozása,
- t) egyéb helyzete, tulajdonsága vagy jellemzője (a továbbiakban együtt: tulajdonsága)

miatt részesül kedvezőtlenebb bánásmódban, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben levő személy vagy csoport részesül, részesült vagy részesülne.

A fenti tulajdonságok mentén megállapíthatók Újbuda kiemelt esélyegyenlőségi csoportjai. Az egyéb helyzet fogalma szükségképpen szerepel az Ebktv-ben, hiszen a társadalom folyamatosan változik, fejlődik. A jogalkalmazást segíti, ha a védett tulajdonságok között létezik egy rugalmas kategória, amely olyan személyek/csoportok védelmére szolgál, akikre nem gondolhatott a jogalkotó az Ebktv. megalkotásakor. Definíciós magját az képezi, hogy tárgyilagosan igazolható, homogén csoportképzésre, általánosításra alkalmas, és társadalmi előítéletek alapjául szolgáló tulajdonságot takar.

Néhány jellemző terület az egyéb helyzet körében:

- Állampolgárság
- Hajléktalan élethelyzet
- Lakóhely
- Kölcsönzött munkavállaló
- Sajátos nevelési igény

A Kerületi Esélyegyenlőségi Program 7 elkülönülő esélyegyenlőségi csoportot határoz meg:

1. Nők
2. Mélyszegénységben élők
3. Romák
4. Fogycsökkenéssel élő és tartósan egészségkárosodott emberek
5. Gyermekek, fiatalok
6. Idősek
7. Hajléktalanok

V.1 Nők

A női népesség Budapest lakosságának 53%-át teszi ki. A 20 év alatti lakosok között a férfiak felülreprezentáltak a nőkhöz képest, a 20-24 éves korcsoporton belül közel kiegyenlített a nemi arány, a 24 évesnél idősebb lakosok körében azonban minden életkori csoportban a nők vannak többségben. A nőtöbbség az 50 évnél idősebb népesség körében kiemelkedő, a 80 év feletti lakosság körében pedig már kétszer annyi a női lakosok aránya, mint a férfiaké. Budapesten a nők születéskor várható élettartama (80,21 év) átlagosan 5 évvel haladja meg a férfiakét (75 év).

Újbudán is ez a tendencia érvényesül: 2011-ben 100 férfira 119 nő jutott, a 2016. évi mikrocenzus adatai szerint ez a szám 115. A legfrissebb, 2019-es adatok szerint a kerületben 60 827 férfi és 71 788 nő élt, ami azt jelenti, hogy az elmúlt évek során ismét növekedett a nők aránya az újbudai lakosság körében; 100 férfira 118 nő jutott ebben az évben. A 18 év alatti népesség körében kevéssel

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

felülreprezentáltak a férfiak (51,5 százalék) a nőkhöz (48,5 százalék) képest, az aktív korúak között ez az arány megfordul a nők javára, de a nemi arány az összes korcsoporton belül itt a legkiegyenlítettebb (közel 49 százalék a férfiak, míg közel 51 százalék a nők aránya). A nemek aránya az idősebb korosztályokban válik igazán kiegyenlítetlenné: a 60-64 éves népesség közel 58 százaléka nő, 42 százaléka férfi, a 65 éven felüli népességnek pedig már 64 százalékát adják a nők, míg közel 36 százalékát a férfiak.

A hátrányos megkülönböztetés egyik legkézzelfoghatóbb területe a nők szempontjából a munkaerőpiac területe, valamint a munkahelyek világa, ahol a hátrányok különösen és hatványozottan érintik a gyermekvállalás előtt álló és kisgyermeket nevelő nőket. Újbuda a 2016-2020 közötti időszakban nagy figyelmet fordított a munkahelyi hátrányokat csökkentésére.

A foglalkoztatottság tekintetében elmondható, hogy országos szinten és Budapesten is a férfi foglalkoztatottak aránya jelentősen meghaladja a nők arányát: Budapesten a 20-64 évesek összesített foglalkoztatási rátája 2019. 4. negyedévében és 2020. 1. negyedévében is 79 százalék. Ugyanebben a korcsoportban a férfiak foglalkoztatási rátája 86 százalék, míg a nőké 72 százalék.

A munkaügyi kirendeltségnél regisztrált újbudai álláskereső nemek közötti megoszlását vizsgálva megállapíthatjuk, hogy 2019-ben, az elmúlt évek trendjét követve a nők voltak többségben (60%). A 180 napon túli nyilvántartott álláskereső nemenkénti aránya még nagyobb eltérést mutat, itt a nők 62 százalékos többségben voltak a férfiakhoz képest, míg az egy éven túli nyilvántartott álláskereső esetében ez az arány közel 59 százalék a nők javára.

Fontos változás azonban, hogy a 2019-es adatokhoz képest jelentős változás következett be 2020 első félévében. Míg 2019-ben a nyilvántartott álláskereső havi átlagos száma 906 fő volt, addig 2020 első félévében ez a szám 1220 főre nőtt, és a januári 932 nyilvántartott álláskeresőhöz képest júniusra már 1643 fő álláskereső szerepelt a nyilvántartásban, ami 176 százalékos növekedést jelent. Ez a tendencia a fővárosra vonatkozó összesített adatokhoz képest azonban még mindig kedvezőbb, Budapestet tekintve ugyanis 2020 júniusára több mint duplájára nőtt a nyilvántartott álláskereső száma a 2020 januári adatokhoz képest: januárban 14 593 fő nyilvántartott álláskeresőhöz képest júniusban már 30 320 főt tartottak nyilván álláskeresőként.

A nemenkénti eltéréseket tekintve megállapítható, hogy bár a nyilvántartásba vett álláskereső száma mindkét nem esetében meredeken nőtt 2019 vége és 2020 júniusa között, a munkaerőpiaci válság az álláskereső nemenkénti arányán nem változtatott jelentősen. A nyilvántartott álláskereső havi átlagos számát figyelembe véve 2019-ben országosan 47,6 százalék volt a férfiak, 52,3 százalék a nők aránya, Budapesten ugyanez az arány már 42,4 százalék a férfiak és 57,6 százalék a nők esetében. Újbudán a budapestihez közelítő arány figyelhető meg, az álláskereső 41,5 százaléka férfi és 58,5 százaléka nő. Ezekhez az adatokhoz képest a 2020-as adatok esetében bár fél év alatt a számok Budapesten és Újbudán mindkét nem esetében megduplázódtak, az arányok nem változtak jelentősen, csupán 1-2 százalékos eltérés tapasztalható az előző év átlagához képest.

A foglalkoztatott nők esetében fontos kérdés a férfiak és nők közötti bérkülönbségek témaköre. Az Európai Unió statisztikai hivatalának adatai alapján³¹ összességében elmondható, hogy az elmúlt évek során folyamatosan csökkent a bérkülönbség, de még így is egyértelműen előnyben vannak a férfiak a nőkhöz képest. A 2020 márciusában megjelent, 2018-as évre vonatkozó adatokat tartalmazó jelentés szerint Magyarországon 11,2 százalék a női fizetések lemaradása a férfi bruttó órabérekhez képest, ami az EU átlag (14,8 százalék) alatt van.

³¹ <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tesem180/default/table?lang=en>

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

A KSH adatai szerint 2020. január és 2020. május között a bruttó átlagkereset a teljes munkaidőben alkalmazásban álló férfiaknál 426 100, a nők esetében 354 500 forintot ért el, amely alapján a nők a férfiak bruttó átlagkeresetének 83,2 százalékát keresik meg.³² Az Amnesty International 2020 márciusában, a Nemzetközi Nőnap alkalmából #EgyLépésselKözelebb néven indított kampányt azért, hogy a nemek szerinti béradatok átláthatóvá váljanak, aminek köszönhetően elindulhat a közeledés a nemek közötti bérszakadék megszüntetéséhez. A kampányhoz csatlakozott Újbuda Önkormányzata is, és amellett, hogy megerősítette elkötelezettségét a nemek közötti egyenlőség iránt, több céggel, önkormányzattal és egyéb szervezettel együtt vállalta, hogy egy éven belül nyilvánosságra hozza a nemek szerinti béradatokat.

A bérkülönbségek jellemzően kevésbé érintik a fiatalokat, a kereseti rés 30-40 éves korban kezd el szélesedni, ami nem csupán a keresettel van összefüggésben, hanem a munkahelyi előmenetel lehetőségeivel is. A nők munkahelyi diszkriminációjának két legerőteljesebb formája az üvegplafon és ragacsos padló jelenség.

Az üvegplafon kifejezés arra a jelenségre utal, amikor a nők karrierjének előmenetele valami miatt megtorpan, és bár azonos végzettséggel és szakmai felkészültséggel rendelkeznek, mégis megfosztódnak az előrelépés lehetőségétől az azonos helyzetben lévő férfi munkatársaikhoz képest.

Megfigyelhető az is, hogy a nők iskolázottságukat tekintve országos, fővárosi és kerületi szinten is felülreprezentáltak az egyetemet, főiskolát végzettek körében³³, közép- és felsővezetői pozíciókat azonban gyakrabban töltönek be férfiak. 2016-ban a 18 évesnél idősebb kerületi érettségizett lakosok 44 százaléka férfi, 56 százaléka nő volt, ami a nemek lakosságon belüli arányára vetítve, a nők kismértékű felülreprezentáltságára utal a magasabb iskolai végzettségűek között. 2016-ban a kerületi diplomások többsége, 53,6%-a (33 370 fő) volt nő, míg 2001-ben e körben még a férfiak többsége (52,1%) volt jellemző.

A ragacsos padló jelenség azt jelenti, hogy a gazdaságilag aktív nők többsége az alacsonyabb megbecsültséggel bíró, kevés fizetéssel járó munkahelyeken kényszerül elhelyezkedni, ahol az előrelépés szinte lehetetlen, emiatt a nők beleragadnak ezekbe a foglalkozásokba.

A témában született tanulmányok évről évre szinte egybehangzóan arra a megállapításra jutnak, hogy a nőket érintő hátrányos megkülönböztetés, a jövedelmek és a karrierlehetőségek területén megjelenő hátrányok elsősorban a családalapítással vannak összefüggésben. A nők karrierjében a gyermekvállalás törést, hosszabb kiesést okoz, amely gyakran megjelenik a munkáltatók döntéshozatali folyamatában, mind a munkaerő felvétel, mind az előléptetések mérlegelése során, feltételezve, hogy a gyermektelen nők előbb-utóbb ki fognak esni a pozíciójukból a gyermekvállalás miatt, illetve, hogy a kisgyermekes anyák több időt fognak a munkától távol tölteni.

Nagy Beáta és Paksi Veronika ezt a következőképp fogalmazza meg tanulmányában: „A jó anya szerepének való megfelelés, az anyasághoz fűződő társadalmi elvárások, és a feszültségoldásként szinte általánosan és minden jóléti rendszerben megjelenő karierről való lemondás együttesen jelölik ki a nők helyét az anyák számára fenntartott úton (mommy track), ahonnan a hagyományos karrierúthoz nagyon keskeny a visszavezető út. Paradox módon a legelterjedtebb család- és vállalati

³² <http://www.ksh.hu/gyorstajekoztatok#/hu/document/ker2005>

³³ Forrás: KSH Mikrocenzus adatok, 2016

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

politikák igen gyakran éppen ezt a rendszert teszik stabilná és kikezdetlenné – a vizsgált országtól lényegében függetlenül.”³⁴

Látható tehát, hogy a társadalmi elvárások is komoly erővel hatnak a kisgyermeket nevelő nők munkavállalásra. Ahogy Makay Zsuzsanna írja egy tanulmányában, „az utóbbi évek tendenciái nem mutatnak számottevő változást a tekintetben, hogy a lakosság jobban elfogadná a három éven aluli gyermeket nevelő anyák munkapiaci részvételét; véleményük szerint továbbra is a hosszan tartó otthoni gyermekgondozás tekinthető a fő feladatuknak ez idő alatt.”³⁵

A munka és a magánélet összehangolása – láthatatlan munka

A munka-magánélet összehangolása területén fontos kérdés még a láthatatlan munka fogalma. A láthatatlan munka az a fizetetlen munka, amit a háztartáson belül vagy önkéntes munkaként a közösség javára végeznek a társadalom tagjai. Az ilyen jellegű munka főként akkor kap figyelmet, ha nincs elvégezve, hiszen a lakosság életkörülményeinek nemcsak a jövedelem, a munkaerőpiaci szerepvállalás, hanem a háztartásban vagy önkéntes tevékenységként végzett munka is szerves, jelentős részét képezi. Magyarországon a népesség több időt fordít fizetetlen munkára (214 perc/nap), mint fizetett munkára (164 perc/nap) a legutóbbi, 2009/2010. évi időmérleg-felvétel alapján. Ez a munka nemzetgazdaságilag is jelentős, ennek figyelembevételével a GDP értéke is mintegy negyedével lenne magasabb.³⁶

Murinkó Livia egy 2014-es tanulmányában a gyermekgondozási és gyermeknevelési feladatok megosztását, a nemi szerepek megítélésével való összefüggését és a munkamegosztással való elégedettséget vizsgálta a 15 év alatti gyermeket nevelő kétszülős családokban az Életünk fordulópontjai kérdőíves kutatás 2012-es kiegészítő mintájának adatai segítségével.³⁷ A tanulmány a munkamegosztás egyenlőtlenségét vizsgálva megállapította, hogy csupán minden ötödik háztartásban kiegyenlített a munkamegosztás. A férfiak hozzájárulása az esetek 7 százalékában haladja meg a nőkéét, a többi esetben a nők több feladatot látnak el, mint a partnerük. Az eredmények szerint egyenlőbb (de távolról sem egyenlő) a gyermekneveléssel összefüggő feladatok megosztása a párok között, ha a férfi vagy a nő a nemi szerepek terén az egyenlőség híve. Az egalitárius értékek esetén magasabb a megosztva és a férfiak által önállóan végzett feladatok száma, mint a konzervatív és az átmeneti csoportokban.

Egyszülős családok

A kerületi szociális ellátások nemi megosztását vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a nők már 2006-ban is a támogatások több mint 60 százalékát kapták, amely arány 2009-re tovább tolódott (70%), különösen szembeutó tehát a nők hátrányos helyzete. Ez részben magyarázható azzal, hogy egy családon belül a megélhetéshez kapcsolódó támogatások igénylése a nőkre hárul, a gyermekek támogatásához és védelméhez kapcsolódó támogatási formák 85-90 százalékban nőkhöz kapcsolódó aránya mögött azonban minden bizonnyal a gyermekét/gyermeküket egyedül nevelő anyák jelentős

³⁴ Nagy Beáta–Paksi Veronika: A munka és a magánélet összehangolásának kérdései a magasan képzett nők körében. In: Spéder Zsolt (szerk.) (2014): A család vonzásában: Tanulmányok Pongrácz Tiborné tiszteletére. KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, Budapest, 159-175.

³⁵ Makay Zsuzsanna: Családtámogatás, női munkavállalás. In: Monostori J.–Őri P.–Spéder Zs. (szerk.) (2018): Demográfiai portré 2018. KSH Népeségtudományi kutatóintézet, Budapest. 83-102.

³⁶ Háztartási munka, önkéntes munka, láthatatlan munka, I. Háztartási és önkéntes munka mérése, elemzése, Konferenciakötet, Központi Statisztikai Hivatal, 2017

https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/pdf/lathatatlan_munka_1.pdf

³⁷ Murinkó Livia: Gyermekgondozási munkamegosztás és a nemi szerepek megítélése. In: Spéder Zsolt (szerk.) (2014): A család vonzásában: Tanulmányok Pongrácz Tiborné tiszteletére. KSH Népeségtudományi Kutatóintézet, Budapest, 177-216.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

tömege azonosítható.³⁸ Ahogy Monostori Judit írja, „Magyarországon a nemek közötti keresetkülönbség nagyon felerősödik a gyermeket nevelők körében. A gyermek születése után – bizonyos esetekben már közvetlenül előtte is – a férfiak növelik, a nők csökkentik a munkaerőpiaci potenciáljukat. Ez összefüggésben van azzal, hogy nálunk erősen tartja magát a hagyományos férfi-női munkamegosztás, miszerint a gyermeknevelést, a háztartási munkákat a női, míg a munkaerőpiaci feladatokat a férfi dominancia jellemzi. Ez akkor válik égető kérdéssé, amikor a párkapcsolat felbomlása után az anya munkaerőpiaci aktivitása a korábbinál erősebb szerepet kap a család életkörülményeinek alakulásában.”³⁹ Számos tanulmány alátámasztja, hogy azokban a társadalmakban, ahol alacsonyabb mértékűek az egyenlőtlenségek és jobban megvalósul a férfi-női esélyegyenlőség, ott az egyszülős családok helyzete is sokkal kedvezőbb. Ez a családok jövedelmi helyzetében, a szegénységi kockázatban is megmutatkozik, de a tartásdíj fizetési hajlandóság is nagyobb, ezért kerületi szinten is kiemelten fontos törekedni az esélyegyenlőség előteremtésére, valamint figyelmet fordítani a gyermeküket egyedül nevelő nők átfogó támogatására.

Bölcsődei ellátás

Magyarországon az elmúlt évek során és jelenleg is jelentős fejlődés mutatkozik a bölcsődei férőhelyek fejlesztésének területén, ami nagy mértékben képes hozzájárulni a nők munkaerőpiaci helyzetének javításához. Ebből a szempontból Budapest és Újbuda is kiemelten kedvező helyzetben van az országos átlaghoz képest.

Nők elleni erőszak

„Minden ötödik nőt ért már élete során fizikai bántalmazás a partnere részéről. Ez jelenleg Magyarországon több, mint 760.000 nőt, és ennél valamivel kevesebb bántalmazó férfit érint. Jelenleg is több, mint 226.000 magyar nő él fizikailag is bántalmazó kapcsolatban. A partnerkapcsolati testi erőszakkal kapcsolatos esetek 95 százalékában a férfi az agresszív fél, és nőt bántalmaz. A fennmaradó 5 százalékot a férfit bántalmazó nők, illetve leszbikus és homoszexuális partnerüket bántalmazó melegek alkotják.”⁴⁰ A nők elleni erőszaknak több formája van, többek között a verbális, szóbeli bántalmazás, a lelki erőszak, a fizikai erőszak, a szexuális erőszak, valamint a gazdasági erőszak. A közbeszédben gyakran súlyosan áldozathibáztató hangok jelennek meg és erősödnek fel, ami mélyíti a témát körülvevő tévhiteket és fenntartja a bántalmazás tabuként kezelését. Kiemelten fontos, hogy a szégyenkeltő, hibáztató beszédmód átalakuljon, valamint, hogy a bántalmazott nőknek legyen biztonságos lehetősége segítséget kérni. Mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy a lehető legváltozatosabb módon jusson el az áldozatokhoz, hogy pontosan hova és hogyan tudnak segítségért fordulni, mivel a megfélemlítés és az izoláció nagyon gyakori bántalmazási formák, amelyek okán a bántalmazott nem tud megfelelő időben megfelelő típusú segítséghez jutni.

V.1.1 Kerületi programok és szolgáltatások a célcsoport részére

- A „Rugalmas munkahelyek, családbarát Újbuda” című, TÁMOP-2.4.5-12/4-2012-0001 azonosító számú projekt fenntartási időszaka lejártá után is tovább visszük az aktivitásokat, melyek között szerepel többek közt a Családbarát Vállalkozás Újbuda, a Női Klub, az állásközvetítés és a játszószoza.

³⁸ Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2016-2020) 2019. évi felülvizsgálati dokumentum

³⁹ Monostori, Judit. (2019). Egyszülős családok és politikák Magyarországon és Európában. Demográfia. 62.

10.21543/Dem.62.1.1.

⁴⁰ Forrás: NANE Nők a Nőkért Együtt az Erőszak Ellen Egyesület: <https://nane.hu/erintetteknek/tudnivalok-a-nok-elleni-eroszakrol/#tenyek-es-tevhitek>

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

- A kerületben az Újbudai Humán Szolgáltató Központ Család- és Gyermekjóléti Központja biztosítja a válsághelyzetben lévő várandós anyák gondozását.
- A családok átmeneti otthonát a kerületben az Anyaoltalmazó Alapítvány Anyaotthona ellátási szerződéssel biztosítja.

V.2 Mélyszegénységben élők

A KSH adatai szerint 2018-ban a relatív jövedelmi szegénységi arány⁴¹ országos szinten 12,3 százalék volt, és minden korcsoport tekintetében a nők voltak hátrányosabb helyzetben a férfiakhoz képest, gazdasági aktivitás szerint azonban a munkanélküli férfiak csoportja felülreprezentált. A súlyos anyagi deprivációban élők⁴² aránya 2018-ban 8,7 százalék volt, és kiemelten érintettek voltak a gyerekek, a 18 év alattiak korcsoportjának 13,1 százaléka küzdött ezzel a problémával, szemben a 18-64 évesek 8,3 százalékos, valamint a 65 év felettek 6 százalékos érintettségével. Országos szinten a lakosság 3,7 százaléka élt nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban⁴³ 2018-ban.

A KSH Háztartások Életszínvonala című kiadványából az derül ki, hogy „2018-ban Magyarországon a szegénységi dimenziók közül a relatív jövedelmi szegénységben élők képviselték a többséget: 1 millió 186 ezer ember volt érintett, míg súlyos anyagi deprivációban 837 ezer, munkaszegénységben 348 ezer fő élt. A szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitettek háromnegyedét, azaz 1 millió 358 ezer főt egyfajta szegénységi dimenzió érintett, többségük (772 ezer fő) a jövedelmi szegények közé tartozott. 2010 és 2018 között összesen 300 ezer fővel csökkent azok száma, akik mindhárom szegénységi dimenzióban érintettek. 2018-ban arányuk a teljes népesség 1,1%-át érintette, összesen 103 ezer embert.”⁴⁴ A tanulmány kitér arra is, hogy Magyarországon jelentős területi különbségek mutatkoznak a szegénység vagy társadalmi kirekesztődés kockázatának kitett népesség arányát tekintve. Ebből a szempontból a Közép-Dunántúli régió lakossága volt a legkedvezőbb helyzetben Budapesttel együtt.

Újbudán a mélyszegénységgel érintett lakosok csoportja nehezen határolható le konkrét csoporttulajdonságok alapján. A kerületben nem jellemzőek a nagyobb kiterjedésű szegregátumok, és jellemzően olyan emberek érintettek a mélyszegénység kérdésével, akik egyéb tulajdonságaik miatt is hátrányos helyzetben vannak (pl. tartósan beteg, egyedülálló, munkanélküli roma nők, több szegénységi dimenzióban érintett gyermekek csoportja, hajléktalanok stb.). Ezért is fontos, hogy az esélyegyenlőségi program megvalósítása során végig figyelemmel kell lenni a védett tulajdonságú csoportok átjárhatóságára, halmozódására és az interszekcionalitásra.

A COVID-19 okozta veszélyhelyzet erőteljesen rávilágított arra, hogy egy válsághelyzet teljesen eltérő mértékben érinti a társadalom különböző csoportjait. A veszélyhelyzet fontos tanulsága, hogy egyenlőbb esélyek mellett a válság is kevésbé tud elmélyülni, így elengedhetetlen az egyenlőség irányába ható törekvések folyamatos fenntartása. A különböző, leggyakrabban egymásra halmozódó hátrányokkal induló csoportok hatalmas károkat szenvedtek csupán amiatt is, mert nem álltak

⁴¹ A medián ekvivalens jövedelem 60%-ánál kevesebb jövedelemmel rendelkező háztartásokban élő személyek aránya

⁴² Azon személyekre vonatkozik az anyagi nélkülözés, akikre az alábbi kilenc problémából legalább négy jellemző: 1) hiteltörlesztéssel vagy lakással kapcsolatos fizetési hátralékuk van; 2) a lakás megfelelő fűtésének hiánya; 3) váratlan kiadások fedezetének hiánya; 4) kétnaponta hús, hal, vagy azzal egyenértékű tápanyag fogyasztásának hiánya; 5) évi egyhetes, nem otthon töltött üdülés hiánya; 6) anyagi okból nem rendelkezik személygépkocsival; 7) anyagi okból nem rendelkezik mosógéppel; 8) anyagi okból nem rendelkezik színes televízióval; 9) anyagi okból nem rendelkezik telefontal.

⁴³ A 0 és 59 év közötti népességen belül azon személyek aránya, akik olyan háztartásban élnek, ahol a munkaképes korú (18 és 59 év közötti) felnőttek az előző évben teljes munkapotenciáljuk kevesebb, mint 20%-át töltötték munkával. Ez esetben a munkaintenzitás értéke 0,2-nél nem nagyobb.

⁴⁴ <https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/hazteletszin/2018/index.html#chapter-9>

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

rendelkezésükre digitális eszközök, internet hozzáférés vagy tudás az eszközök használatához. Ez a probléma egyaránt kihat az oktatás, a foglalkoztatás, az egészségügy és a szociális ügyek területére. Ugyanez igaz az alacsony iskolázottságú, alulszocializált emberekre is, akik a pandémia okozta krízis során elsőként veszítették el –jellemzően alkalmi– munkájukat. Az ő esetükben a munkaerőpiaci reintegráció kiemelten nehéz, és sokkal inkább kitetté válnak a mélyszegénységbe sodródás, valamint a társadalmi kirekesztődés veszélyének. Elengedhetetlen tehát, hogy a szociális védőháló erősítésének fókuszában a munkaerőpiaci szervezetek és a szociális ágazat szervezetei közös erővel dolgozzanak az állásukat elvesztő emberek támogatásán, munkaerőpiacra való visszasegítésük előmozdításán.

A mélyszegénységben élők csoportja nehezen körülhatárolható célcsoport, meghatározása számos különböző mutató mentén történhet. Egy ilyen lehetséges mutató az alacsony státuszú lakosok köre, amely a szegénység által veszélyeztetett lakosok körének arányáról ad közelítő információt. Alacsony státuszú lakosnak az aktív korú, legfeljebb 8 általános iskolai végzettségű, rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkező kerületi lakók számítanak. Arányuk közel 10% Újbudán, amely mellett a kerület fővárosi és országos viszonylatban is kedvező képzettségi, foglalkoztatási és jövedelmi mutatókkal rendelkezik. A városfejlesztés antiszegregációs vetülete szempontból különös figyelmet kell fordítani az alacsony státuszú kerületi lakosok területi koncentrációjára.

Az ITS helyzetelemzése és az ITS-hez kapcsolódó Antiszegregációs Terv az alábbiak szerint határozza meg a kerületben, a szegregáció által veszélyeztetett területeket.⁴⁵

A szegregált vagy szegregációval veszélyeztetett területek lehatárolásához a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló 314/2012. (XI.8.) Korm. rendelet 10. melléklete ad iránymutatást. E szerint az egybefüggő területeket kiválasztásánál a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és munkajövedelemmel nem rendelkezők aktív korúakon (15-59 év) belüli arányát kell alapul venni. Erős kritérium, hogy a területen élő népesség száma elérje az 50 főt.

Az Antiszegregációs Terv a 2011. évi népszámlálás adatai alapján készült, ennél frissebb adat a kerület szegregátumaira vonatkozóan az Esélyegyenlőségi Program készítésekor nem áll rendelkezésre. A Központi Statisztikai Hivatal által a 2011-es népszámlálás adatai alapján kiszámított szegregációs mutató Újbudán nem jelzett szegregált területet, de megjelölt egy, a város szövetébe kapcsolódó szegregációval veszélyeztetett területet, amely a Budafoki út–Vízpart utca–Hengermalom út által határolt tömböt foglalja magában.

A terület a Hengermalom u. 45-47. alatt található. Két kolóniaépületről van szó, amelyek átalakuló ipari környezetben, a Budafoki út és a Duna közötti területen fekszenek, ezen belül is inkább az utcától távolabb lévő, L alakú munkásház jelenthet kockázatot. Mivel a kisebb, utca felőli ház státusza magasabb, mint a nagyobb, L alakú épületé, ugyanakkor a KSH adatai az együttesükre vonatkoznak, a problematikus mintegy 40-45 lakás és az ott lakók helyzete valamennyivel hátrányosabb lehet(ett), mint amit az alábbi adatok jeleznek. A 2011-re kiszámolt szegregációt jelző mutató értéke kissé a határérték felett volt: 16,9%. A szegregációval veszélyeztetett területen és annak közvetlen környezetében élők tehát a tágabb környezetben élőkénél sokkal rosszabb helyzetben vannak, köszönhetően a terület városszerkezeti helyének és átalakuló ipari jellegének.

⁴⁵ Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020 Stratégiai munkarész 80-81. oldal

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

A területen 49 lakás található, melyek 20,4%-a alacsony komfort fokozatú. A 2011-es népszámlálás újbudai lakások komfortfokozatára vonatkozó adatait figyelembe véve megállapítható, hogy amíg Újbuda lakásainak 2,2%-a tartozik a félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakás kategóriába, addig a szegregátum lakásai között ez az arány 9,8-szor akkora. Az egyszobás lakások aránya e területen rendkívül magas, 50%.

A területen 2011-ben 99 fő élt. Az aktív korúak aránya 71,7% volt. A 0-14 éves korú gyermekek aránya 10,1%, ami majdnem megfelel az újbudai átlagnak (11,2%). A 60 éven felüliek aránya (18,2%) 10%-kal alacsonyabb, mint a kerületi átlag (28%). Az itt élő népesség iskolázottságot tekintve igen kevert. Ritka az olyan szegregációval veszélyeztetett terület ahol a 25 éves és idősebb népesség 16,4%-a felsőfokú végzettséggel rendelkezik és az aktív korúak 19,7% legfeljebb csak alacsony végzettséget szerzett. Ez arra utal, hogy a területen belül mikroszegregációban – távol egymástól és a terület egy-egy pontján – laknak a legrosszabb és a valamivel jobb helyzetűek is.

A kerületi átlaghoz képest a területen élők között majdnem 30%-kal alacsonyabb a felsőfokú, viszont 15,6%-kal magasabb az iskolázatlanok aránya. A foglalkoztatottság szintje csak kissé marad el a kerületi átlagtól: A foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül 51,3%. A háztartások 39,6%-ában egyetlen foglalkoztatott sem volt. A foglalkoztatottak 26,8%-a alacsony presztízsű munkát végzett (ez kétszerese a kerületi átlagnak). A területen a 15-59 éves népességen belül 49,3% volt a rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya. A munkanélküliségi ráta 18%, a tartós munkanélküliek aránya 12% volt, ami 1,4-szer, illetve kétszer magasabb a kerületi átlagnál.

Az ITS-hez kapcsolódó Antiszegregációs Terv meghatároz különböző, a szegregáció mérséklését vagy megszüntetését célzó intézkedéseket is, amelyek esélyegyenlőségi szempontból is releváns beavatkozásoknak tekintendők. Az ITS megfogalmazása alapján „a szegregátumokban és a veszélyeztetett területeken területi alapú beavatkozásokat kell tervezni, amelyek eszközei közé az alacsony státuszú népesség koncentrációjának csökkentése, a társadalmi integráció erősítése, a munkaerő-piac, oktatás, szociális, társadalmi kirekesztettség mértékének csökkentése tartoznak”⁴⁶.

A beavatkozásokat, javasolt intézkedéseket az Antiszegregációs Terv a következők szerint csoportosítja⁴⁷:

Lakhatási problémák:

- Érdemes tervet készíteni és végig kell gondolni egy mobilizációs program kidolgozását, melynek – külső források mozgósítása esetén – célja a szegregált környezetben élő hátrányos helyzetű családok koncentrációjának lazítása, megszüntetése.
- Annak elősegítése, hogy a mobilizálható, költözni hajlandó családok integrált környezetbe, legalább komfortos lakásokba költözzenek. Ezt fokozatosan is elő lehet segíteni.
- Az Önkormányzat és a CKÖ minden évben legalább egyszer egyeztet az esetlegesen megüresedő, vagy vásárolt/épített önkormányzati szociális alapon kiutalásra kerülő bérlakások kérdésében, és lehetőség szerint előnyben részesíti (az elbírálásnál többlet pontokat kap) a szegregált/szegregációval veszélyeztetett környezetben élő, érvényesen benyújtott igényel rendelkező családot.

Munkaerő-piaci integráció:

⁴⁶ Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020 Stratégiai munkarész, 81. oldal

⁴⁷ Forrás, a releváns részek kiemelésével: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Integrált Településfejlesztési Stratégia 2014-2020 Stratégiai munkarész, 81-84. oldal

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

- A szegregált és veszélyeztetett területen élő – főként roma– népesség munkaerő-piaci integrációjának elősegítése, elsősorban szakképzéssel és új munkahelyek teremtésével. Ezzel a rendszeres és legális jövedelemforrás teremtésén túlmenően az élet más területein megvalósuló integrációt is elő lehet segíteni.
- Az elhelyezkedés elősegítéséhez olyan információkra van szükség, melyek a tartósan munkanélküliekhez általában nem jutnak el. Az információáramlást elősegítése érdekében legalább egy, szociális területen járatos tanácsadót szükséges tartósan alkalmazni, aki ismeri a szegregált körülmények között élőket, és kapcsolatot tart velük, tájékoztatja őket a lehetőségekről. E mellett személyre szabott konzultációval segíti elő az elhelyezkedést, ha szükséges a képzések kiválasztását, a tanulmányok megkezdését.
- A munkaerő-piaci integrációt elősegítő munkahelyteremtés egyik kulcsszereplője az Önkormányzat lehet. Újbuda Önkormányzata egyrészt a közmunkaprogram keretein belül biztosíthat munkalehetőséget. E mellett lehetőséget teremthet a városrehabilitáció folyamata során a munkanélküliek, illetve a szegregációval veszélyeztetett területen élők aktív bevonása.

A kerületi fejlesztések szegregációs hatásának kivédése:

Újbuda Önkormányzata elkötelezett a szegregáció mérséklésének irányában, ezért arra törekszik, hogy a tervezési időszak fejlesztései semmiképpen ne erősítsék a szegregációt. A településen zajló rehabilitációs programo(ka)t úgy kell kidolgozni, hogy az a szegregált területen élők aktív bevonását elősegítse. Ehhez fel kell mérni a hátrányos helyzetben élők képzettségét és gyakorlatát, és személyes tervet kell készíteni bevonhatóságuk szintjére és mértékére, melyben a Családsegítő Szolgálat és a CKÖ munkatársainak aktív részvételére van szükség.

A szegregációt okozó folyamatok megváltoztatása, hatásuk mérséklése:

- A leszakadást olyan külső társadalmi-gazdasági folyamatok erősíthetik, melyek esetében a kerület mozgásterülete korlátozott lehet. Ilyen például a gazdasági válság, vagy a pandémia, ami a hátrányos helyzetben élőket érintette a legerősebben. Különösen nehéz helyzetbe kerülnek ilyenkor a szegregált környezetben élők, akik alacsony iskolai végzettségük miatt egyre nehezebben találnak munkát. Ezt a helyzetet a kerület célzott munkaerő-piaci beavatkozásokkal oldhatja.
- Spontán folyamat eredményeként megjelenhetnek szolgáltatáshiányos városrészek. Ha ennek fennáll a veszélye, akkor az Önkormányzatnak át kell gondolnia, hogy mely helyben elérhető közszolgáltatásokra van igény a lakosság körében, illetve, hogy milyen támogatásokkal tudja helyben tartani a vállalkozásokat.

V.2.1 Kerületi programok és szolgáltatások a célcsoport részére

A kerület által kötelezően ellátandó családsegítés szociális alapszolgáltatást az Újbudai Humán Szolgáltató Központ biztosítja, a szociális terület bemutatásában, valamint az egyes célcsoportokra vonatkozó ismertetésekben részletezett módon. Az ÚHSZK közösségi programjai kiemelten fontosak a mélyszegénységben élő családok számára, mivel azokon keresztül olyan élményekhez juthatnak, amelyekhez egyébként nem lenne lehetőségük hozzájutni. Ezek a programok ugyanakkor növelhetik a kerületi szociális ellátások színvonalát is azáltal, hogy a hivatali kontaktuson túl a programokon résztvevő szülők az informálisabb események során könnyebben beszélnek aktuális nehézségeikről, problémáikról, és jobban mernek segítséget kérni is az ÚHSZK szakembereitől.

V.3 Romák

A magyarországi roma lakosság számára vonatkozóan felmérésektől függően különböző becsléseket találhatunk. Az 1984–87-es CIKOB-felmérés óta 2018-ban jelent meg egy átfogó, a Debreceni Egyetem munkatársai által végzett, az ország összes településére kiterjedő, külső besorolással készült adatfelvétel eredményeit bemutató tanulmány.⁴⁸ A 2018-as tanulmány összeveti a CIKOB-felmérés, valamint a népszámlálás eredményeit is, ami alapján arra a megállapításra jut, hogy a roma lakosság népességen belüli aránya még mindig a kistelepüléseken a legmagasabb, de a cigánynak tartott népesség egyre nagyobb hányada él Budapesten, illetve az 50 ezer főt meghaladó városokban.

A kutatás a roma népesség számát 2010-2013 közé kelteve több mint 876 000 főre becsüli. Az adatfelvétel eredményei szerint a roma népesség aránya a teljes lakosságon belül országos szinten 8,82 százalék (a 2011-es népszámlálás adatai szerint ez az arány 3,10 százalék). Budapesten belül ez az arány elmarad az országos szinttől, 6,96 százalék (a 2011-es népszámlálás szerint 1,17 százalék), és a roma népesség 13,8 százaléka él a fővárosban.

Újbuda lakosságából a 2011-es népszámlálás során 435 fő vallotta magát romának. Ahogy az előző adatokból is láthatjuk, minden bizonnyal ez a lélekszám jelentősen alulmúlhatja a roma népesség tényleges kerületi reprezentáltságát. Újbuda Cigány Önkormányzatának becslése szerint kb. 300 család lehet roma a kerületben, de az erős asszimiláció miatt ez nehezen állapítható meg. Az újbudai cigányok romungrók, döntő többségük magyar anyanyelvű, a cigány hagyományörzés (nyelv, tánc, ének stb.) éppen emiatt nem jellemző a kerületben⁴⁹.

A romák élethelyzetével, életminőségével kapcsolatban általánosságban elmondható, hogy gyakorlatilag minden hátrányos helyzetet jelző dimenzió mentén jelentősen nagyobb arányban jelennek meg a nem roma lakossághoz képest. Országos szinten a relatív jövedelmi szegénységi arány a roma és a nem roma népesség körében kiugró eltérést mutat: a romák 38,4 százaléka él relatív jövedelmi szegénységben szemben a nem romák 11,4 százalékos érintettségével.

A súlyos anyagi deprivációban élők arányát vizsgálva a roma és a nem roma népesség körében szintén olyan különbség figyelhető meg, ami súlyos társadalmi egyenlőtlenségre hívja fel a figyelmet: a romák 43,4 százalékát sújtja a probléma, szemben a nem romák 7,5 százalékos arányával, ez több mint 5,5-szeres eltérést jelent. A romák munkaerőpiaci helyzetét tekintve szintén jelentős problémákra és eltolódásra világít rá a nagyon alacsony munkaintenzitású háztartásban élők aránya, amely több mint négyszer olyan magas volt a romák (13,8 százalék), mint a nem romák (3,3 százalék) körében.

Fontos összefüggés mutatkozik a romák és a nők csoportjának metszetében például a foglalkoztatás tekintetében, ahol megállapítható, hogy az egyébként is hátrányban lévő nők foglalkoztatási arányát figyelembe véve a roma nők foglalkoztatása közel 10 százalékkal marad el nem roma társaikétól.

A 2016-os mikrocenzus adataiból az derül ki, hogy a 14 év feletti romák közel 80 százalékának legfeljebb általános iskolai végzettsége van, 17 százalékuk az általános iskolát sem fejezte be. A szakmunkás végzettségűek 14 százalékos aránya is elmaradt a teljes népességben mérttől, emellett

⁴⁸ Péntes, János és Tátrai, Patrik és Pásztor, István Zoltán (2018) *A roma népesség területi megoszlásának változása Magyarországon az elmúlt évtizedekben = Changes in the Spatial Distribution of the Roma Population in Hungary During the Last Decades*. TERÜLETI STATISZTIKA, 58 (1). pp. 3-26. ISSN 0018-7828

⁴⁹ Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2016-2020) 2019. évi felülvizsgálati dokumentuma alapján

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

6,9 százaléknak az érettségi a legmagasabb végzettsége, szemben a népesség egészében mért 32 százalékos aránnyal. 100 romából mindössze egy szerzett diplomát, míg a teljes népességben hússzor gyakoribb a felsőfokú végzettségű.⁵⁰

A roma lakosság lakóhelytől független számottevő hátrányban van az iskolázottság, az egészségi állapot, a lakhatási helyzet, a foglalkoztatottság vagy a születéskor várható élettartam területein. Ezek a hátrányok, problémák jellemzően tovább örökítődnek, megfelelő támogatás hiányában számos más megkülönböztetéssel összefonódnak, ami összetársadalmi szinten is komoly károkat okoz. Fontos tehát, hogy ezen esélyegyenlőségi mutatók javítása kerületi szinten is több területet érintő intézkedésekkel valósuljon meg.

V.3.1 Kerületi programok és szolgáltatások a célcsoport részére

Újbuda Cigány Önkormányzata (ÚCÖ) egy jelenleg 5 főből álló, politikailag független szervezet a kerületben. Az ÚCÖ tevékenysége a rászoruló és az önkormányzati hivatalok közötti közvetítésre (kérelmek benyújtásának támogatása, véleményezés, javaslattevés), különböző gyermekprogramok (pl. nyári tábor) szervezésére, valamint egyes jeles napok megünneplésére (pl.: anyák napja, karácsony) és különböző karitatív szervezetekkel együttműködésben az étel- és ruhaosztás koordinálására fókuszál.

Az ÚCÖ-hoz forduló rászoruló egy része nem roma származású, de a szervezet lehetőségeihez mérten az ő támogatásukat is felvállalja. Az ÚCÖ elnöke elmondása alapján a közsféra, a közszolgáltatók részéről hátrányos megkülönböztetésről –hosszú időre visszamenőleg– nincs tapasztalat a kerületben.

Az évek során változó jogszabályi környezet következtében Újbuda Cigány Önkormányzatának feladat- és hatásköre szűkült, a szervezet képviselői korlátozottan kerülnek bevonásra a döntéshozó folyamatokba. A Cigány Önkormányzatnak fontos szerepe van abban, hogy a kerületben élő roma családok problémáit, meglátásait és javaslatát becsatornázza Újbuda Önkormányzatának illetékes döntéshozói felé. Ehhez elengedhetetlen a szervezetek közötti aktív kapcsolattartás és gördülékeny kommunikáció.

V.4 Fogyatékossgal élő és tartósan egészségkárosodott emberek

A 2011-es népszámlálás során 491 ezer fő nyilatkozott úgy, hogy valamilyen fogyatékossga van, a 2016-os mikrocenzus alapján viszont a fogyatékos személyek száma 83 ezer fővel, 408 ezerre csökkent. Ez budapesti viszonylatban 19 664 fős csökkenést jelent: a 2011-es 73 079 fővel szemben 2016-ban 53 415 fő fogyatékossgal élő embert jelent.

A számadatok értelmezése szempontjából fontos információ, hogy az egészségi állapothoz kapcsolódó szociális ellátások rendszere a vizsgált időszakban jelentős mértékben átalakult és egy év alatt közel 70 ezer fővel csökkent az egészségi állapottal összefüggő juttatásban részesülők száma. Legerősebben a közvetlen nyugdíjkorhatár előtt állókat, illetve a fiatalabb nyugdíjas korosztályt érintette ez az intézkedés. E korcsoportok tagjai számára 2012 után a korábbi rokkantsági nyugdíj helyett vagy öregségi nyugdíjat folyósítottak, vagy a komplex minősítések után kikerültek a megváltozott munkaképességűek számára fenntartott juttatások jogosultjainak a köréből. A Magyar Államkincstár adatai szerint Budapesten 2018-ban összesen 29139 ember részesült megváltozott

⁵⁰ https://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/idoszaki/mikrocenzus2016/mikrocenzus_2016_12.pdf

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

munkaképességű személyek ellátásaiban⁵¹, közülük 12948 nő és 16191 férfi. Újbudán ugyanezen adatok alapján összesen 1613 ember, 709 férfi és 904 nő részesült az ellátásban.

A mikrocenzus adatai alapján országos szinten 2016-ban a fogyatékos népesség legnagyobb hányadát, csaknem felét a mozgássérültek tették ki. Itt is megfigyelhető azonban a változás, 2011-hez képest 16 százalékkal, több mint 30 ezer fővel csökkent a létszámuk. A gyengénlátók, a nagyothallók, a mentálisan sérültek, illetve a súlyos belszervi fogyatékosok csoportjai egyenként 34–67 ezer fős sokaságot alkotnak, akiknek a száma 13-17 százalékkal csökkent 2011-hez képest. Az értelmi fogyatékosok csoportja 25 százalékkal nőtt, 2016-ra meghaladta az 50 ezer főt. Dinamikája szerint az autisták esetében történt a legnagyobb növekedés, 2016-ban közel 9 ezer fő tartozott ehhez a csoporthoz, a 2011-ben nyilvántartottak közel duplája.

A fogyatékosokkal élők körében összességében a teljes népességhez hasonló módon kissé többségben vannak a nők, arányuk mindkét adatfelvételkor 53 százalék volt. Életkor alapján elmondható, hogy a fiatalabb korcsoportokban a férfiak, az idősebbekben a nők vannak többségben, ami szintén megegyezik a nemek korcsoportok szerinti megoszlásával a teljes népességben belül.

A fogyatékos lakosság 13 százaléka élt Budapesten, és itt következett be a legnagyobb, 27 százalékos csökkenés is a fogyatékos lakosság számában.

2016-ban az érintettek nagyjából kilenczede érezte úgy, hogy fogyatékosága bizonyos funkciói teljesítésében akadályt jelent. A fogyatékos emberek többsége (59 százalék) tapasztalt a mindennapi életben nehézséget, és köze fele nyilatkozott úgy, hogy a közlekedés során is korlátozva érzi magát. Az önellátásban a fogyatékos lakosság 30 százaléka tartotta magát akadályozottnak, és ugyanilyen problémát jelentett a tanulás és a munkavállalás területe is.

A munkavállalás területén fontos megemlíteni a társadalmi kirekesztődés fokozott kockázatát a foglalkoztatás hiánya okán. A fogyatékosokkal élő emberek körében a foglalkoztatottság 30 százalékponttal elmarad a népesség egészére vonatkozó értéktől. A fogyatékosokkal élő személyek több mint fele nyilatkozott úgy, hogy súlyosan, mintegy háromtizede, hogy mérsékelten akadályozza valamilyen egészségi probléma a mindennapi tevékenységében. A fogyatékosokkal élők ötöde nem érezte magát korlátozottnak egészségi problémája miatt, az ő esetükben a fogyatékoság valószínűleg nem vezet a társadalmi kirekesztettség érzésének kialakulásához.

Fontos mutató, hogy egy adott társadalomban a fogyatékosokkal élő emberek mellett hányan érzik egészségi állapotuk miatt korlátozva magukat. 2016-ban a nem fogyatékosok több mint tizede nyilatkozott úgy, hogy egészségi okokból akadályoztatva érzi magát. A 408 000 fő fogyatékosokkal emberhez képest 590 000 fő nyilatkozott úgy, hogy súlyosan, illetve 898 000, hogy mérsékelten korlátozza az egészségi állapota a mindennapi tevékenységében. A korlátozottak aránya a teljes népességben belül 16, a magánháztartásokban 15, az intézeti háztartásokban 32 százalék. Súlyosan korlátozott a teljes népesség 6,3, a magánháztartásokban élők 6,0, míg az intézetekben élők 17 százaléka.

Szociális alapszolgáltatások

A szociális alapszolgáltatások vagy otthonközeli ellátások alapvető célja, hogy a rászorulóknak minél tovább maradhassanak otthonukban, családjukban, megszokott lakókörnyezetükben, és minél később, vagy egyáltalán ne kényszerüljenek arra, hogy bentlakásos otthonba kelljen költözniük. Ennek keretében a lakásukon vagy a lakásuk közelében kapnak szükség szerinti támogatást ahhoz,

⁵¹ <http://www.kormanyhivatal.hu/hu/budapest/jarasok/megvaltozott-munkakepessegen-alapulo-ellatasok-uj>

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

hogy a megfelelő segítséggel a lehető legnagyobb önállósággal élhessék életüket. A fogyatékos személyek és családtagjaik részére ezek a családban maradáshoz segítő szolgáltatások elszigetelődésük és kirekesztődésük megelőzésének fontos eszközei lehetnek. A jogosultsági feltételekről és az ellátások igénybevételi lehetőségeiről jogszabályok rendelkeznek.

A KSH adatai szerint a fogyatékosok és szenvedélybetegek nappali otthonai kivételével mindegyik alapszolgáltatásban és az átmeneti ellátásokban is felülreprezentáltak a nők. Ez visszavezethető a magasabb megélt átlagéletkorra, illetve valószínűsíthetően a nőknek nagyobb a hajlandóságuk az ellátások igénybevételére.

Iskolai végzettség tekintetében a szociális szféra gondozottjai főként azok közül kerülnek ki, akik alapfokú iskolákat sem fejezték be, legkevésbé pedig a felsőfokú végzettségűek köréből, és településtípusonként a gondozottak legkevésbé a fővárosban (13 százalék) veszik igénybe az ellátások valamelyikét. A fogyatékosokkal élők körében leginkább az autisták és az értelmi fogyatékosok, legkevésbé belszervi fogyatékosok kértek/kaptak ellátást, az előbbieknél mintegy négytizede, az utóbbiaknak csak ötöde. A leggyakrabban előforduló támogatási forma mindegyik csoportban az étkeztetés volt, amit a házi segítségnyújtás követett.

Újbudán 2019-ben 3 fogyatékosokat (is) ellátó nappali otthont és 86 fogyatékosok nappali ellátásban engedélyezett férőhelyét tartották számon 2019-ben, amely nappali ellátásban 84 fő részesült. A szociális alapszolgáltatások tekintetében az országos és a budapesti trendekkel egybevetve a szociális étkeztetés volt a leggyakrabban igénybe vett ellátási forma, 872 fő részesült ebben a támogatásban, míg házi segítségnyújtásban 291 fő.

Az akadályozottak diszkriminációja

A mikrocenzus adatfelvétele során a közvetlen diszkriminációt is megvizsgálták azok körében, akik valamilyen okból akadályozottnak tekintették magukat. A felmérésben nem szerepeltek a közvetett diszkriminációt vizsgáló kérdések (pl. az egyes területekhez tartozó épületek és szolgáltatások akadálymentessége, hozzáférhetősége), de a kérdőív kitért a foglalkoztatás, az egészségügyi ellátás, a hivatalos ügyintézés, az áruhoz, szolgáltatásokhoz való hozzáférés, az oktatás, a közlekedés, a lakhatás, a szórakozás, a szabadidős tevékenységek, a családi, társas kapcsolatok vizsgálatára. Országos szinten az akadályozottak egyötöde, nagyjából 280 ezer ember tapasztalt hátrányos megkülönböztetést a fenti területek valamelyikén a felvételt megelőző 12 hónapban. A foglalkoztatás (8,4 százalék), a közlekedés (7,5 százalék) és az egészségügyi ellátás (7,2 százalék) az a három terület, ahol a leginkább, a lakhatás (1,6 százalék) pedig az, ahol a legkevésbé érzékelnek negatív megnyilvánulásokat.

Gazdasági aktivitás tekintetében leginkább a munkanélkülieket és a rokkantsági vagy rehabilitációs ellátásban részesülőket érte már hátrányos megkülönböztetés (mindkét csoportban egyharmadukat), legkevésbé pedig a foglalkoztatottakat és a jelenleg saját jogon öregségi nyugdíjban részesülőket, akiknek 16–17 százaléka élt át hasonló helyzetet. A településtípusokat tekintve a Budapesten élők vélték úgy legnagyobb arányban (közel 25 százalék), hogy részesei voltak negatív diszkriminációnak.

A fogyatékos személyek közel 30 százaléka, a fogyatékosokkal nem rendelkező korlátozottak 17 százaléka észlelt különböző sérelmeket a mindennapi élet valamely területén. Az egészségkárosodás jellege szerint az autisták felét, az értelmi fogyatékosok, a beszéd fogyatékosok, valamint a mentálisan sérültek – vagy az őket gondozók – nagyjából 40 százalékát érintette ez a probléma, és legkevésbé a látássérültek életében jelentkezett (25 százalék).

Gyermekek és fiatalok

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

A fogyatékossgal élő, értelmileg akadályozott, tartósan egészségkárosodott gyermekek esélyegyenlőségének elősegítése kiemelten fontos terület, és a különböző eszközökkel végzett, magas színvonalú készség-, és képességfejlesztő munka elengedhetetlenül fontos az érintett gyermekek és fiatalok számára. Esélyegyenlőségi szempontból fontos látni, hogy az akadályozottság, fogyatékossg az SNI gyermekek egész családjára hatással van, meghatározza a családi dinamikát, és megszabja a családi élet kereteit. A szülők teremtik meg gyermekük számára az életvezetéshez szükséges alapvető feltételeket, ők küzdenek meg az élethelyzetből adódó nehézségekkel, az ő támogatásuk a legfontosabb a gyerekek számára. Éppen ezért elengedhetetlen, hogy egy szülői szempontokat maximálisan figyelembe vevő támogató rendszer alakuljon ki, amely tekintettel van arra, hogy a szülőkön keresztül lehet a legjobban támogatni a gyerekeket is.

Sok esetben a sajátos nevelési igényű gyermekek alapszolgáltatásokhoz való hozzáférése sem biztosított. Az egészségügy területén nagyon gyakori, hogy az orvosok nem látják el az SNI gyerekeket, a szülők pedig nem tudják, hova fordulhatnak a gyermekükkel. A szülők számára nagyon hiányzik egy olyan támogató rendszer, vagy egy tájékoztató központ, ahol ilyen esetben információt kapnak arra vonatkozóan, hogy melyik intézményben juthatnak hozzá orvosi ellátáshoz. Az egészségügyi várólisták nem veszik figyelembe az érintett gyerekek speciális szükségleteit, így a gyerekek folyamatosan növekvő fizikai fájdalmaknak és a szülőikkel együtt komoly pszichés terhelésnek vannak kitéve, ha heteket, hónapokat kell várniuk egy-egy vizsgálatra, beavatkozásra. Azon családok esetében, ahol van mód magánegészségügyi ellátást igénybe venni, ott folyamatos anyagi terhet jelent ez probléma, amit a szülők gyakran csak plusz munkával vagy egyéb segítség igénybevételével tudnak fedezni.

A szülőkről való leválás és az önálló életvitel kialakítása szintén nehéz feladat a családokban. Ehhez elsősorban az iskolából, intézményből kikerülő fiatalok foglalkoztatásának megoldására, valamint a lakhatás támogatására van szükség. Jelenleg nagyon kevés olyan munkahely van, ahol a fiatalok eleinte intenzívebb, majd folyamatosan csökkenő mértékű támogatással munkába állhatnának. Ha az iskolai készség-, és képességfejlesztő tevékenység megszűnik, és a fiatalok nem tudnak munkába állni, akkor esélyeik az önálló életvezetésre az idő előrehaladtával egyre csökkennek, hátrányaik azonban egyre nőnek. Szintén nehézséget jelent a családoknak, hogy a nappali ellátás és az intézményes lakhatás területén is kiemelkedően hosszú a várólista. A szülőktől való fokozatos függetlenedés fontos lépés az önálló életvezetés irányába, ám ehhez a legtöbb esetben nem adottak a feltételek.

A gyerekek és fiatalok kultúrához és sporthoz való hozzáférése területén számos jó példa van a kerületben. Az Újbudai Montágh Imre Általános Iskola, Óvoda, Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskola és Készségfejlesztő Iskola része a Műpa Partneriskola-programjának, amelynek célja, hogy „a tanulóknál igény ébredjen a kulturális értékekre, művészi élményekre, és a jövő hangverseny-látogatóiként otthon érezhessék magukat a hangversenyteremben. Célja, hogy hozzásegítse a diákokat a legteljesebb művészeti élményhez, mindezt a legmagasabb színvonalon, a műfajok széles palettáján.”⁵² A 3-26 éves korú gyermekeket ellátó intézmény számos színházzal és kulturális intézménnyel működik együtt annak érdekében, hogy a gyerekek és a fiatalok minél több élményt szerezhessenek. Az intézmény rendszeresen tart zenés foglalkozásokat és mozgásos foglalkozásokat a tanulóknak, valamint kifejezetten SNI gyerekek részére rendezett sportversenyeken is részt vesznek. A tanulók rendszeresen közreműködnek a kerület más intézményeiben végzett érzékenyítő tevékenységekben, amelyek nagy sikerrel működnek évek óta Újbudán. A társadalmi párbeszéd elindulása érezhetően hatással van például arra is, hogy hogyan állnak a munkáltatók az SNI

⁵² <https://www.mupa.hu/programok/csaladi-es-ifjusagi-programok/pedagogusoknak/partneriskolak>

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

gyermeket nevelő munkavállalóikhoz, amely nagyon fontos elmozdulást jelenthet a családok terheinek csökkentése felé. Ahhoz, hogy hosszú távon csökkenjenek az egyenlőtlenségek, elengedhetetlen, hogy már kora gyermekkortól foglalkozzunk a részvételen alapuló érzékenyítéssel és a befogadó szemlélet megteremtésével.

V.4.1 Fogyatékos személyek ellátása Újbudán⁵³**Nappali ellátás:**

1. Újbudai Szociális Szolgálat

Kelenföldi Szociális Ház

1119 Budapest, Fejér Lipót utca 59.

A fogyatékos személyek nappali ellátása lehetőséget biztosít a társas kapcsolatok kialakítására, egyéni és csoportos terápiás foglalkoztatásban való részvételre, a képességek fejlesztésére és szinten tartására a hatodik életévüket betöltött, önkiszolgálásra részben képes (fogyatékos), vagy önellátásra nem képes (halmozottan fogyatékos), de felügyeletre szoruló fogyatékos személyek számára, valamint biztosítja az ellátottak speciális szükségleteihez alkalmazkodó napközbeni étkeztetését. Az ellátást igénybe vevők többsége tanköteles, vagy a tankötelezettségi korhatár elérését követően is fejlesztő nevelés-oktatásban részesül. A közneveléssel kapcsolatos feladatokat az Újbudai Montágh Imre Általános Iskola, Óvoda, Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskola és Készségfejlesztő Speciális Szakiskola látja el.

Az engedélyezett férőhelyek száma 36 főre növekedett az új telephely kialakításával, melyből 24 férőhely súlyosan, halmozottan sérült, 12 férőhely pervazív fejlődési zavarral, autizmus spektrum zavarral élő, valamint egyéb fogyatékos személyek számára van fenntartva. Az utóbbi ellátotti csoport 2019 szeptemberétől veheti igénybe az intézmény szolgáltatását. A nappali ellátást és az étkeztetést az Önkormányzat döntése alapján térítésmentesen biztosítja az intézmény. Az új helyszín a szakmai megfontolások mentén, az ellátotti célcsoportok igényeinek és szükségleteinek megfelelően kerültek kialakításra (például a multiszenzoros stimulálásra alkalmas snoezelen szoba is biztosított).

	2018	2019
Induló létszám	21	19
Az ellátásba belépők száma	2	12
Az ellátásból kikerülők száma	4	2
Záró létszám	19	29
Az összes ellátott személy száma	23	31

Fogyatékos személyek nappali ellátása – Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

Korosztály	2018		2019	
	személy	%	személy	%
6-13	13	57	11	35
14-17	6	26	4	13
18-39	4	17	16	52
Összesen	23	100	31	100

Az ellátottak életkori megoszlása – Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

⁵³ Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámoló (2019)

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

2. Fenntartó: Szellemi Sérült Testvéreinkért Alapítvány 1114 Budapest, Ulászló utca 15.

Intézmény: Árpád-házi Szent Margit Értelmi Fogyatékosok Nappali Otthona 1116 Budapest, Rátz László utca 73.

Az Alapítványhoz, mint közösséghez 76 értelmileg akadályozott és halmozottan sérült személy tartozik. Életkorukat tekintve 17-80 év közöttiek, és a személyek kétharmada családban él. A velük és családjukkal való foglalkozások alkotják az Alapítvány tevékenységét.

A 76 főből 20 fő gondozott tudja igénybe venni a nappali ellátást, mely húsz főből 15 fő XI. kerületi lakos. Állandó napirend szerint folynak a foglalkozások, melyeket szakemberek – győgyepedagógus, terápiás munkatárs, valamint szociális gondozók – vezetnek. Foglalkozásaik 2019. évben a következők voltak: kézművesség; testnevelés; mozgásterápia; élményterápia; játékterápia; önellátásra nevelés; kerti munka. Öt fő napi négy órában készített kézműves termékeket 2019-ben is.

Nyári táboroztatásuk két turnusban valósult meg, melynek során 17-18 fő sérült személy nyaralhatott. A táboroztatásban 25 fő segítette az Alapítvány munkatársainak munkáját, akik közül 10-15 fő közép- és főiskolás fiatal volt. A segítők számára intenzív felkészítő tréninget szerveztek. Az Alapítványhoz folyamatosan, heti rendszerességgel érkeznek önkéntesek egyházi gimnáziumokból. Az Alapítványnál folyamatos a szakemberek képzése, fejlesztése, és rendszeres a szupervízió is.

Önként vállalt feladatként biztosított szociális alapszolgáltatás:

Támogató szolgáltatás

Újbudai Szociális Szolgálat

1119 Budapest, Keveháza utca 6.

A szolgáltatás egyik fő feladata a fogyatékos személyek szállítása alapvető szükségletek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, illetve közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosítása, szükség esetén kíséréssel, mely tevékenység ellátásához kettő gépjárművet használ az intézmény. Jogszabályi előírásoknak megfelelően az intézmény napi rendszerességgel biztosítja a fogyatékos személyek nappali ellátásának igénybeviteléhez a súlyos, halmozottan sérült fiatalok szállítását, továbbá mozgásszervi fogyatékos személyek szállítását. Az igénybevevők rendszeres úti célja még a Korai Fejlesztő Központ, valamint egyéb győgyepedagógiai intézmények is. Mindezekon felül igény és szükséglet szerint szállítják az ellátottakat orvoshoz, szakrendelésre, rehabilitációra.

Az Újbudai Szociális Szolgálat támogató szolgáltatás keretében 2019-ben összesen 33 fő ellátását biztosította. Év közben 5 fő felvételére került sor, és 3 fő ellátása szűnt meg. Az ellátottak száma a múlt évben növekedést mutatott, mely növekedéssel a szolgáltatás elérte kapacitásának határát. A támogató szolgáltatást igénybe vevő ellátottak többsége házi segítségnyújtásban (személyi segítség) is részesül. A támogató szolgáltatás részét képező személyi segítséget a jogszabályban előírt képesítéssel rendelkező két munkatárs látja el.

	2018	2019
Állandó ellátottak száma	30	33
Személyi segítség	27	29
Szállító szolgáltatás	25	26

Támogató szolgálat – Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

Korosztály	2018		2019	
	személy	%	személy	%
-18	7	23	4	13

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

19-39	4	17	6	20
40-64	10	33	6	20
65-74	5	17	14	40
75-90	3	10	3	7
Összesen	29	100	33	100

Az ellátottak életkori megoszlása – Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

A fogyatékoság típusa	2018		2019	
	személy	%	személy	%
Értelmi	4	13	5	14
Mozgássérült	14	47	15	49
Látássérült	5	17	6	17
Hallássérült	0	0	0	0
Autista	0	0	0	0
Halmazottan sérült	7	23	7	20
Összesen	30	100	33	100

Az ellátottaknak a fogyatékoság típusa szerinti megoszlása – Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

Az ellátottak többsége halmozottan sérült vagy mozgásszervi fogyatékos személy, akiknek az önálló életvitelük fenntartásában fontos szerepet tölt be ez az ellátási forma. Különösen hangsúlyos a szakmai munka azoknál, akik fogyatékoságukból fakadó hátrányos helyzetükön túl nem rendelkeznek segítő családtagokkal. Az intézmény munkatársai 2019-ben 8, az előbbieken megjelölt, egyedül élő személyt láttak el.

Megállapodás alapján, az ún. „Könyvet házhoz” program keretében havonta egy alkalommal átlagosan 20 helyre szállítanak hangos könyveket a munkatársak.

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás

Újbudai Szociális Szolgálat

1119 Budapest, Keveháza utca 6.

	2018	2019
Induló létszám	103	103
Az ellátásba belépők száma	37	41
Az ellátásból kikerülők száma	37	41
Záró létszám	103	103
Az összes ellátott személy száma	140	144

Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás – Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás folyamatos készenléti rendszerben működő ellátási forma. Az ellátás célja, hogy a saját otthonukban élő, egészségi állapotuk és szociális helyzetük miatt rászoruló időskorú vagy fogyatékos személyek, illetve pszichiátriai betegek önálló életvitelük fenntartása mellett fellépő krízishelyzeteket elhárítsák. A szolgáltatás szakmai központja a Kenderes utca 4. szám alatt található.

A folyamatos készenléti rendszerben működő, 24 órás diszpécserközpont működtetését szerződés alapján a Body Guard Hungary Kft. (1071 Budapest, Peterdy utca 6.) látja el. A jelzőkészülékkel rendelkező igénybevevővel –riasztás esetén– a diszpécser a kihangosító készülék segítségével kapcsolatba lép. A jelzés okának tisztázása után a központ riasztja az intézmény munkatársát, aki 30

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

percen belül a helyszínre ér. A válasz elmaradása esetén a diszpécser azonnal értesíti a mentőket. Az ellátottak jellemzően egyedül élő, 65 év feletti, továbbá ágyat elhagyni nem tudó (mozgáskorlátozott) személyek.

Az intézmény 120 darab készülékkel rendelkezik, amelyek finanszírozása befogadásra került. Az ellátottak teljes száma 2019-ben 142 fő, akik közül 134 fő egyedül élő 65 év feletti személy, 8 fő kétszemélyes háztartásban élt és 65 év feletti. Az ellátottak közül 26 fő a házi segítségnyújtás szolgáltatást is igénybe veszi.

A segélykérések száma (riasztás) 2019. évben összesen 281 volt (165 téves, 116 éles riasztás). A térítési díj 2019-ben is az ellátott jövedelme alapján, az igénylő napi jövedelmének 2%-a volt.

	2018	2019
Alaptámogatás	500	500
Teljesítménytámogatás	2 460	2 460
Összesen	2 960	2 960

A jelzőrendszeres házi segítségnyújtás finanszírozása (ezer Ft) – Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

Átmeneti ellátást nyújtó intézmény – Fogyatékos személyek gondozóháza

Fenntartó: Az Értelmi Fogyatékosok Fejlődését Szolgáló Magyar Down Alapítvány 1145 Budapest, Amerikai út 14.

Intézmény: Down Alapítvány 1. sz. Átmeneti és Napközi Otthona 1116 Budapest, Szalóki utca 53.

Az intézményben 10 fő XI. kerületben lakó személyt láttak el. Ezen személyek 3 557 gondozási napot töltöttek el az intézményben. 2019-ben is holisztikus szemlélet szerint folytatták a foglalkoztatást. A fejlesztő foglalkoztatást pályázati finanszírozás biztosította számukra. Az értelmi fogyatékos személyek munkáját egyéni és csoportos fejlesztésekkel, külön programokkal és személyre szabott szolgáltatásokkal támogatták. Az intézmény fő célja az önálló életre való nevelés és a társadalmi beilleszkedés segítése.

2019. évben az alábbi foglalkozások valósultak meg: divatékszer gyártása; ékszergyártás; műszaki és egyéb üvegtermék gyártása; táskafélék és szíjzat gyártása; általános épülettakarítás; zöldterület kezelés, szövény; bőr-tárgy készítés; kerámia használati tárgyak készítése; papírmunkák. A munkák napi 4-8 óra foglalkoztatással valósultak meg. Az intézményben folyó munkát 2019. évben is több önkéntes és terepgyakorlatos segítette. A fentiekén túl külön figyelmet fordítottak a szabadidő hasznos eltöltésére is, ahol a mozgás nagy szerepet kapott, de a művészetekkel való megismerkedés sem szorult háttérbe.

V.4.2 Önkormányzati közszolgáltatások egyenlő esélyű, akadálymentes lakossági hozzáféréseinek biztosítottasága

A Motiváció Alapítvány TÁMOP-1-4-1-11/2 pályázati kiírásának megfelelően vállalta, hogy felméri a kerületben található helyi közösségi közlekedés fogyatékos személyek általi hozzáférhetőségét, majd a kerülettel egyeztetett igények figyelembevételével a felmérést a bölcsődékre, óvodákra, egészségügyi, szociális, oktatási intézményekre, művelődési, közszolgálati intézményekre és egyéb közintézményekre is kiterjesztette, így összesen 133 helyszín vizsgálata történt meg 2014-ben.

A vizsgálat alapvetése szerint "az egyenlő esélyű hozzáférést biztosító fizikai és infokommunikációs környezet akkor akadálymentes, ha annak kényelmes, biztonságos, önálló használata minden ember

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

számára biztosított, ideértve azokat az egészségkárosodott egyéneket vagy embercsoportokat is, akinek ehhez speciális eszközökre, illetve műszaki megoldásokra van szükségük”.⁵⁴

A felmérés tapasztalatainak összegzése Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata 2016-2020. Kerületi Esélyegyenlőségi Programjában olvasható részletesen.

A felmérés tapasztalatai, valamint az Alapítvány által megfogalmazott javaslatok nyomán 2014 után 15 kerületi intézményben végeztek felújítási, fejlesztési munkát, melynek részleteit a 2016-2020. Kerületi Esélyegyenlőségi Program 2019. évi felülvizsgálati dokumentuma tárgyalja.

Az Önkormányzat 2021-ben az összes korábbi szempont szerint megismétli a felmérést, mind a 133 helyszín tekintetében. A felmérés eredményeit jelen Esélyegyenlőségi Program soron következő felülvizsgálati dokumentuma is tartalmazni fogja.

V.4.2 Kerületi programok és szolgáltatások a célcsoport részére

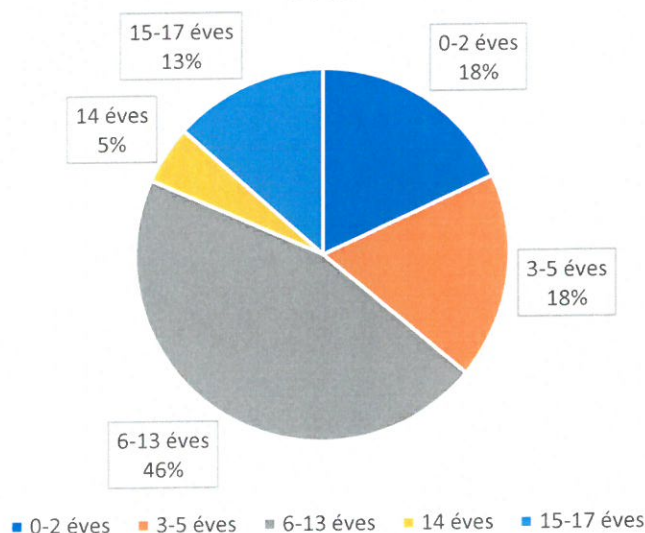
- A kerület által kötelezően ellátandó családsegítés szociális alapszolgáltatás keretében az Újbudai Humán Szolgáltató Központ Család- és Gyermejkölési Szolgálatának feladatai közé tartozik a mozgásukban vagy más egészségügyi ok miatt korlátozott, a szolgálathoz bejönni nem tudó kliensek otthonában történő meglátogatása.
- Az Önkormányzat vállalt feladatként biztosítja az Újbudai Szociális Szolgálat által ellátott jelzőrendszeres házi segítségnyújtást.
- Az Önkormányzat vállalt feladatként támogató szolgáltatást nyújt, ezt az Újbudai Szociális Szolgálat biztosítja.
- Szociális alapszolgáltatási feladatellátásként az Önkormányzat biztosítja a fogyatékos személyek nappali ellátását a Kelenföldi Szociális Házban (1119 Budapest, Fejér Lipót utca 59.). Feladata a súlyosan-halmozottan fogyatékos, valamint 2019. május 1. napjától a 18. évüket betöltött, tankötelezettségüknek eleget tett enyhe-, vagy közepes fokban autizmus spektrumzavarral élő személyek jobb minőségű életének elősegítése, a minél teljesebb társadalmi integrációjuk elérése érdekében.
- Az értelmileg akadályozott és halmozottan sérült fiatalok napirend szerinti foglalkozásait a Szellemi Sérült Testvéreinkért Alapítvány Árpádházi Szent Margit Napközi Otthona (1116 Budapest, Rázt L. utca 73.) biztosítja szakemberek – gyógypedagógus, terápiás munkatárs, valamint szociális gondozók – segítségével.
- A kerületben a fogyatékos személyek gondozóháza szolgáltatást a Down Alapítvány Átmeneti és Napközi Otthona nyújtja.
- Az Újbudai Bölcsődei Intézmények a sajátos nevelési igényű kisgyermek napközbeni gondozását-nevelését alapfeladatként végzi.
- Újbuda Önkormányzata saját hatáskörében látja el a sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek óvodai ellátását és a gyógypedagógusi hálózat működtetését.
- Az Újbuda Prizma Szociális Fejlesztési és Foglalkoztatási Közhasznú Nonprofit Kft. 2002-ben alakult, folytatva és kibővítve a több évtizeden át működő Szociális Foglalkoztató tevékenységét, munkavállalóik 70%-ban megváltozott munkaképességűek. A cél az, hogy megmaradt munkavégző képességükhöz mérten munkát végezzenek és ezáltal a társadalom hasznos részének érezhessék magukat. A rehabilitációs foglalkoztatás három akkreditált részlegben valósul meg: Parkfenntartási osztály, Kötészeti részleg, Állásközvetítő iroda. A munkavégzés rész- és teljes munkaidőben történik.

⁵⁴ Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Kerületi Esélyegyenlőségi Program 2016-2020 2019. évi felülvizsgálati dokumentum

V.5 Gyermekek, fiatalok

Újbudán 2019-ben összesen 21 940 18 év alatti kiskorú élt a következő megoszlás szerint: 3990 fő 2 év alatti, 3924 fő 3-5 éves, 10 001 6-13 év közötti, 1116 fő 14 éves korú és 2909 fő 15-17 éves gyermek.

Az Újbudán élő kiskorúak megoszlása korcsoportok szerint,
2019



Az állandó népességhez viszonyítva arányosan csökkent a gyermekek száma minden korosztályban. Az élveszületések számát és arányát tekintve elmondható, hogy a 2015 és 2017 között megfigyelhető folyamatos csökkenés után 2018-ban egy jelentős, 4,5 százalékos növekedés volt tapasztalható a 2017-es adatokhoz képest, amit 2019-ben ismét csökkenés, 2,8 százalékos visszaesés követett. Így 2019-ben 1423 élveszületést tartanak nyilván Újbudán. Ezzel párhuzamosan viszont a halálozások számának jelentős csökkenése, 3,6 százalékos visszaesése figyelhető meg 2018 (1972 halálozás) és 2019 (1901 halálozás) között. A terhességmegszakítások száma 2019-ben az előző évhez képest nem mutat érdemi változást, 2018-ban 195, 2019-ben 196 terhességmegszakítás történt a kerületben.

A gyerekek szociális helyzetét és hátrányait tekintve országos szinten elmondható, hogy a jövedelmi szegénység, a súlyos anyagi depriváció a legerősebben a gyermekeket érinti. 2018-ban a súlyos anyagi deprivációban a 18 év alattiak korcsoportját érintette a legerősebben, a gyerekek 13,1 százaléka küzdött ezzel a problémával, szemben a 18-64 évesek 8,3 százalékos, valamint a 65 év felettiek 6 százalékos érintettségével. A gyerekek számos szinten vannak kiszolgáltatva a szegénységnek, így különösen fontos, hogy a kerületben is kellő hangsúly legyen fektetve a védelmükre.

Iskolai zaklatás

A gyermekeket érintő hátrányos megkülönböztetés elsődleges terepei a nevelési-oktatási intézmények. Az Egyenlő Bánásmód Hatóság vonatkozó kiadványa szerint a gyermekek jogait az oktatás területén a köznevelési törvény is védi. „A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény alapján a gyermeknek, a tanulónak joga, hogy személyiségi jogait (ide sorolható az emberi méltósághoz való jog is), így különösen *személyiségének szabad kibontakoztatásához való jogát, önrendelkezési jogát, cselekvési szabadságát, családi élethez és magánélethez való jogát a nevelési-oktatási intézmény tiszteletben tartsa. E jogának gyakorlása azonban nem korlátozható másokat*

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

ugyanezen jogainak érvényesítésében, továbbá nem veszélyeztetheti a saját és társai, a nevelési-oktatási intézmény alkalmazottai egészségét, testi épségét, valamint a művelődéshez való jog érvényesítéséhez szükséges feltételek megteremtését, fenntartását. A pedagógus alapvető feladatai közé tartozik, hogy a gyermekek, tanulók és a szülők, valamint a munkatársak emberi méltóságát és jogait maradéktalanul tiszteletben tartsa, javaslataikra, kérdéseikre érdemi választ adjon. A pedagógust munkakörével kapcsolatban ugyancsak megilleti az a jog, hogy személyét mint a pedagógusközösség tagját megbecsüljék, emberi méltóságát tiszteletben tartsák, valamint az is, hogy a pedagógiai program alapján az ismereteket, a tananyagot, a nevelés-oktatás módszereit megválassza.⁵⁵

Fontos tehát, hogy a kerületben működő bölcsődékben, óvodákban és iskolákban a gyerekek biztonságban érezzék magukat, és a pedagógusok kellően felkészültek legyenek az iskolai, a gyerekek között megvalósuló zaklatás kezelésének területén is. Az EBH fent idézett kiadványa definiálja az iskolai zaklatás ezen formáját is: „Az iskolai zaklatás diákoknak a társukkal szembeni olyan, jellemzően ismétlődő magatartása, amelynek a célja testi vagy lelki értelemben vett szenvedés okozása. Az iskolai zaklatás sokféle formában jelentkezhet, például verés, bezárás, csúfolás, pletykaterjesztés, kiközösítés. Lehet fizikai, verbális és szociális (kapcsolati) bántalmazás. Ez utóbbi alatt azt értjük, ha a zaklató kapcsolatainak szétrombolásával vagy erre irányuló fenyegetéssel okoz szenvedést az áldozatának.” Ez a terület a pedagógusoktól, valamint minden intézményben dolgozó segítő munkatárstól (pszichológus, szociális munkás stb.) komoly odafigyelést, átfogó ismereteket és együttműködést kíván meg; az iskolai zaklatás ugyanis legtöbb esetben nem marad meg az intézmény falain belül. Az esetek nagy részében a zaklatás egyik legjelentősebb felülete az online tér, amire legtöbbször még a gyerekek szüleinek is igen kevés rálátása van. Éppen ezért, az iskoláskorú gyermekek védelmében kiemelten fontos, hogy a zaklatás felismerését és kezelését célzó kampányok eljussanak mind a gyerekekhez, mind a szülőkhöz.

A Nemzeti Média- és Hírközlési Hatóság több szinten is foglalkozik a gyermekek és fiatalok médiahasználatának támogatásával. A Búvösvölgy Médiaértés-oktató Központ⁵⁶ a gyerekeknek nyújt támogatást abban, hogy megtanulják, hogyan használhatják tudatosan a médiaeszközöket, és a Hatóság a szülők, hozzátartozók, tanárok részére is számos hasznos anyagot, felületet ad arra, hogy elsajátítsák az ehhez szükséges ismereteket és azokat később átadhassák a gyerekeknek. Az NMHH létrehozta az Internet Hotline⁵⁷ jogsegélyszolgálatát, amelynek felületen a jogi tudnivalók ismertetése mellett támogatást nyújtanak a gyerekek és a szülők számára az őket érő zaklatásokkal, visszaélésekkel szemben. A felület gondozásában külön kampány indult Para⁵⁸ néven, kifejezetten az online zaklatásokkal szemben. A kampány keretében a gyerekek és a szülők is gyakorlati tanácsokat kapnak arra vonatkozóan, hogy mit tehetnek, ha internetes megfélemlítést tapasztalnak, ha valaki jogszerűtlenül oszt meg róluk bármilyen tartalmat, ha erőszakos anyagokkal találkoznak, vagy valaki visszaél a személyes adataikkal. Az oldal lépésről lépésre, illusztrációkkal mutatja be azokat a jelentési lehetőségeket, amelyekkel a gyerekek védhetik magukat a legnépszerűbb közösségi felületeken.

A Hintalovon Alapítvány a gyermekbántalmazás megelőzésére, illetve annak kezelésére hozta létre a NEMECSEK Programot⁵⁹, amely egy olyan gyermekvédelmi irányelv kidolgozásában segíti az intézményeket, amelynek köszönhetően a gyermekek, a szülők, a pedagógusok, valamint bármely

⁵⁵ <https://www.egyenlobanasmod.hu/sites/default/files/kiadvany/EBH%202%20HUN%20web.pdf>

⁵⁶ <https://buvosvolgy.hu/>

⁵⁷ http://nmhh.hu/internethotline/jogi_tudnivalok

⁵⁸ <http://nmhh.hu/para/>

⁵⁹ <https://hintalovon.hu/nemecsek/>

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

gyermekkel foglalkozó szakember biztonságban érezheti magát. A Program a hivatalos ismertetője szerint „abban segít, hogy a gyerekekkel foglalkozó közösségek – iskolák, óvodák, sportegyesületek és egyéb szervezetek – megtalálják a saját válaszaikat a biztonságos együttműködésre, és létrehozzák saját gyermekvédelmi irányelvüket. A NEMECSEK Program segíti a szervezeteket a bántalmazások megelőzésében, az esetkezelésben és utánkövetésben. A NEMECSEK program irányelvet a Hintalovon Alapítvány az Európa Tanács [nemzetközi ajánlása](#) és az elmúlt 3 év hazai tapasztalatai alapján állította össze.” Az Alapítvány online Gyermekvédelmi Irányelv kurzusa ingyen elvégezhető bárki számára⁶⁰.

Fontos, hogy a fenti két példához hasonló programok, kampányok a kerületi intézmények, közösségek együttműködését is segítsék. A COVID-19 okozta veszélyhelyzet következtében a gyerekek még több időt töltöttek el a különböző online felületeken, így még nagyobb jelentősége van annak, hogy azokat a szülők, a pedagógusok és a gyerekek is folyamatosan növekvő tudatossággal használják.

V.5.1 Újbudai ellátások a gyermekek, fiatalok és családjaik támogatására⁶¹

Újbudán a **család- és gyermekjóléti szolgáltatásban** 2019-ben 2274 fő vett részt, akik közül együttműködési megállapodás alapján 808 fő, míg nem együttműködési megállapodás alapján 1466 fő a megjelentek száma. A szolgáltatásban részesülő 2 274 főből 1 050 a családok száma, a gyermekek száma 812 fő, felnőtt ellátottak száma 1462 fő.

A szolgálathoz érkezett jelzések száma 2019-ben 626 darab volt, melyből gyermekkel kapcsolatban érkezett jelzés 486 volt, míg a felnőttekkel kapcsolatban érkezett jelzés 140. Önként 66 esetben keresték fel intézményt kapcsolatfelvétel céljából. Ebből 2 gyermek, szülő nélkül kereste fel az intézményt, 3 gyermek pedig szülővel közösen igényelte szolgáltatásokat.

2019. évben a gondozott veszélyeztetett gyermekek száma 496 fő, az érintett családok száma 215 volt. Elsődleges veszélyeztető tényező a különböző okok miatt kialakuló családi konfliktusok, mely 284 gyermeket érintett. A leggyakoribb okok között szerepelnek még a gyermek magatartásával összefüggő esetek, amely 124 főt érintett. Egészségi és anyagi okok miatt bekövetkező veszélyeztetettség 36 főt, illetve 35 gyermeket érintett.

A gyermekekkel kapcsolatos legtöbb jelzést a köznevelési intézmények, a gyámhivatalok, míg a felnőttekkel kapcsolatos jelzéseket a rendőrség adta.

	2018	2019
Gyermekekkel kapcsolatos	470	486
Felnőttel kapcsolatos	196	140
Összesen	666	626

A szolgálathoz érkezett jelzések száma – Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámolója (2019)

Segítő beszélgetés 2472 alkalommal történt az elmúlt évben. 1405 esetben történt környezettanulmány végzése, illetve családlátogatás.

Válsághelyzetben lévő várandós anya gondozása – 2019-ben 8 válsághelyzetben lévő várandós anyát gondoztak. A válsághelyzet több tényezőből tevődik össze. Az intézmény látókörébe kerültek esetében az átgondolatlan gyermekvállalás, „véletlen” terhesség, bizonytalan lakhatási körülmények, a gondozatlan terhesség, valamint a hajléktalanság voltak a vezető okok. Ezekben az

⁶⁰ <https://webuni.hu/intezmeny/hintalovon>

⁶¹ Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámoló (2019)

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

esetekben szükséges a szoros, hatékony együttműködés a védőnői szolgálattal. Természetesen a kismama együttműködése elengedhetetlen a krízishelyzet megoldásához, ezt azonban nem mindig sikerül megvalósítani.

Átmeneti gondozás – Újbuda Önkormányzata ellátási szerződés keretében biztosítja a gyermekek átmeneti otthona és családok átmeneti otthona szolgáltatásokat a rászorulóknak részére. A Krízis Alapítvány 2019-ben 17 gyermek és 8 felnőtt ellátását biztosította. A családok átmeneti otthona feladatot ellátó Anyaoltalmazó Alapítvány a család- és gyermekjóléti szolgálat delegálására 4 anya és 6 gyermek részére biztosította a szolgáltatást. A Menedékház Alapítvány Családok Átmeneti Otthonába az Újbudai Humán Szolgáltató Központ 2019-ben 10 gyermeket és 13 felnőttet delegált, ebből a Családok Átmeneti Otthonába 3 gyermek és 2 felnőtt került felvételre.

Prevenció – A preventív szolgáltatásokat 2019-ben összesen 127 fő vette igénybe 355 alkalommal.

GYERMEKJÓLÉTI ALAPELLÁTÁSOK ÚJBUDÁN

A **Család- és Gyermekjóléti Központ** 2019-ben a hatósági intézkedések feladataihoz tartozó gyermekvédelmi tevékenységet 595 fő esetében, valamint speciális feladatokat 2508 fő esetében látott el. A speciális szolgáltatásokat igénybe vevők száma a tavalyi évhez képest 614 fővel emelkedett. A növekedés fő oka, hogy az óvodai-és iskolai szociális segítő munka keretében a 2019-ben jóval több iskolát, illetve gyermeket értek el az intézmény munkatársai. Míg 2018-ban az iskolai szociális segítő tevékenységben érintett ellátottak száma 297 fő volt, 2019-ben ez a szám 1132 fő volt.

Hatósági intézkedések támogatása

Védelemben vétellel összefüggő feladatok – 2019-ben a védelemben vett gyermekek száma 103 fő volt. A védelemben vétel célja a veszélyeztetett gyermek családban történő nevelésének az elősegítése a veszélyeztetettség megszüntetésével, valamint a gyermek családjából történő kiemelésének a megelőzése. A tavalyi évhez képest csökkent a védelemben vett gyermekek száma, ugyanakkor a veszélyeztető tényezőket tekintve sokkal súlyosabb, nehezebb esetekkel dolgoztak az esetmenedzserek. A szoros szociális segítő munka biztosítását elősegíti az, hogy az Újbudai Humán Szolgáltató Központban sokféle szolgáltatás elérhető az ügyfelek számára, amelyek minőségi segítséget nyújtanak a veszélyeztető tényezők megszüntetése érdekében. A központtal kapcsolatba kerülő családok nagy részénél a gyermek veszélyeztetettségének oka a szülők közötti évek óta fennálló elmérgesedett konfliktus (ez akár a pár külön válása mellett is fennállhat), illetve a kapcsolattartási problémák. Védelemben vételhez kötődően a Központ mediációt, szülő-konzultációt, családterápiát, pszichológiai és pszichiátriai konzultációt is biztosít.

Ideiglenes hatályú elhelyezéssel összefüggő feladatok – Az ideiglenes hatállyal elhelyezettek száma 12 fő volt 2019-ben, amelyek jellemzően olyan esetekben kerültek elrendelésre, ahol a szülők hajléktalan életmódja miatt az újszülött gyermek hazaadására nem volt lehetőség. Egy esetben a szülő részéről ért gyógyszerabúzus miatt volt szükség azonnali hatósági intézkedésre. A Család- és Gyermekjóléti Központ az ideiglenes hatályú elhelyezésre irányuló javaslatok során vizsgálja, hogy van-e a gyermek nevelésére alkalmas, azt vállaló különélő szülő, vagy más hozzátartozó, illetve személy. Amennyiben van ilyen személy, erre a javaslatban is felhívja a gyámhivatal figyelmét.

Nevelésben vétellel összefüggő feladatok – 2019. évben a nevelésben vett gyermekek száma 131 fő volt. Számuk csökkent az elmúlt évhez képest. 2019-ben az esetmenedzserek nagyobb hangsúlyt fektettek a nevelésben vett gyermekek gondozási helyen történő látogatására. Továbbra is fennálló probléma, hogy a nevelésben vett gyermekek szüleivel nem minden esetben tudják felvenni a kapcsolatot az esetmenedzserek, így vérszerinti családgondozás ezekben az esetekben nem tud megvalósulni.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

Családjából kiemelt gyermekek szüleinek segítségével összefüggő feladatok – A vérszerinti szülővel történő segítő munka célja a szülő támogatása, képessé tétele gyermeke ismételt nevelésére. A gyermek családba történő visszahelyezése érdekében a munkatársak fokozott figyelmet fordítanak a szülőkkel történő gondozási folyamatra, továbbá a gyermek-szülő kapcsolattartás rendszerességére, amennyiben ismert a szülő tartózkodási helye, és a kerületben élnek, tartózkodnak. A kerületben található hajléktalanszállók miatt több gyermek szülője tartózkodik rövidebb-hosszabb ideig a kerületben.

Utógondozással összefüggő feladatok – 2019-ben 12 gyermek utógondozása valósult meg. A gyámhivatal a szakmai javaslat, és a beérkezett iratanyag alapján meghozza a döntését a nevelésbe vétel megszüntetéséről, a gyermek családba történő visszahelyezéséről és az utógondozás elrendeléséről. Az utógondozás során az esetmenedzser gondozási tervet készít, melyben rögzíti azokat a feladatokat és célokat, amelyek segítik a gyermek visszailleszkedését, megfelelő ellátását, és a szülői kompetenciák erősítését.

Megelőző pártfogással összefüggő feladatok – A gyámhatóság a pártfogó felügyelői környezettanulmány és kockázatértékelés alapján a védelembé vétellel egyidejűleg, vagy a már fennálló védelembé vétel mellett a bűnisméltés megelőzése érdekében megelőző pártfogást rendelhet el. A megelőző pártfogásnál a pártfogóval való együttműködés fontossága kiemelkedő. 2019-ben megelőző pártfogást egy gyermek esetében sem rendeltek el.

Családba fogadással összefüggő feladatok – Családba fogadásról 11 család esetében rendelkezett a gyámhivatal 2019-ben. A gyámhatóság hozzájárulhat ahhoz, hogy a szülő egészségi állapota, indokolt távolléte vagy más családi ok miatt a gyermeket a szükséges ideig más, általa megnevezett család átmenetileg befogadja, gondozza és nevelje, feltéve, hogy a családba fogadás a gyermek érdekében áll. A családba fogadó szülőt (szülőket) a gyámhatóság családba fogadó gyámul rendeli. A családba fogadás alatt a szülő felügyeleti joga szünetel, a tartási kötelezettsége fennáll. A családba fogadást a gyámhatóság megszünteti, ha azt a szülő vagy családba fogadó szülő kéri, vagy ha annak fenntartása a gyermek fejlődését veszélyezteti.

A CSALÁD- ÉS GYERMEKJÓLÉTI KÖZPONT SPECIÁLIS TEVÉKENYSÉGEI ÚJBUDÁN:

Kapcsolattartási ügyelet: Az Újbudai Humán Szolgáltató Központ heti rendszerességgel biztosítja a kapcsolattartási ügyeletet. A kapcsolattartási ügyelet igénybevétele véglegessé vált hatósági (gyámhivatal, bíróság) végzés alapján lehetséges. A szolgáltatást 2019-ben 56 fő 193 alkalommal vette igénybe.

Utcai és lakótelepi szociális munka: 2019-ben 31 alkalommal volt közterületi megkeresés. Az utcai szociális munka elsődleges célja, hogy felkutassa és elérje a veszélyeztetett gyermekeket, fiatalokat és számukra alternatívákat kínáljon szabadidejük eltöltésére, valamint helyet biztosítson kortársaikkal, vagy éppen más korosztállyal való találkozásokra. Különös figyelmet fordít az intézmény azokra a fiatalokra, akik ügyében jelzés is érkezett arról, hogy napközben az iskolai órákról kimaradnak. Fontos, hogy ezekkel a fiatalokkal a kapcsolatfelvétel megtörténjen, és az iskolából való hiányzás oka kiderüljön. A fiatalok, gyermekek elérésében, problémáik, személyiségük megismerésében nagy segítséget nyújtanak a jelzőrendszeri tagok, melyek közül is kiemelhető az iskola, ahonnan a legtöbb jelzést kapja az intézmény.

2019-től kezdődően a tapasztalatok felhasználásával ezen speciális szolgáltatás nyújtása tematikus csoportfoglalkozás keretében valósul meg.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

Kórházi szociális munka: A kórházi szociális munka feladatait családsegítő és esetmenedzser munkatársak látják el. 2019-ben 50 esetben végeztek ilyen jellegű tevékenységet.

Óvodai és iskolai szociális segítő tevékenység: Az óvodai és iskolai szociális munka célja az óvodai és iskola intézményeiben a tanulók sikeres előmenetelének támogatása, egészségfejlesztése, veszélyeztetettségének megelőzése. Az óvodai és iskolai szociális segítő szolgáltatás tényleges ellátása az adott köznevelési intézmény, és szükségszerűen annak fenntartója, valamint a család- és gyermekjóléti központ között megkötött együttműködési megállapodás alapján történik. Az óvodai-iskolai szociális segítő tevékenység a család- és gyermekjóléti központ szolgáltatásaként a nevelési-oktatási intézményekben biztosított, elsősorban preventív jellegű megkereső és segítő tevékenység. E tevékenység középpontjában alapvetően a gyermek fejlődése, jólléte áll, de a segítő tevékenysége irányulhat a családra, a pedagógusra vagy az iskolai közösség más résztvevőjére is.

Programok a szolgáltatáson belül:

- Zizi, légy a barátom: egy „tenger szülte” világba kalauzolja a gyerekeket és a konfliktuskezeléshez nyújt segítséget a kisgyermekek mesevilágán keresztül.
- Varázskert: relaxációs, zenés program, amelynek legfontosabb feladata, hogy a gyermekek gyakorolni tudják az ellazulás képességét. Az osztályfőnököknek segítséget nyújt a gyermekek ellátásában és később ők maguk is tudják alkalmazni a megismert módszert.
- Lehet másképp? Lehet másképp!: konfliktuskezelésben és hatékony kommunikációs módszerekben ad segítséget.
- Cybervilág: a biztonságos internethasználatban nyújt segítséget.
- Konfliktuskezelő/antibullying program: zaklatás elleni program.
- Párkapcsolati és szexuális nevelés program: egészséges nemi élet és párkapcsolat kialakításában nyújt támogatást.
- Biztonságos mindennapok: az interneten, fényképezésen, otthoni veszélyforrásokon, kerékpározáson keresztül segíti a tanulókat az egészségük megőrzése érdekében.
- K.I.A.B.Á.L társasjáték: drogprevenció, bűnmegelőzés és családvédelem áll a középpontjában.
- Szociometria: a gyermekek közötti szociális kapcsolatok megismerésében nyújt segítséget.
- Közösségfejlesztés: közösségépítő játékok, kapcsolatok erősítésére fókuszál.

Óvodai– és iskolai szociális segítségnyújtás keretében 462 tevékenység által 1 132 fő kapott segítséget a munkatársaktól.

Szociális diagnózis – A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény 64. § (8) bekezdése szerint a család- és gyermekjóléti központ a család szociális helyzetének átfogó vizsgálata alapján elkészíti az igénybe venni javasolt szociális szolgáltatásokat meghatározó szociális diagnózist. A jogosultsági feltételek fennállása esetén a szociális diagnózis kötelezi a szociális szolgáltatókat és a szociális intézményeket. Az intézményben a 2019-es évben 9 fő vállalta a szociális diagnózisban való részvételt.

Készenléti szolgálat – A készenléti szolgálatot állandóan hívható telefonszám biztosításával kell megszervezni oly módon, hogy a készenlétkben lévő munkatárs szakszerű segítséget tudjon nyújtani, vagy ilyen segítséget tudjon mozgósítani. 2019-ben a készenléti szolgálatot 10 fő munkatárs látta el, akikhez összesen 31 hívás érkezett.

Jogi segítségnyújtás, pszichiátriai segítségnyújtás – Mindkét szolgáltatást ingyenesen vehetik igénybe a segítségre szorulóknak. A szakemberek hetente egy alkalommal, meghatározott időben állnak a kliensek rendelkezésére. A jogász tanácsadását többnyire peres ügyekben veszik

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

igénybe. A pszichiáter tevékenységét is maximális kihasználtság jellemzi. 2019. évben jogász segítségét 240 alkalommal 173 fő vette igénybe, míg a pszichiáter segítségét 141 alkalommal 49 fő vette igénybe.

Pszichológiai tanácsadás – 2019-ben 2 főállású pszichológus fogadta a klienseket tanácsadás céljából. 2018-ban a szolgáltatást 194 fő 1 072 alkalommal vette igénybe. Munkájuk során elsősorban a szülői elhanyagolás következtében felmerülő lelki problémák orvoslására és a szülői kompetenciák hiányára kellett a legnagyobb hangsúlyt fektetni.

Mediáció – Közvetítő tevékenység, melynek során külső, pártatlan közvetítő (mediátor) segíti a vitás feleket abban, hogy konfliktusaikat tárgyalásos úton rendezzék úgy, hogy mindkét fél számára elfogadható, tartós megállapodás szülessen. Mediáció 2019-ben összesen 257 alkalommal 36 ügyféllel történt. Ezek nem mindegyike végződött megállapodással. A szolgáltatás igénybevétele önkéntes.

Családkonzultáció, család- és párterápia – A szolgáltatás a családi problémákat, a családon belüli működési zavarokat a családi kapcsolatrendszeren keresztül közelíti meg és próbálja kiigazítani. A terápia egy sok alkalmas, több hónapig tartó folyamat, míg a konzultáció mindössze néhány alkalomból áll. 2019. évben 362 alkalommal 63 fő részesült a szolgáltatásban.

Fejlesztőpedagógiai ellátás és korrepetálás – A korrekciós-fejlesztő munka célja, hogy megelőzze vagy csökkentse azokat a tanulási nehézségeket, amelyek a pszicho-szociális okok miatt keletkeztek az óvodáskorú, iskolába lépő vagy az iskolába járó gyermekeknél. A fejlesztések egyénileg és csoportosan történtek, a korrepetálások, felzárkóztatások csak egyénileg. Az ellátást a tanév és a szünetek ideje alatt biztosítja az intézmény. Fejlesztésben, korrepetálásban 295 alkalommal 46 fő vett részt 2019-ben.

Menekültekkel és oltalmazottakkal kapcsolatban ellátandó feladatok – 2019-ben összesen 17 menekült, illetve oltalmazott státuszú klienssel dolgozott az intézmény, összesen 32 alkalommal. Gyermekevédelmi probléma nem merült fel a körükben. Ezen felül számos esetben kérték fel az intézményt önkéntesen, családsegítés keretében a korábban együttműködésre kötelezett ügyfelek is, illetve olyan menekültek/oltalmazottak, akik már nem köthettek integrációs szerződést.

Hátralékkezelési tanácsadás – 2019-ben hátralékkezelési tanácsadáson megjelent ügyfelek száma 80 fő volt, ami 412 tanácsadási alkalmat jelentett. Évről-évre növekszik azon ügyfelek száma, akik lakhatási, rezszi és egyéb tartozást halmoznak fel. A hátralékrendezési terv az ügyféllel közösen készül, a megoldási lehetőségek felvázolása után a lépések megbeszélése következik, majd az ügyfél kezébe helyeződik a döntés.

- **Hátralékrendezés Hálózat Alapítványi támogatással** – Átlagosan az ügyfelek fele képes ezen támogatási formában az önrészt megfizetni. Ennek oka a támogatás alacsony százalékos értéke, valamint a hosszú részletfizetési idő.
- **Újbudai tartozásrendezési támogatás** – Az együttműködés formáját, kereteit a rendelet rögzíti. Az ügyfél összes közüzemi hátraléka nem haladhatja meg az 500 000 forintot, a háztartásban az egy főre jutó jövedelem pedig a 71 250 forintot. A támogatottak köréből a szivességi lakáshasználók, és a haszonélvezők (kivéve az özvegyi jogon haszonélvezeti joggal rendelkező) ki vannak zárva. Az előzetes együttműködés két hónapig tart, csak ezután nyújtható be a kérelem. Az ügyfél dönti el, milyen ütemezésben vállalja a részletfizetést. A megítélt összeget az Önkormányzat közvetlenül a szolgáltatónak utalja át, a teljes önrész befizetése után, maximálisan 250 000 forintot.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

V.5.2 Újbudai Bölcsődei Intézmények⁶²

Az Újbudai Bölcsődei Intézmények 2019-ben a 9 telephelyen összesen 1 227 gyermeket láttak el, mely gyermekek közül 50 fő sajátos nevelési igényű. A nyitvatartási napok száma: 226. A 2019. évben összesen 702 gyermek részesült 100%-os díjkedvezményben az alábbi megosztás szerint: rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő 17 fő; tartósan beteg gyermek 67 fő; 3 vagy több gyermekes család 172 fő; nevelésbe vett gyermek 4 fő; család jövedelmi helyzete alapján 411 fő; önkormányzati kedvezményben részesült 31 fő.

2020. évben Újbuda Önkormányzata az Újbudai Pöttöm Bölcsőde fejlesztését (Mini Bölcsőde kialakítását 8 fő részére) megvalósította, a műszaki átadás megtörtént, így elkezdődhet a működési engedélyeztetési eljárás is. Egy nagyobb beruházás folyamatban van az Újbudai Bóbita Bölcsődében (28 férőhelyes bővítés valósul meg). A bővítés várhatóan 2020. késő ősziére megvalósul.

A bölcsődei férőhelyek feltöltése egész évben folyamatos, a bölcsődei beiratkozás, a felvétel az önkormányzati rendelet alapján történik.

	2018 Férőhelyszám Létszám	2019 Férőhelyszám Létszám
Újbudai Napsugár Bölcsőde (Csiki-hegyek u. 9.)	104 147	104 157
Újbudai Kuckó Bölcsőde (Bogdánfy u. 4/a.)	76 129	76 113
Újbudai Pöttöm Bölcsőde (Ménesi u. 41.)	40 66	40 67
Újbudai Mogyoróskert Bölcsőde (Fraknó u. 13-15.)	76 116	76 121
Újbudai Szemünk Fénye Központi Bölcsőde (Tétényi út 46-48.)	132 172	132 178
Újbudai Katica Bölcsőde (Törökugrató u. 10.)	104 159	104 156
Újbudai Dúdoló Bölcsőde (Menyecske u. 2.)	104 155	104 141
Újbudai Bóbita Bölcsőde (Fonyód u. 3-5.)	132 174	132 175
Újbudai Mesevár Bölcsőde (Zólyomi u. 20-22.)	76 112	76 119
Összesen	844	844

⁶² Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámoló (2019)

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

1230

1227

Bölcsődei telephelyek (tagbölcsődék) - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámoló (2019)

A gyermekvédelem egyik első és legfontosabb „jelző” intézménye a bölcsőde. A bölcsődékbe járó gyermekek közül: rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesült 9 fő, hátrányos helyzetű 1 fő, halmozottan hátrányos helyzetű 1 fő, veszélyeztetett gyermek 2 fő. A bölcsőde gyermekvédelmi munkája során 2019. évben észlelt gyermekvédelmi problémák jellege: megélhetéssel, lakhatással összefüggő anyagi probléma; gyermeknevelési probléma; gyermekintézménybe beilleszkedési nehézség; magatartászavar, teljesítményzavar; családi konfliktusok (szülők közötti, szülő és gyermek közötti); szülők vagy család életvitele; szülői elhanyagolás; családon belüli bántalmazás (fizikai, lelki); fogyatékoság, retardáció; szenvedélybetegségek.

V.5.3 A gyermekvédelem területén megszervezett további feladatok⁶³

1. Helyettes szülői ellátás

Fenntartó: Fehér Kereszt Baráti Kör Kiemelten Közhasznú Egyesület 1076 Budapest, Thököly út 5. fszt. A/7.

A helyettes szülői ellátás teljes körű ellátást nyújt hosszabb-rövidebb időre a rászoruló gyermekes családok részére. A segítségkérés oka lehet, a szülő betegsége, kórházi tartózkodása, hajléktalansága, rendkívüli munkavégzése, amikor is a gyermekek gondozását átmenetileg saját háztartásukban nem tudják megoldani. A gyermekjóléti alapellátások körébe tartozó szolgáltatás révén elkerülhetővé válik a gyermekek szakellátásba való utalása.

Az Egyesület tevékenysége 2019. évben az alábbi feladatokat tartalmazta:

- Rendelkezésre állás, kapcsolatfelvétel az igénylőkkel: az Egyesület a kerületi családok részére egy vezetékes telefonról ingyenesen hívható zöld szám működtetésével biztosította a szolgáltatásuk igénybevételének kezdeményezését.
- Hálózatépítés és -fejlesztés, helyettes szülő toborzás: az igények minél nagyobb fokú kielégítése érdekében az Egyesület új családokat keresett, hogy a gyermekek elhelyezését iskola- vagy óvodaváltás nélkül tudják megoldani.
- Az Egyesület ellátta a jogszabályi előírásoknak megfelelően a helyettes szülők képzését is, mindamelllett, hogy munkatársai részt vettek a kerületi gyermekvédelmi tanácskozásokon, szakmaközi megbeszéléseken, esetkonferenciákon, és kapcsolatot tartottak a gyermekjóléti szakemberekkel. Az Egyesület 2019-ben XI. kerületi ellátotról nem gondoskodott.

2. Gyermekek átmeneti otthona

Fenntartó: Krízis Szociális Szolgálat a veszélyeztetett családok integrációjának megőrzéséért Alapítvány - 1125 Budapest, Nagytétényi út 266.

Intézmény: Krízis Alapítvány Gyermekotthona 1225 Budapest, Nagytétényi út 266.

Az intézmény tevékenysége szervesen illeszkedik a gyermekvédelem intézményrendszerébe, szorosan együttműködnek a gyermekjóléti szolgálatokkal, így segítve a szociálisan teljesítőképességük határára sodródott szülőket és gyerekeket a problémák kezelésében. Az intézmény koedukált formában működik, 24 férőhelyen főként 3 és 18 év közötti gyermekek számára nyújt átmeneti gondoskodást.

⁶³ Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámoló (2019)

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

A szülővel, gondviselővel kötött megállapodás alapján, a gyermek átmeneti kiemelésével, családi krízis menedzseléssel vállal szerepet a családi integráció megőrzésében. A feladatellátási szerződés alapján az alapítvány 14 fő férőhely fenntartására kötött szerződést a XI. kerület tekintetében.

Az intézmény négy, főként szakellátási feladatokra fenntartott férőhelyén összesen 45 esetben nyújtott átmeneti elhelyezést. Az intézmény 24, és az intézményhez kapcsolódó utógondozói ellátás 6 külső férőhelyén, krízishelyzetben lévő gyermek, gyermek és édesanya, illetve fiatal felnőtt elhelyezését oldotta meg. 2019. évben a XI. kerületi ellátottak száma 29 fő volt, ami 3 547 gondozási nap tekintetében, átlag 9,72 főt jelent.

Elsődleges veszélyeztető tényezők között szerepelnek a családok albréteinek elvesztése (11 esetben), elégtelen lakhatási körülmények (11 esetben), hajléktalanság (8 esetben), bántalmazás (4 esetben), ellátatlanság szülő elvesztése miatt (1 esetben), családi konfliktus (3 esetben), szülő-gyermek közötti konfliktus (3 esetben), szülő szenvedélybetegsége (2 eset-ben), gyermek betegsége (1 esetben), gyermek tanulási és/vagy magatartási problémája (1 esetben).

3. Családok átmeneti otthona

Fenntartó: Anyaoltalmazó Alapítvány, 1201 Budapest, Török Flóris utca 228.

Intézmények: Anyaoltalmazó Alapítvány Családok Átmeneti Otthona Régiház, 1201 Budapest, Török Flóris utca 228.; Anyaoltalmazó Alapítvány Családok Átmeneti Otthona Újház, 1201 Budapest, Török Flóris utca 257.

Az Anyaoltalmazó Alapítvány Családok Átmeneti Otthona Újházban 31 édesanyának, valamint 60 gyermeknek, a Régiházban 20 anyának, 15 apának, és 38 gyermeknek nyújtott segítséget 2019. évben. XI. kerületi lakosok közül a Régiházban 2 gyermek, 1 édesanya, és 1 édesapa 516 napot töltött, az Újházban 3 gyermek és 3 édesanya 228 napot töltött.

Férőhelyek száma: a Régiházban 40 fő befogadására 11 lakószobában áll rendelkezésre, az Újházban 40 fő elhelyezése 14 szobában történik.

A segítségnyújtás célja azon készségek és képességek elsajátítása a szülők részéről, amelyek révén a továbblépésre, a családi szerepek elsajátítására, a gyermekek szükségleteinek minél teljesebb kielégítésére, valamint az önfenntartásra minél inkább képessé válnak. A szakmai team (szociológusok, szociálpedagógusok, gondozók, szakgondozók pszichológus, gyermekorvos, védőnő, jogász) komplex szakmai tudásával, a családokkal együttműködve az elsődleges cél mellett folyamatosan arra törekszik, hogy minden esetben a gyermekek érdekeit helyezze előtérbe. Míg a családgondozó munkájának fókuszában a szülők, addig a szakgondozók munkájának középpontjában a gyermekek állnak.

Fontosnak tartják, hogy a korábbi években sikeresen működő programjaikat tovább működtessék, hiszen ezek már az Otthon életének szerves részét képezik. Kiemelt figyelmet szenteltek a szegénység, és a kirekesztődés újratemelődési folyamatainak megállítását célzó, és a család hiányosságait kompenzáló, prevenciós programoknak. Havi programjaik között szerepel az „Itt vagyok! Alkossunk” program, ami a beszélgetés mellett lehetővé teszi az alkotást, a kézműveskedést is. A foglalkozások célja nem csak a hasznos időtöltés, hanem a közösség építése is, ahol kreatívan együtt alkothatnak, és kötetlenül beszélgethetnek, amelynek kapcsán még jobban megismerhetik akár a gyermekeket, akár a szülőket.

2019-ben új programokat indítottak el. „Csapatépítő tréningek gyermekeknek, illetve felnőtteknek”, ahol a kommunikációs játékok célja a verbális és nonverbális kommunikációs készségek fejlesztése volt, sokszor ugyanúgy önismereti és csoportépítő funkciót töltöttek be, mint a kifejezetten

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

csoportépítést célzó gyakorlatok. A „Beszélgető kör” szintén újonnan indított program, ahol a program célja a közösségépítés, a lakók véleményének, tapasztalatainak megismerése, kikapcsolódás, feszültségek levezetése. További új program a „Főzés a családokkal”, ahol havi 1 alkalommal közös főzést tartottak a családokkal, ami egy családgyógyozójuk vezetésével valósult meg. Új program a „Baba Főzés” is. A „Tudatos családtervezés programsorozat” célja a felvilágosítás az intézményben élő kamaszoknak és felnőtteknek, ami a Pesterzsébet Egészségfejlesztési Iroda szervezésében valósult meg. A „Filmklub” célja a közös élmény megélése a közös filmnézés által, valamint a film tanulságainak az átbeszélése. Témáik között szerepelt a megértés, az empátia, a fogytékos emberek elfogadása.

Időszakos programjaik az ünnepek köré szerveződtek: Farsang; Húsvét; Anyák napja; Gyermeknap; Mikulás; Karácsony.

Nyári szünidőben táborokon kívül külső, és belső szabadidős programokat szerveztek az Otthonban élő gyerekeknek munkanapokon. Az iskoláskorú gyermekek Zamárdiban vettek részt egy 5 napos táborozáson térítésmentesen. A gyermekeket 2 munkatárs kísérte el, és változatos programokat biztosítottak.

Önkéntesség kapcsán az Amerikai Iskola diákjai negyedévente tartottak az otthonban élő gyermekeknek foglalkozásokat, illetve ruha adománnyal is rendszeresen támogatták az otthont. 2019. évben egy új önkéntes is segítette az intézményi munkát, aki minden pénteken tartott foglalkozásokat, korrepetálást gyerekeknek. Az intézmény immár 7 éve tart kapcsolatot az Út a Reményhez Alapítvánnyal, akik havi egy alkalommal tartanak zenés, bábos előadást gyermekeknek és karácsonykor ajándékcsomaggal is kedveskedtek a gyerekeknek. 2019-ben két alkalommal jártak az Otthonban a Celanese Magyarország Kft. munkatársai önkéntes munkát végezni (lambéria festés, falfestés). Önkéntesség keretében lehetőség volt végzett családterapeutákkal tartott családterápián való részvételre, amin 3 család vett részt.

V.5.4 További kerületi programok és szolgáltatások a célcsoport részére

- A hatályos törvényekben megjelölt köznevelési közszolgálati kötelező alapeladat az óvodai nevelés ellátása, melynek nagy részét az Önkormányzat saját fenntartásban lévő óvodahálózatában, egy részét pedig egyéb fenntartásban lévő köznevelési intézményekkel kötött köznevelési megállapodások keretében látja el.
- A Védőnői Szolgálat feladatának tekinti az óvodás- és iskoláskorú gyermekek körében végzett egészségnevelést és egészségfejlesztést, ugyanakkor célul tűzte ki a lakosság egészségtudatának fejlesztését, az egészség megőrzését, az egészséges életmód iránti érdeklődés növelését.
- A gyermekek átmeneti otthona szolgáltatást a Krízis Alapítvány Átmeneti Otthona biztosítja.
- A veszélyeztetett fiatalok körében jelentős a szenvedélybetegségek kockázata. A szenvedélybetegek nappali ellátása szolgáltatást, ellátási szerződés keretében a Rév Szendélybeteg-segítő Szolgálat Nappali Ellátó Részleg nyújtja a kerületben. A volt állami gondozott, szenvedélybeteg, különösen veszélyeztetett, hajléktalan fiatalokkal a Fiatalok Önségítő Egyesülete is foglalkozik a kerület nappali melegedőjében. A kerületben Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (KEF) működik, mely a hatásköri szempontból érintett szervezetek képviselőinek részvételével rendszeresen ülésezik.
- Az Önkormányzat a tanulók felsőoktatási továbbtanulásának segítése érdekében, a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjpályázat keretében, ösztöndíj-kiegészítő támogatást ad a felsőoktatási intézményben tanuló kerületi illetőségű fiataloknak.

V.6 Idősek⁶⁴

A KSH 2019. évi adatai szerint Budapesten a 60 év felettek aránya az állandó népességen belül 27,6 százalék, a 65 év felettek aránya pedig 21,7 százalék. A fővárosban a 60 év feletti nők az állandó népesség 16,8 százalékát, az állandó női népesség 31,6 százalékát teszik ki, míg a férfiak esetében ugyanez az arány 10,7 százalék a teljes népességre, és 23 százalék a férfiakra vetítve.

Újbudán a 2019-es adatok szerint a 60 év felettek aránya az állandó népességen belül 30,3 százalék, a 132 615 fő állandó népességből 40 181 fő tartozik ehhez az életkori csoporthoz. A 65 év felettek aránya az állandó népességen belül 24,9 százalék.

A kerületben a 60 év feletti nők az állandó népesség 19 százalékát, a női népesség 35,2 százalékát adják, a 65 év feletti nők esetében ez az arány 16 százalék és 29,5 százalék. A 60 év feletti férfiak a kerület állandó népességének 11,2 százalékát, a férfi népesség 24,5 százalékát teszik ki. A 65 év feletti férfiaknál ezek az értékek 9 százalék és 19,5 százalék.

A népesség kor szerinti összetételének változását jól szemlélteti az öregedési index, amely azt fejezi ki, hogy száz, 0–14 éves gyermekkorúra hány 65 éves vagy annál idősebb jut. Magyarországon az öregedési index – kisebb ingadozásoktól eltekintve – szorosan követi az európai irányvonalat. Jelenleg közel 140 idős ember jut száz gyermekkorúra hazánkban. A 150 százalék körüli értéket a becslések szerint Magyarország 2025 körül éri el, 2100-ban pedig 206 százalék körül várható a mutató értéke.⁶⁵

Újbudán ez az arány jelentősen eltér az országos átlagtól, és 2019-ben 174 százalékos értéket mutat. Jelentős különbség van a férfiak és a nők öregedési indexe között: a férfiak esetében 121 idős férfi jut 100 gyermekkorú férfira, míg a nők esetében 229 idős nő jut 100 gyermekkorú nőre.

Az idősek foglalkoztatottsága szempontjából elsődleges cél a munkáltatók szemléletformálása, valamint a felmerülő kihívások kezelésének elősegítése különböző munkahelyi programokkal, amelyek a generációk közötti támogató együttműködést célozzák. Az idősödő munkavállalók foglalkoztatásával kapcsolatos munkaáltatói attitűdöket többek között Adler Judit is vizsgálta kutatótársaival, amelynek eredményeit 2011-ben közzétették⁶⁶. A kutatás egyértelműen megállapította, hogy a potenciális munkavállalókat életkoruk előrehaladtával valóban egyre kevésbé szívesen alkalmazzák a munkaadók. Az idősödő munkavállalók hátrányos helyzete a felvételi eljárásoknál és az elbocsátások esetében egyaránt megjelenik. Jellemző az is, hogy a legtöbb vállalkozás elenyésző mértékben, vagy egyáltalán nem használja ki az idősebb munkaerő tudásátadásának képességét és fontosságát. Az idősödő munkavállalók munkavállalással, munkavégzéssel kapcsolatos esélyegyenlőtlenségét a munkaadók elsősorban a romló egészségi állapottal, a képzettségbeli hiányosságokkal, lemaradásokkal magyarázzák. Ezzel párhuzamosan azonban megállapítható, hogy a munkaadók keveset tesznek az idősödő munkavállalók képzettségi szintjének és egészségügyi állapotának javítása érdekében.

Az idős embereknek az életkor előrehaladtával jellemzően egyre nagyobb igénye mutatkozik a különböző egészségügyi és szociális ellátások, szolgáltatások igénybevételére. Különösen fontos

⁶⁴ Az idősekkel kapcsolatos megállapítások Mátyás Katalin, az Újbudai Szociális Szolgálat Megbízott Intézményvezetőjének segítségével kerültek megfogalmazásra.

⁶⁵ http://www.ksh.hu/docs/hun/xftp/stattukor/nepesedesi_vilagnap/2020/index.html

⁶⁶ Adler, Judit and Petz, Raymund (2011) *Idősek a pályán: fair a play? – Hogyan vélekednek az európai munkaadók az idősebb korosztályok helyéről a jövő munkaerő-piacán?* Vezetéstudomány - Budapest Management Review, 42 (6). pp. 25-39.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

tehát, hogy egy olyan kerület, mint Újbuda, ahol az idős népesség jelentősen felülreprezentált a fiatal lakosokhoz képest, az időskor kezdetétől fogva igyekezzen a lehető legtöbb területen megkönnyíteni és gördülékenyebbé tenni a helyiek mindennapjait. Az alapvető szolgáltatásokhoz való hozzáférés elősegítése érdekében lehetővé kell tenni az akadálytalan közlekedést, különös tekintettel a nagy ügyfélforgalmú helyek környékére (pl. posta, hivatalok, forgalmasabb boltok, gyógyszertárak).

Fontos, hogy a figyelem fókuszában az egészségi állapotromlás megelőzés, lassítása álljon, mind fizikai mind szellemi és lelki szinten. Ezzel összefüggésben az idősek egyik legjelentősebb problémája, a társas kapcsolatok ritkulása, elvesztése és az elmagányosodás. Az egyedül élő és társas kapcsolatoktól (pl. családtagok, barátok) megfosztódott idős emberek kiemelten veszélyeztetett célcsoportot képeznek szociális és egészségügyi szempontból egyaránt. Az ő elérésük és kerületi programokba, szolgáltatásokba való bevonásuk kiemelt jelentőségű cél Újbudán.

A Minőségi időskor városi környezetben/Újbuda 60+ Program indulásakor, 2008-ban elkészült egy kerületi Állapotfelmérés⁶⁷, amelynek keretében 2 fókuszcsoportos beszélgetés során fogalmazhatták meg a kerülettel kapcsolatos észrevételeiket és felmerülő igényeiket a résztvevő újbudai idősek. Az elmondottak alapján számos, az Önkormányzat számára kifejezetten hasznos, megfontolásra érdemes javaslat is született. Ez az eredmény is rávilágít arra, hogy bármilyen ágazati fejlesztés kialakítása során elengedhetetlen, hogy az érintettek is megfogalmazhassák a saját tapasztalataikat, szükségleteiket, így –mivel a fent említett felmérés már több mint 10 éve történt– a jövőben is indokolt és szorgalmazandó az időseket közvetlenül megszólaltató felmérések elvégzése.

Ehhez szorosan kapcsolódva az Önkormányzat COVID-19 okozta veszélyhelyzettel összefüggésben felállított, 19 állásos call center szolgáltatása a kerületben élő idősek, és különösen az „idősebb idősek” igényeinek, szükségleteinek felmérésére is jó eszköznek bizonyult, amelynek eredményeit a kerület az I-CARE-SMART projektjének tervezéséhez is felhasználta. Az intézkedés célja az idősek otthon maradásának minél hatékonyabb támogatása volt tájékoztatással, információátadással, valamint konkrét kérések esetén gyakorlati segítségnyújtással (gyógyszerkiváltás, bevásárlás, hivatalos ügyintézés). A call center működtetését a veszélyhelyzet enyhülésével, 2020. június 2-től az Újbudai Szociális Szolgálat vette át.

A szolgáltatáson keresztül érkezett több mint 3000 kérés, kérdés, probléma feldolgozásában, kezelésében és megoldásában az Újbudai Szociális Szolgálat, a Humán Szolgáltató Központ szakemberei és a Hivatal munkatársai együtt vettek részt. Fontos megemlíteni, hogy a hívások ¾ részét nők kezdeményezték, valamint az azon eseteket tekintve, ahol fény derült a hívó háztartásának összetételére is, elmondható, hogy az igénybevevők 87 százaléka egyedül élt.

A munkában résztvevő szakemberek elmondása alapján egyértelműen megállapítható, hogy a felmerült igények és szükségletek jelentős részben (bár esetenként eltérő mértékben) a veszélyhelyzettől független is jelen voltak, ám azok artikulálására ezidáig nem állt rendelkezésre olyan könnyen elérhető és közvetlen kapcsolatteremtésre lehetőséget adó eszköz, mint a call center szolgáltatás. Ezt támasztja alá az is, hogy egyes, jól körülhatárolható kérések és kérdések a veszélyhelyzet enyhülésével is folyamatosan érkeztek a call centeren keresztül. Különösen igaz ez a gyógyszerintézésre és a hivatali ügyintézés támogatására.

Összességében elmondható, hogy az egészség és a biztonság az a két terület, amely az időseket fokozott mértékben érintette és foglalkoztatta is.

⁶⁷ Forrás: <https://idosbarat.ujbuda.hu/60-program/ujbuda-60-letoltheto-dokumentumok-1>

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

Az idősök gyakran nehezen tudnak kapcsolatba lépni az egészségügyi szolgáltatókkal, amit az is jól mutat, hogy a call centert is több alkalommal megkeresték olyan problémákkal, amelyek akár azonnali orvosi, egészségügyi beavatkozást kívántak volna. A gördülékeny kapcsolattartás, a gyors reagálás és a segítség megfelelő időben való nyújtása a szolgáltatók közös érdeke, amelyet az együttműködés összehangolása (személyi és IT megoldások szintjén is) nagyban tudna segíteni.

A biztonság tekintetében fontos következtetés, hogy az idősök számára fokozódó szükséglet mutatkozik arra, hogy ha valamilyen, a személyi, vagyoni vagy egyéb biztonságukat veszélyeztető, de még nem a rendőrség hatáskörébe tartozó körülményt tapasztalnak, legyen egy megbízható és hivatalos fél, akihez fordulhatnak az aggodalmaikkal. Ez a probléma gyakran adódik abból is, hogy nagyon sok idős esetben megfigyelhető a társas kapcsolatok elvesztése, amely elszakítja őket a biztosnak és biztonságosnak tekintett közösség(ek)hez való kapcsolódás lehetőségétől, így kénytelenek külső helyről támogatást, megerősítést nyerni. Egy ilyen, call-center típusú szolgáltatás erre is megoldást jelenthet.

Az idősökkel kapcsolatban általánosságban elmondható, hogy elérésük és a különböző programokba, szolgáltatásokba való bevonásuk sokszor nehézséget okoz a szakemberek számára. A kerület kiemelten figyel a helyi idősök minél szélesebb körű ellátására és támogatására, ám gyakran ezzel együtt is kihívást jelent a célcsoport elérése.

V.6.1 Az idősök ellátása, támogatása Újbudán⁶⁸

A kerület – ahogy az a korábbiakban bemutatott, idősöket érintő programok sokszínűségéből is látszik – kiemelt figyelmet fordít az idősök támogatására, egészségmegőrzésére, különböző módon segíti az aktív időskor megvalósulását, valamint aktívan tesz az egyedül élő idős lakosság közösségbe integrálásáért.

Az említett átfogó programok mellett Újbudán a következő támogatások és ellátások érhetők el különböző intézményekben az idősök számára.

Az újbudai időskorúak támogatására – február hónapban hatezer forint, szeptember hónapban pedig kilencezer forint összegben – a hetvenötödik életévét betöltött, a lakcímfeltételnek megfelelő kérelmező, legfeljebb havi 199 500 Ft-os jövedelemhatár figyelembevételével jogosult. A 2019. évben is megtörtént a támogatás felülvizsgálata, a lakcímfeltétel átfogó ellenőrzése és az adatbázisnak a népesség-nyilvántartással való összevetése.

	2018	2019
az érintett személyek száma	7 700	6 843
a folyósított támogatás összege (ezer Ft)	101 727	100 191

Újbudai időskorúak támogatása - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámoló (2019)

Házi segítségnyújtás keretében az Önkormányzat és az intézmény olyan szociális alapszolgáltatást biztosít az igénybe vevők számára, mely az önálló életvitel fenntartását segíti saját lakókörnyezetben.

Az előző évhez viszonyítva 2019-ben a szolgáltatásba belépők és a szolgáltatásból kikerülők száma egyaránt csökkent az előző évi adatokhoz képest. A fluktuáció 88 százalékra mérséklődött. Az ellátottak 83 százaléka betöltötte a 75. életévét, ezen belül 21 százalékuk 90 év feletti. A szolgáltatást igénybe vevők 74 százaléka nő, 26 százaléka férfi. Az ellátottak zöme (72 százalék) egyedül él. A házi segítségnyújtás keretein belül ellátható (engedélyezett) személyek száma 2019-ben is 396 fő volt.

⁶⁸ Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámoló (2019)

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

	2018	2019
Átlagos napi igénybevétel	138	126
Induló létszám	315	289
Az ellátásba belépők száma	255	192
Az ellátásból kikerülők száma	281	233
Záró létszám	289	248
Az összes ellátott személy száma	570	481
Fluktuáció (személy)	536	425
Fluktuáció (százalék)	94	88

Házi segítségnyújtás - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámoló (2019)

Korosztály	2019	
	személy	%
0-39	2	0,4
40-64	20	4,0
65-74	60	12,4
75-90	299	62,0
91-	102	21,2
Összesen	481	100

A házi segítségnyújtást igénybevevők életkori megoszlása - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámoló (2019)

Időskorúak, demens személyek nappali ellátása

Újbudai Szociális Szolgálat

1119 Budapest, Keveháza utca 6.

Az időskorúak és a demens személyek nappali ellátása a koruk, egészségi állapotuk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek részére biztosít lehetőséget többek között a nappali tartózkodásra, társas kapcsolatokra, továbbá az alapvető higiéniai szükségletek kielégítésére, így csökkentve az egyedüllét és a magány érzését, hozzájárulva információk megszerzéséhez és tartalmas időtöltéshez, a napi életritmus megtartásához.

A szakmai tevékenység alapja a prevenció szemlélet erősítése. Az idősök nappali ellátása öt telephelyen működik idősök klubja formában, az engedélyezett férőhelyek száma 2019-ben 210 fő volt. A demens személyek speciális nappali ellátása az intézmény székhelyén történik. A demens személyek nappali ellátása során a klub nyitvatartási ideje alatt folyamatosan biztosított a gondozói felügyelet. A szakmailag felkészült munkatársak az ellátást igénybe vevők hozzátartozóinak is segítséget nyújtanak. Az érdeklődők segítése és támogatása érdekében 2019-ben megkezdte működését az ún. Alzheimer café. 2019-ben összesen 300 fő nappali ellátásáról gondoskodtak a kollégák.

A klubtagok 73 százaléka 70 év feletti, 25 százalékuk férfi és 75 százalékuk nő. 2019-ben a bekerülők száma valamelyest magasabb volt, mint a kikerülőké, az ellátottak éven belüli összlétszáma megegyezik az előző évivel. A napi átlagos ellátotti létszám szintén megegyezett a 2018-ban tapasztaltakkal, 146 fő/nap értékkel. 2019-ben 4 középiskolától fogadott az intézmény közösségi szolgálatra jelentkező tanulókat. A diákok a nappali ellátásban a szabadidős programok lebonyolításában aktívan vettek részt, valamint az informatika iránt egyre élénkebben érdeklődő klubtagok részére nyújtottak segítséget a számítógép- és internethasználat elsajátításához.

	2018	2019
--	------	------

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

Átlagos napi igénybevétel	145	146
Induló létszám	239	250
Az ellátásba belépők száma	62	50
Az ellátásból kikerülők száma	51	46
Záró létszám	250	254
Az összes ellátott személy száma	301	300

Időskorúak, demens személyek ellátása - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámoló (2019)

	2019	
Korosztály	személy	%
0-39	0	0,0
40-64	4	1,2
65-74	112	37,4
75-90	167	55,4
91-	18	6,0
Összesen	300	100

Időskorúak, demens személyek nappali ellátását igénybe vevők életkori megoszlása - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámoló (2019)

Szociális szakosított ellátás:**Átmeneti elhelyezést nyújtó intézmény – időskorúak gondozóháza**

Újbudai Idősek Háza

1115 Budapest, Fraknó utca 7.

Az idősek átmeneti otthona teljes körű ellátást biztosít azon személyek részére, akik idősek otthonába beutaló határozattal rendelkeznek, elhelyezésük sürgős, de férőhely hiányában erre nincs lehetőség. Az átmeneti elhelyezést nyújtó ellátás, ideiglenes jelleggel, legfeljebb egy év időtartamra engedélyezett, mely elhelyezés különös méltánylást érdemlő esetben -az intézmény orvosa szakvéleményének figyelembevételével- egy alkalommal, egy évvel meghosszabbítható. Akikről életkoruk, egészségi állapotuk, valamint szociális helyzetük miatt alapszolgáltatások keretében nem lehet gondoskodni, állapotuknak megfelelő szakosított ellátási formában kell gondozni.

A külső és belső környezet igényessége, a kényelmes, biztonságosan kialakított terek, a lakrészek bútorozása az idős korosztály számára kellemes komfortérzést biztosítanak. A szolgáltatást az egyénközpontú szemlélet, az együttműködés, a biztonság és bizalom szükségletének kielégítése határozza meg. Az ellátás legfontosabb célja, hogy a komplex gondozás eredményeként az igénybe vevő ismételen vissza tudjon térni saját lakókörnyezetébe, azaz a „hazagondozás” megvalósuljon. A szakszerűség, a segítő szándék, a humanista szellemiség, az emberi méltóság tiszteletben tartása, az idős ember szeretete, megértése és feltétel nélküli elfogadása elengedhetetlen az intézmény minden munkatársa részéről.

Az ellátást igénybe vevők átlagéletkora 86,5 év, nőknél 87,1 év, férfiaknál 83,1 év. Az életkor szerinti megoszlás alapján az ellátást igénybe vevők 50 %-a 80-90 év közötti, 90 év feletti a lakók 28 %-a.

2019. évben 46 felvételi kérelmet nyújtottak be elhelyezésre, és 14 kérelem került megszüntetésre. 2019. december 31-én a várakozók száma 22 fő (17 fő kerületi és 5 fő kerületen kívüli).

	2018	2019
Induló létszám	17	17

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

Az ellátásba belépők száma	20	24
Az ellátásból kikerülők száma	20	21
Záró létszám	17	20
Az összes ellátott személy száma	37	41
Statisztikai átlagléttség	17	17

Időskorúak átmeneti ellátása (gondozóház) - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámoló (2019)

Önként vállalt feladatként biztosított szociális szakosított ellátások**Ápolást, gondozást nyújtó intézmény – idősök otthona**

Újbudai Idősök Háza

1115 Budapest, Fraknó utca 7.

Az intézmény a teljes körű ellátás keretében biztosítja a napi ötszöri étkeztetést, a lakhatást, az egészségügyi ellátást és mentális gondozást, szükség szerinti ruházattal, illetve textíliával való ellátást. A szakosított szociális ellátás keretében személyre szóló ápolási, gondozási tevékenység végzése történik, amely elősegíti az ellátott testi, lelki és szociális jólétének biztosítását. A gondozás során a hiányzó, vagy csak korlátozottan meglévő testi-szellemi funkciók helyreállítására is sor kerül az állapottól függően.

2019. december 31-én az ellátottak száma 61 fő volt. Az ellátást igénybe vevők átlagéletkora 86,3 év, nőknél 86,4 év, férfiaknál 85,8 év. Az életkor szerinti megoszlás alapján a lakók 55 %-a 80-90 év közötti, 90 év feletti pedig 32 %-a. Az új kérelmek beadásának száma folyamatos emelkedést mutat. 2019. évben 15 kérelem került megszüntetésre. 2019. december 31-én összesen 67 fő rendelkezett beutaló határozattal, és 13 fő kérelmezőnek volt folyamatban a felvételi kérelme. A 67 beutaló határozattal rendelkező közül, 61 fő kerületi és 6 fő kerületen kívüli, ebből 3 házaspár.

	2018	2019
Induló létszám	64	63
Az ellátásba belépők száma	9	14
Az ellátásból kikerülők száma	10	16
Záró létszám	63	61
Az összes ellátott személy száma	73	77
Az elhelyezés iránti kérelmek száma	30	34

Idősök otthona - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámoló (2019)

Egészségügyi ellátás, ápolás-gondozás – Az intézmény feladata, hogy elősegítse az ellátást igénybevevők testi, lelki aktivitásának fenntartását, megőrzését. Ennek érdekében az ellátottak korának, egészségi állapotának, képességeinek, egyéni adottságainak figyelembevételével biztosítják az egészségügyi ellátásukat.

Az intézményben nagy hangsúlyt fektetnek az egészség megőrzését szolgáló programokra is. Az intézmény által szervezett szemészeti vizsgálaton 11 fő vett részt a lakók közül. A lakók tüdőszűrőre való részvételéhez az intézmény saját gépjárművel szállította el a lakókat, így a vizsgálaton 36 fő vett részt. Az intézményben megszervezték a sebészeti szakrendelést is. A lakók egészségét szolgálja a heti kétszer két órában alkalmazott gyógytornász jelenléte is, mindezek mellett a napi közös tornán való részvételre is nagy hangsúlyt fektetnek. Az intézmény pszichológussal biztosította a lakóknak az egyéni pszichoterápiás kezelést és a pszichiátriai szakorvosi ellátást is.

	2018	2019
--	------	------

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

Önellátásra képes, egészségügyi megfigyelést igényel	3	5
Önellátásra részben képes, egyes tevékenységekhez segítséget igényel	39	39
Önellátásra nem képes, rendszeres segítséget igényel, időszakos ellátásra szorul	11	7
Önellátásra nem képes, időszakos fekvő, rendszeres segítséget, folyamatos ellenőrzést igényel	7	4
Önellátásra nem képes, ágyban fekvő, folyamatos ellátást és ápolást igényel	3	3
Összesen	63	58

Az ellátottak gondozási szükségletének mértéke - Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámoló (2019)

Szociális és mentálhigiénés ellátás – Az ellátás célja, hogy az idős ember belső lelki harmóniáját megőrizve illeszkedjen be környezetébe és ott békében, konfliktusmentesen éljen. A mentális gondozás a pszichés változások megelőzése és az egyén és a közösség szempontjából is fontos.

Rendezvények, kiemelt programok –Az intézményben 2019-ben 19 alkalommal tartottak nagy rendezvényt, ünnepet és megemlékezést.

V.6.1 Kerületi programok és szolgáltatások a célcsoport részére

- Az időskorúak nappali ellátása (klub), valamint a demens személyek nappali ellátása szolgáltatást az ÚSZOSZ biztosítja.
- Az időskorúak gondozóháza szolgáltatást az Újbudai Idősek Háza (1115 Budapest, Fraknó utca 7.) biztosítja.
- Az ápolást, gondozást nyújtó intézmény – idősek otthona szolgáltatást az Újbudai Idősek Háza nyújtja a kerületben.
- Újbudán az időskorúak közül a még aktív/aktivizálhatók jelentik az egyik fontos csoportot (az ún. 60+ korosztály), a másik az ápolásra szoruló, önmaguk ellátására nem, vagy csak korlátozottan képes egyedülálló. Az idősügy kiemelt kezelését jelzi, hogy több nagy, modellértékű program és szolgáltatás működött, illetve működik a kerületben:
 - Újbuda 60+ Program – Újbuda Önkormányzatának idősbarát programja,
 - Újbudai Szenior Programközpont,
 - Újbudai Önkéntes Koordinációs és Módszertani Központ,
 - Idősek parkjai.

V.7 Hajléktalanok

A hajléktalanság és a lakhatási szegénység az elmúlt évek egyik legjelentősebb problémájává vált. A hajléktalan emberek számának becslése rendkívül nehéz, mivel a különböző intézmények szolgáltatásait igénybe vevők száma nem ad valós és teljes képet arról, hogy hányan élnek biztos lakhatás nélkül az országban és az ország egyes területein.

2020-ban a Február Harmadika Munkacsoport a Menhely Alapítvánnyal és más, országos hajléktalanellátó szervezetekkel közösen 22. alkalommal készítette el országos adatfelvételt, amelyet a szociális ellátórendszerben dolgozó szakemberek évek óta minden évben az év leghidegebb napján végeznek el.⁶⁹ A kutatás célja nem a hajléktalan emberek pontos számának meghatározása, hanem az, hogy átfogó képet adjon a hajléktalan helyzetben lévő életkörülményeiről, ennek aktuális változásairól. 2020-ban 7604 hajléktalan helyzetben lévő ember adott értékelhető választ az adatfelvétel során, közülük 2104 ember élt közterületen, 5500 ember

⁶⁹ Menhely Alapítvány - Gyorsjelentés a 2020. februári hajléktalan adatfelvételről - <http://www.menhely.hu/index.php/magunkrol/esemeny/8067-vilagjarvany-elott-gyorsjelentes-a-2020-februari-hajlektalan-adatfelvetelrol>

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

pedig fizetős vagy ingyenes hajléktalan szállásokon. A válaszadók közül 3067-en Budapesten, 4537-en vidéki városokban vettek részt az adatfelvételen. A jelenleg hajléktalan helyzetben lévő emberek 25 százaléka a magántulajdonát, 17 százaléka a lakásbérletét veszítette el hajléktalanná válásakor. A többiek (58%) korábban családtagként laktak egy lakásban, vagy nem lakásban laktak már előzőleg sem.

Milyen jogcímen lakott hajléktalanná válása előtt utoljára lakásban?

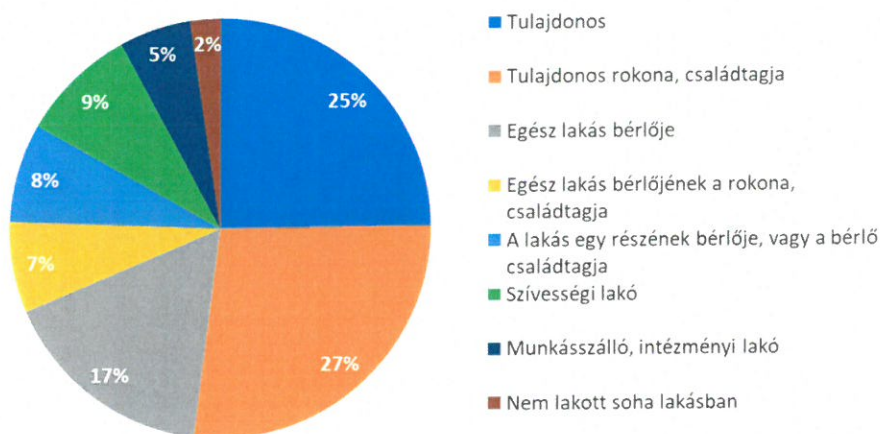


Figure 1 Forrás: Menhely Alapítvány - Gyorsjelentés a 2020. februári hajléktalan adatfelvételtől

A lakhatási szegénységben és hajléktalanságban élő emberek támogatása nem valósítható meg anélkül, hogy ismernénk, milyen körülmények idézik elő a biztos lakhatás elvesztését, vagy milyen életkörülmények idéznek elő olyan élethelyzeteket, amelyekben valaki a bizto(nságo)s lakhatás teljes hiányában kényszerül élni. A Február Harmadika munkacsoport legfrissebb adatfelvétele során minden második hajléktalan ember valamilyen családi, személyes okot (válás, családi konfliktus, betegség, alkohol), minden negyedik ember gazdasági okot (fizetésektelenség, munkavesztés) említett hajléktalanná válása okaként. A többiek egyéb, vegyes okokat neveztek meg (kórházból, intézményből kikerülés, jogviták, elhalálozás, migráció).

Mi volt az oka a hajléktalanná válásának?

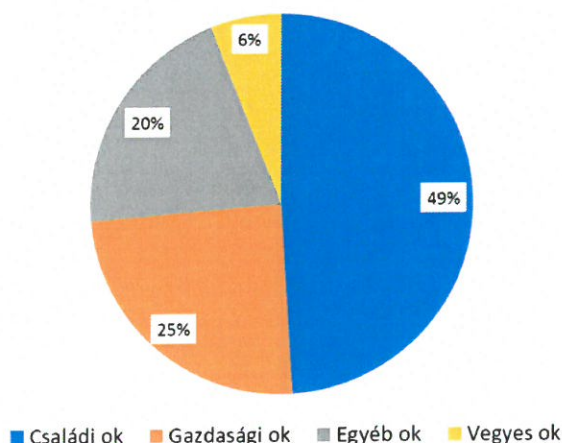


Figure 2 Forrás: Menhely Alapítvány - Gyorsjelentés a 2020. februári hajléktalan adatfelvételtől

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

Az adatokból jól látszik, hogy a hajléktalanná válás legfontosabb megelőzési-beavatkozási pontjai a családok szintjén keresendők, ezért minden prevenció és családtámogató eszköz kiemelten fontos a probléma kezelésében.

A kutatásból az is kiderül, hogy a szállásnyújtáson kívül a legtöbben az ingyenes étkeztetést veszik igénybe (mely nem része a hajléktalanellátásnak). A nappali melegedők szolgáltatásait a közterületeken alvók és a szállásokon lakók egyaránt igénybe veszik, így e szolgáltatásokon keresztül lehet a legkönnyebben eljutni a hajléktalanként élő emberekhez.

A hajléktalan helyzetben lévő embereknel is megfigyelhető a különböző hátrányok összeadódása, egymás mellett élése: a jövedelmi szegénység, az alacsony foglalkoztatottság, az alacsony iskolázottság, a támogató kapcsolatok hiánya, az időskor, valamint a nem kielégítő egészségi állapot mind fokozottan jelenik meg, és Magyarországon a cigány származású emberek négyszer akkora eséllyel kerülnek hajléktalan helyzetbe, mint a nem-cigány emberek. A hajléktalan emberek döntő többsége havi 60 000 forintnál kevesebb, 28 százalékuk 30 000 forintnál kevesebb összegből tartja fenn magát. A hajléktalanként élő emberek túlnyomó többsége 50 éven felüli, egyre több a nagyon alacsony iskolai végzettséggel rendelkező ember, és mindössze 13 százalékuknak volt házastársi vagy élettársi kapcsolata a 2020-as adatfelvétel során, sokuknak még soha nem volt stabil párkapcsolata.

A hajléktalan ellátást igénybe vevők számára a kutatás alapján a legfontosabbak a krízishelyzet enyhítésére, a legalapvetőbb fizikai szükségletek kielégítésére irányuló szolgáltatások (fedél, élelem, meleg, tisztálkodás, orvos, ápoló). Az adatfelvétel eredményeiből megállapítható, hogy ezen belül is leginkább tisztább és rovarmentes szállásokra, kisebb létszámú intézményekre és szobákra lenne igény a mindennapokban. Az korábbi évek eredményeihez képest a hajléktalanként élő embereknek sokkal nagyobb igényük lenne emberi odafigyelésre, segítő beszélgetésekre, orvosi, ápolói segítségnyújtásra, speciális szakmai támogatásokra (jogász, pszichológus) is.

A legalapvetőbb, napi élethez szükséges igényeken túl, a hajléktalan helyzetből való kikerüléshez az érintettek szerint leginkább megfizethető lakhatásra és biztos, a lakásbérletet fedező havi keresetre lenne szükség.

A hajléktalanként élő emberek számát a kutatás 15 000 főre becsüli, de más felmérésekkel egybevetve elmondható, hogy a hajléktalanok becsült száma Magyarországon 20-40 ezer fő között van. A Menhely Alapítvány adatbázisára épülő adatközlése szerint, az elmúlt öt év alatt legalább 48 ezer ember volt kénytelen hosszabb-rövidebb ideig közterületen éjszakázni, vagy hajléktalanok szállását igénybe venni. Ez az adat egyben azt is jelenti, hogy hátrahagyott gyerekekkel, közvetlen családtagjaikkal együtt öt év alatt legalább 100 ezer embert érintett közvetlenül a hajléktalanság Magyarországon. Ennél is jóval nagyobb számot kapunk, ha számba vesszük a lakhatásukban közvetlenül veszélyeztetett (pl.: szívességi lakáshasználó, hiteltartozás miatt kilakoltatás által fenyegetett, nem lakás célú épületben élő) embereket, családokat.

A fővárosban közelítőleg 9 ezer hajléktalan ember él. A fővárosi hajléktalanok közelítőleg harmada tölti éjszakáit közterületen, illetve nem lakás célú helységben (2 500 - 3 000 fő). További 2 000 éjjeli menedékhelyen alszik (szezonálisan jelentős ingadozással, tavasztól-őszig jóval többen éjszakáznak közterületen, illetve nem lakás célú helységben, mint télen). 4 400 fő, vagyis a hajléktalanok közelítőleg felének a számára áll rendelkezésre a fővárosban stabilabb lakhatási lehetőséget biztosító átmeneti szálló/családok átmeneti otthona férőhely.⁷⁰

⁷⁰ Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Kerületi Esélyegyenlőségi Program 2016-2020 2019. évi felülvizsgálati dokumentum alapján

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

A kerületben életvitelszerűen élő, illetve rendszeresen tartózkodó hajléktalan emberek száma 400 fő körül mozog, bár számuk erősen változó képet mutat. Megállapítható, hogy a hajléktalanok száma a külső kerületekben, az utóbbi években azzal párhuzamosan növekedett, ahogy a belvárosi részekről kiszorultak. Az újbudai, utcai szociális munkát végző szolgáltatók kerületi ellátási területén több olyan hajléktalan ember is él (Duna-part), akik bár fedett, de lakhatás céljára kevésbé alkalmas építményekben, elhagyatott, romos házakban, rossz minőségű, vagy saját maguk által épített sátrakban éjszakáznak. Ezek az építmények fűtetlenek és beáznak. A kerületi hajléktalanok másik rétege éjszakáit is a nyílt utcán, parkokban, lépcsőházak bejáratánál, aluljárókban tölti. Mindkét csoport tagjai fokozott életveszélynek vannak kitéve, ha nem jutnak megfelelő felszereléshez. A kerületre jellemző, hogy a hajléktalanok kolóniákban, vagy kisebb csoportokban élnek. Kivételt a kertvárosi rész jelent, ahol jelentős a magányos hajléktalan emberek száma. A kerületben életvitelszerűen tartózkodó fedél nélkül élők ragaszkodnak életterükhöz. Ebből fakadóan elsősorban a helyben található ellátó intézményeket veszik igénybe. Az északi kerületrész központi helyszíneiként határozható meg a Kosztolányi Dezső tér és a Móricz Zsigmond körtér, ahol elsősorban a nappali órákban tartózkodnak a kerületi hajléktalanok, és, főként a téli hónapokban, minimális az itt éjszakázók száma. Kiemelt helyszínekként említhetjük továbbá a kerületben található aluljárókat is (Bocskai út, Dombóvári út). A hajléktalanok által a kerületben gyakran látogatott közterületek közé sorolhatóak a belső területeken elhelyezkedő parkok (Függetlenségi park, Feneketlen tó, Hamzsabégyi út melletti park, Gellért-hegy), ahol a nyári hónapokban rendkívül magas a fedél nélkül élő emberek száma. Gazdagrét és Budaörs közötti kerületrészen (Madár-hegy, Dobogó-domb, Keserűvíz-forrás) a kerületi hajléktalanok többnyire elhagyatott faházakban, sátrakban élnek.

V.7.1 Kerületi programok és szolgáltatások a célcsoport részére⁷¹

- **Hajléktalan személyek nappali ellátása:**

- ***Magyar Máltai Szeretetszolgálat Rimaszombati Úti Szociális Központ, Szociális Alapszolgáltatásokat Nyújtó Integrált Intézmény, 1118 Budapest, Rimaszombati út 15/a.***

A nappali melegedő ügyfélforgalma 2019. évben naponta 60-70 fő között mozgott. Jellemzően a kliensek középkorú férfiak. Az igénybe vevők életkora (40 és 59 év közötti), azonban az elmúlt években a fiatalok (18 és 30 év közöttiek) száma jelentősen megemelkedett. 2019. évben 9 496 fő volt az étkeztetést igénybe vevők száma, míg a mosást 609 fő vette igénybe, a tisztálkodási lehetőséget 4 103 fő és a szociális ügyintézését 3 214 fő vette igénybe.

Az intézmény a sikeres közösségi kert programját továbbra is folytatta, mely program sok hasznos elfoglaltságot nyújt a klienseknek, mindamelllett, hogy az intézmény élelmiszer-beszerzési költségeit is csökkenti. 2019-ben a jogszabályi változásoknak megfelelően a nyári időszakra is nyitva tarthatták az időszakos férőhelyeiket. Az éjjeli menedékhely 2019. év egészében összesen 77 fő részére nyújtott ellátást. A krízisidőszakban egy-egy éjszaka 12-15 fedél nélkül élő ember vette igénybe férőhelyeket, de a téli hónapok folyamán gyakori volt, hogy a férőhelyeik megteltek. Az éjjeli menedékhelyet igénybe vevő ügyfeleik jelentős része középkorú (45 és 60 között), az időskorúak aránya minimális.

- ***Kürti Erzsébet Hajléktalan Átmeneti Szállás és Nappali Melegedő, 1119 Budapest, Major utca 37.***

Az Egyesület a hajléktalanok nappali melegedőjében 2019-ben 19 318 rászoruló részére biztosított szolgáltatást, amely 252 napos nyitvatartást figyelembe véve napi 77 fő ellátottat jelent. A nappali

⁷¹ Forrás: Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Szociális és Gyermekvédelmi beszámoló (2019)

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

melegedő ügyfelei közül 65-en rendelkeznek XI. kerületi tartózkodási-, vagy lakcímmel. A hajléktalan átmeneti szállás 365 nap nyitvatartással, az engedélyezett 19 férőhellyel működött. Az átmeneti szálló lakói néhány kivételtől eltekintve többségében XI. kerületi tartózkodási-, illetve állandó lakhellyel rendelkező személyek.

Az Egyesület 2019. évben összesen 85 olyan rászoruló személyt látott el, akik XI. kerületi lakcímmel, tartózkodási címmel, illetve levelezési címmel rendelkeznek. Az ellátott személyek létszáma évente 10-15 fővel emelkedik. 2019. évben a nappali melegedő klubokban 19 318 adag étel került kiosztásra. Ehhez járult még a rehabilitálandó első munkavállalók, illetve az irataikat intézők, munkát keresők és egészségügyi ellátásra szorulóknak nappali ételmisszerksomagja, továbbá a szálláson lakók és a nyugdíjas hajléktalan ellátottak nappali ételmezése.

Összességében több mint 4 000 adag ételt biztosítottak a rászorulóknak 2019-ben. Egyéb szociális szolgáltató tevékenység keretében átlagban napi 25 fő ügyeinek intézésében működtek közre. Gondozási tevékenységük az ügyek közel felénél eredményhez vezetett.

A börtönből szabadult fiatalok utógondozása során 30-35 fiatallal működtek együtt lakhatásuk megoldásában, munkahelyek keresésében, családi kapcsolatok rendezésében. Szenvedélybeteg lakók rehabilitációja során étkeztetési, orvosi, lakhatási, ügyintézési segítséget, támogatást nyújtottak.

A szabadidő hasznos eltöltéséhez többféle kulturális programot szerveztek és kirándulási lehetőségeket biztosítottak az elmúlt évben is, valamint az év minden napján a lakók rendelkezésére áll az Egyesület könyvtára, valamint a számítógépes termük.

Részen támogatásokból, részben az ellátottak önerőből félretett pénzéből 14 személy költözhetett segítségükkel albérletbe, valamint a VICUS Alapítvány segítségével többen jutottak lakhatási és tanulmányi támogatáshoz. 2019. évben 20 ellátottjuk dolgozott önkéntes munka keretében az Egyesület nappali melegedőjében, illetve az átmeneti szállásukon. 6-8 fiatalnak és felnőttnek nyújtott az Egyesület oktatásszervezési és anyagi segítséget a szakképzésben, illetve a felnőttképzésben folytatott tanulmányaikhoz.

Lakóiknak 5 000 forint térítési díjat kellett fizetniük, illetve beköltözésüket követő második hónaptól havi 15 000 forintot kell elhelyezniük előtakarékoság címén takarékbetétkönyvbe. Az így összegyűjtött pénzükből a 2019-es év során 19 fiatal tudott bérleménybe, vagy fizetős munkásszállásra költözni.

Az Egyesület kereteihez képest magas azon személyek száma, akiket begondoztak átmeneti szállásukra. Ezen létszám, valamint az önálló életvitelüket megkezdő, albérletbe költöző fiatalok helytállása is jó példát mutat a lakóiknak és látogatóiknak egyaránt. Ezen eredményeket komoly sikerként könyvelheti el az Egyesület. Karitatív céljaik sikeres megvalósításában a kapott adományok, valamint a pénzübeli támogatások segítették az Egyesületet.

- **Utcai szociális munka**

(Magyar Máltai Szeretetszolgálat Rimaszombati Utcai Szociális Központ, Szociális Alapszolgáltatásokat Nyújtó Integrált Intézmény, 1118 Budapest, Rimaszombati út 15/a.)

Az utcai gondozást egy adott területen két fő látja el változó műszakban, nappali munkarend szerint reggel 8 és 16 óra között, valamint 14 óra és 22 óra között. Munkájukat jól felszerelt, személyszállításra alkalmas szolgálati gépjárművek segítségével látják el. Az utcai szociális munkát

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

segítő felszerelések közé tartozik a mobiltelefon, takaró, fólia, élelmiszer, gumikesztyű és fertőtlenítőszer.

Munkájukat elsőként a Rimaszombati úti éjjeli menedékhelyük tudta segíteni. Ügyfeleik jelentős hányada vette igénybe az intézményt éjszakai pihenésre. 2019-ben ügyfeleik kisebb számba vették igénybe a Rimaszombati út 40. szám alatt található intézményük szolgáltatását, amit elsődlegesen a rendőrség által felszólított ügyfelek elszállásolására alakítottak ki. Az intézmény alkalmazkodott a kialakult helyzetekhez, így nem csak a hatósági felszólítás alá vont személyek vehették igénybe ezt a szolgáltatást. Az igénybevevők alapvetően 48 órát tartózkodhatnak az intézményben, mely idő alatt gondoskodtak az elhelyezésükről. 2019. évben 96 fő volt az ellátottak száma, ami az elmúlt évhez képest jelentős csökkenést jelent. A személyek elhelyezésének arányát tekintve krízisszállóra 47%-ot, átmeneti szállóra 4%-ot, kór-házba 7%-ot, éjjeli menedékhelyre 31%-ot, lábadozóba 11%-ot helyeztek el.

VI. Fő esélyegyenlőségi problémapontok meghatározása célcsoportok szerint

Az egyes problémapontok Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzata Kerületi Esélyegyenlőségi Program 2016-2020 2019. évi felülvizsgálati dokumentuma alapján, az abban szereplő pontok beemelésével, azok módosításával, frissítésével és kiegészítésével lettek meghatározva.

VI.1 Nők

1. A nemi szerepek hagyományos értelmezése az élet számos területén érinti hátrányosan a nőket (és ezzel párhuzamosan a férfiakat is). A nőkkel szemben az idő előrehaladtával egyre több elvárás fogalmazódik meg: társadalmi elvárás a fiatal életkorban történő gyermekvállalás, ugyanakkor a munkahelyen való megfelelés is, amely ellentétes igényeket támaszt a nőkkel szemben, vagyis a szülés minél későbbre halasztását. A családon és háztartáson belüli, jellemzően gyermekekkel és házimunkával kapcsolatos, úgynevezett láthatatlan munka szintén elsősorban a nőket terheli. Az élet több területén párhuzamosan való helytállás kényszere fizikailag és mentálisan is megterhelő.
2. A tradicionális szerepértelmezés a nők munkavállalására is hatással van: a gyermekvállalással jelentősen csökkennek a nők elhelyezkedésének és előmenetelének esélyei is, holott ezek még gyermektelen nők esetén is a férfiakéi alatt maradnak. A munkáltatók jelentős része nem támogatja a munka és magánélet összeegyeztetését szolgáló intézkedéseket.
3. A férfi-női esélyegyenlőtlenség az egyszülős családok helyzetét különösen megnehezíti. Ez a családok jövedelmi helyzetében, a szegénységi kockázatban is megmutatkozik, de a tartásdíj fizetési hajlandóság is alacsonyabb, ezért kerületi szinten is kiemelten fontos törekedni az esélyegyenlőség előteremtésére, valamint figyelmet fordítani a gyermeküket egyedül nevelő nők átfogó támogatására.
4. A kisgyermeket nevelők (és az 1. pontban ismertetett okok miatt elsősorban a kisgyermekes nők) munkaerő-piaci esélyeit a gyermekellátó szolgáltatások hiányosságai, az óvodai, bölcsődei férőhelyek hiánya vagy nem egyenletes eloszlása is rontja.
5. A nemek esélyeinek egyenlőtlensége a jövedelmek egyenlőtlenségében is megmutatkozik. Az azonos munkakörben dolgozó nők és férfiak bérének különbsége még mindig 11-17 %.
6. A jövedelmi különbségek és az elhelyezkedés hátrányai a nők esetében a szegénység és kiszolgáltatottság megjelenéséhez vezet. Különösen veszélyeztetettek ezáltal a nyugdíjas korúak (hiszen az alacsonyabb bér alacsonyabb nyugdíjat eredményez), illetve a több gyermeket nevelők, vagy gyermeküket egyedül nevelők (akik a válási és gyermek-elhelyezési statisztikák tanulsága alapján túlnyomó többségükben nők).
7. A családon belüli erőszak (verbális, lelki, fizikai, szexuális, gazdasági erőszak) áldozatai az esetek túlnyomó többségében (kb. 95 százalék) nők. A témában számos tévhit és áldozathibáztató vélekedés határozza meg a közbeszédet, ami a bántalmazás tabusításához, a segítségkérés elmaradásához, a segítségnyújtás elmulasztásához, és az áldozatok másodlagos viktimizációjához is vezethet.
8. A nők, bár magasabban képzettek, mint a férfiak, a különböző cégek, intézmények vezető és döntéshozói pozícióiban mégis jelentősen alulreprezentáltak. Az üvegplafon jelenség, valamint annak társadalmi következményei kevés elmozdulást mutattak az elmúlt évek során.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

9. Generációs felosztásban is nagy különbség van a nőiség megélésében, ami sokszor már családon belül is nehézséget okoz: nagyszülő-szülő-gyermek/unoka esetében más az elképzelés a nőiségről, a női szerepekről, valamint az ahhoz kapcsolódó elvárásokról – ezen témákról lehet és érdemes is beszélni különböző fórumokon, elősegítve a generációk közötti jobb megértést.

VI.2 Mélyszegénységben élők

1. A pénzügyi szociális ellátások hatásossága nem mindig megfelelő. Arra kell törekedni, hogy az ellátások a ténylegesen rászoruló népesség minél szélesebb körét éri el, és a jogosulatlanul igénybe vett ellátások aránya minél alacsonyabb legyen.
2. A kerületben található egy, a szegregáció által veszélyeztetett lakóterület, amely jelentős számú, a szegénységgel összefüggő problémával bír.
3. A szociokulturális hátrányok az idő előrehaladtával egyre mélyülnek, ha a célcsoportot nem sikerül időben megszólítani és bevonni a támogató szolgáltatásokba, akkor az idő múlásával egyre nehezebben válnak kezelhetővé az érintett lakosok különböző problémái..
4. Az önkormányzati bérlakások körében viszonylag magasnak mondható az alacsony komfort fokozatú lakások aránya (közelítőleg 15 %).
5. Fontos a mélyszegénységben élők csoportját olyan szempontból is megvizsgálni, hogy mely más esélyegyenlőségi célcsoportokkal találhatók közös metszéspontok, és ennek mentén külön-külön megtalálni a legmegfelelőbb beavatkozási irányokat.
6. A COVID-19 okozta veszélyhelyzet erőteljesen rávilágított arra, hogy a mélyszegénységben élők olyan hátrányokkal indulnak egy ilyen váratlan válsághelyzetben, amik esélyeiket, kilátásaikat még meredekebben rombolják. (pl. digitális eszközökhöz való hozzáférés hiánya, az eszközhasználat ismeretének hiánya, internethez való hozzáférés korlátozottsága stb., amely problémák egy ilyen helyzetben lehetetlenné teszik például a megfelelő oktatáshoz való hozzáférést.)

VI.3 Romák

1. Az előítéletek és az azokból fakadó diszkrimináció a roma népesség társadalmi integrációjának egyik legfőbb akadály.
2. Az aktív korú fővárosi roma népesség jelentős része a legális, nyílt munkaerőpiacon jellemzően rövid idejű, kiegészítő munkához jut.
3. A romák nyílt-munkaerőpiaci integrációját jelentősen korlátozza a roma népesség alacsony iskolázottsági szintje is. Kevés a felnőtt romák képzettségbeli deficitjeinek csökkentésére szervezett, foglalkoztatási és szociokulturális hátrányokat célzottan csökkentő munkaerőpiaci program.
4. Sok jó képességű roma fiatal morzsolódik le az iskolarendszertől a szociokulturális hátrányok ledolgozását segítő, célzott iskolai felzárkóztató programok és a hátrányokat kompenzáló eszközök hiánya miatt (pl.: ösztöndíjprogramok, tanoda stb.).
5. A fővárosban élő roma fiatalok jelentős része elszakadt kulturális identitásától, a roma kultúra hagyományaitól. Kevés az olyan szervezett program, amely a roma kultúra értékeivel, hagyományaival, szokásaival megismertetné őket.
6. A lakhatási válság és a lakhatási szegénység a roma embereket kiemelten sújtja.
7. Az Újbudai Cigány Önkormányzat kevés döntési és cselekvési jogkörrel rendelkezik. A kerületi roma emberek gyakran fordulnak a Cigány Önkormányzat elnökéhez problémáikkal, javaslataikkal, ami nagyon fontos információkat és felvetéseket jelent Újbuda Önkormányzata számára is. Amennyiben a kerületi önkormányzat nem reagál ezekre a felvetésekre, úgy az emberek kevésbé lesznek motiváltak, hogy együttműködjenek a Cigány

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

Önkormányzattal, ami rontja az intézményi bizalom szintjét mindkét Önkormányzat irányában.

VI.4 Fogyatékossgal élő és tartósan egészségkárosodott emberek

1. A fizikai környezetben található akadályok a mozgásukban korlátozott emberek számára leküzdhetetlen akadályt jelenthetnek. Ezek nemcsak a közterületeken való mozgást akadályozzák, hanem közvetetten a közösségi szolgáltatásokhoz való hozzáférést is korlátozzák.
2. Mivel az emberek sokszor kevés ismerettel rendelkeznek a fogyatékos emberek helyzetéről, fontos a közvélemény formálása, az érzékenyítés. E területen kiemelten fontos, hogy az érzékenyítő programok csak akkor bizonyulnak hatékonyak, ha az érintettek is aktívan részt vesznek azok kidolgozásában és megvalósításában.
3. Az információs és kommunikációs akadályok elsősorban az érzékszervi fogyatékos emberek szolgáltatásokhoz való hozzáférést nehezítik meg. A közösségi információk továbbítására és a közösség tájékoztatására szolgáló eszközök a legtöbb esetben nem alkalmasak arra, hogy az érzékszervi károsodással élő emberek számára is biztosítsák a tájékozódás lehetőségét. Az információs szolgáltató felületeken kevés helyen jelenik meg a látás- vagy hallássérült emberek igényeit is figyelembe vevő információs szolgáltatás. A súlyosan fogyatékos emberek mellett a funkciókieséssel vagy funkciócsökkenéssel érintettek (pl.: idősek) szempontjai sem jelennek meg az információközlésben.
4. A fogyatékossgal élő és tartósan egészségkárosodott emberek számára több ponton nehezített a hivatalos ügyek intézése és az egészségügyi szolgáltatások igénybevétele. Az ügyintézés során a legtöbb intézményben **sorszámhúzó automatákat** alkalmaznak, de a vakok és gyengénlátók számára ez a megoldás az esetek túlnyomó többségében nem működőképes, mivel az ügyfélhívó automaták nem adnak hangjelzést. Ezért az érintetteknek gyakran külső segítséget kell kérniük, ami akadályozza az önálló ügyintézés lehetőségét.
5. Az önkormányzati bérlakások között jelenleg elenyésző számú akadálymentesített lakás áll rendelkezésre, mozgáskorlátozottak esetében az elérhető lakások köre még szűkebb a nem megfelelően hozzáférhető lakások miatt.
6. A közösségi szolgáltatások jelentős része nem érzékeny a fogyatékos emberek speciális szükségleteire. A fogyatékos emberek számára célzottan biztosított közösségi programok mennyisége és minősége nem kielégítő. Kevés a fogyatékos emberek közösségi programokban való részvételét ösztönző kedvezmény.
7. A kerületben nincs akadálymentes óvoda, az intézményeknek a SNI gyerekek befogadására alkalmassá tétele az értelmileg akadályozott gyermekek integrációjára korlátozódik. A kerületi mozgáskorlátozott gyermekeket így csak a Pető Intézetben tudják fogadni.
8. A kerületi iskolák jelentős része még nem akadálymentes, tantervében, szemléletében nem érvényesíti a fogyatékos tanulók szempontjait.
9. Az intézményből, iskolából kikerülő enyhe- és közép súlyos értelmi fogyatékossgal élő fiatalok önállósodásának elősegítése –kiemelten a foglalkoztatás és a lakhatás területe– nincs megfelelően megtámogatva. Ha a képesség- és készségfejlesztés az iskola elhagyása után megszakad, akkor az érintett fiatalok esélyei tovább csökkennek, hátrányaik egyre halmozódnak.
10. A fogyatékossgal élő gyermekek az egészségügyi ellátás során nagyon komoly hátrányokkal indulnak. Az értelmileg akadályozott, autizmus spektrum zavarral élő gyerekek orvosi ellátását gyakran megtagadják, a szülők pedig nincsenek kellő információval ellátva arra vonatkozóan, hogy egyes esetekben mely egészségügyi intézményhez fordulhatnak ellátásért. Ez a probléma különösen sújtja azokat a családokat, akiknek nincs lehetősége

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

magán egészségügyi ellátás igénybevételére, valamint ahol a szülők hátrányos helyzete nehezíti az információkhoz való hozzáférést.

11. A fogyatékos munkavállalók foglalkoztatási esélyegyenlősége sérül. A munkahelyek jelentős része fizikai szempontból és problémaérzékenysége alapján is alkalmatlan fogyatékos munkavállalók fogadására.
12. Hiányoznak a baleset vagy betegség következtében fogyatékosná váló emberek megváltozott élethelyzethez való alkalmazkodását segítő szolgáltatások. Esetükben a fogyatékoság egy teljesen új élethelyzetet eredményez, amelyhez érzelmileg, életvitelükben, interperszonális kapcsolataikban, munkavégzésükben egyaránt alkalmazkodniuk kell. Ehhez olyan, jelenleg hiányzó, segítő szolgáltatások szükségesek, amelyek a veszteség feldolgozása mellett elősegítik az új élethelyzethez való alkalmazkodást.

VI.5 Gyermekek, fiatalok

1. A (főleg) hátrányos helyzetű fiatalok a prevenció és tájékoztató szolgáltatások hiányosságai miatt is gyakran nem rendelkeznek alapvető testi, egészségügyi, szexuális ismeretekkel. Ezért kiemelten veszélyeztetettek a szexuális úton terjedő- és a szexuálisbetegségek, valamint az egészségtelen párkapcsolati minták átvétele által.
2. A fiatalok gyermekvédelmi intézetből való kibocsátásuk után sokszor „elvesznek”. Sokan a támogató kapcsolatok hiányában veszélyeztetettek a kriminalizálódás (mind az áldozati, mind az elkövetői oldalon) és a hajléktalanság által. Ennek fő oka, hogy az utógondozói és félutas szolgáltatások kapacitásai elégtelenek az utógondozási igények lefedésére. Az intézményben nevelt gyermekek gyakran az intézmény zárt világában élnek, kevés az intézményen kívüli kortárskapcsolatuk. Sok intézeti nevelésből kikerült fiatalnak nincs megélt tapasztalata a „külvilág működéséről”, a szabályrendszerekről, alapvető életviteli ismereteiket erősíteni szükséges. Az intézetekben kevés az önálló életre, pályaválasztásra, munkavégzésre való felkészítést célzó szolgáltatás, klubfoglalkozás, önszorgító csoport. Hiányos a pozitív életpályamodell.
3. Általános trend a családi kapcsolatok lazulása, a családon belüli kommunikáció gyengülése, amelynek következtében a családok megtartó ereje csökken.
4. A gyerekek gyakran nehézséggel küzdenek az érzelmeik kommunikációja, valamint a problémáik, nehézségeik megfogalmazása és kinyilatkoztatása terén. A gyermekek fizikai és lelki biztonsága érdekében fontos minden olyan programot támogatni, amely ezeket a készségeket erősíti.
5. A gyermekek, fiatalok számos környezeti hatásnak és sok bizonytalanságnak vannak kitéve a párkapcsolatok kialakításának, valamint a szexualitás területén. Különösen veszélyeztetettek a bántalmazó családban és intézményi körülmények között felnövő gyermekek. Javasolt a szexedukációt célzó programok kidolgozása a kerületi fiatalok részére, amelyet széles körben hozzáférhetővé kell tenni a célcsoport számára.
6. A 14 év feletti gyermekeket ellátó, számukra szolgáltatást nyújtó intézmények és szervezetek közötti együttműködés nem elég szoros.
7. Nem áll rendelkezésre az Újbudai Humánszolgáltató Központ részére egy önálló közösségi tér, amely lehetővé tenné a gyermekek, fiatalok és családok számára szóló programok elkülönült térben való, koncentrált megvalósítását.
8. A gyermekek különösen ki vannak téve az online zaklatás veszélyének. Az online tér az iskolai bullying egyik legmeghatározóbb területévé válik. Fontos, hogy a gyerekek kellő tudás és információ birtokába kerüljenek azzal kapcsolatban, hogy milyen adatokat és hogyan osszák meg magukról az interneten, hogyan tudják védeni magukat, és hogyan kerülhetik

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

el, hogy visszaéljenek az adataikkal, illetve miért súlyos probléma, ha ők élnek vissza mások adataival.

9. A fiatalok esetében megfigyelhető egyfajta bizonytalanság a továbbtanulással kapcsolatban. 2020-ban csaknem 20 ezerrel kevesebben jelentkeztek valamilyen felsőoktatási intézménybe, mint 2019-ben. Az elmúlt évek során a jelentkezők száma 105 és 111 ezer között mozgott, amihez viszonyítva ez a visszaesés nagyon jelentős⁷². Az okok bár nagyon sokrétűek lehetnek, egy ilyen mértékű csökkenés nem magyarázható kizárólag a demográfiai adatokkal. Az okok között felmerülhet többek között a külföldi továbbtanulás, a továbbtanulás késleltetése, a hátrányos helyzetű fiatalok felsőoktatásból való erőteljesebb kiszorulása, valamint a felsőoktatásba vetett „bizalom” csökkenése. Fontos, hogy a gyerekek és fiatalok reális képet kapjanak arról, hogy az egyes végzettségek milyen elhelyezkedési lehetőségeket adhatnak számukra, illetve, hogy a tágabb környezet kiemelten segítse azokat a fiatalokat, akik a családjuktól, szűk környezetüktől valamilyen oknál fogva nem tudnak információhoz, támogatáshoz jutni a továbbtanulás kérdésével kapcsolatban.

VI.6 Idősek

1. Az idősek kerületi arányához és valós igényeihez képest a szolgáltatási kapacitások alultervezettek (pl.: az idősothonok férőhelyeire várók létszáma tartósan magas).
2. Jelentős nehézséget jelent az elmagányosodás által fokozottan veszélyeztetett idősek megszólítása, elérése, közösségi programokba való bevonása.
3. A fizikai környezetben található és az információ-kommunikációs akadályok az életkor előrehaladásával egyre komolyabb problémákat okoznak az idősödő embereknek. A fizikai és szellemi funkciók visszaesése speciális szükségleteket generál, amelyekre nem helyeződik kellő figyelem.
4. A közösségi információnyújtás nem érzékeny az érzékszervi funkciók időskori csökkenésére (pl.: erre az apró betűs számlák, a hirdetések, a gyógyszerekhez adott tájékoztatók elolvasásának és értelmezésének nehézsége).
5. Az információs társadalomban való részvétel, illetve azon keresztül a modern információs lehetőségek elérése az idős emberek számára nehéz, mert jellemzően nem rendelkeznek azokkal a készségekkel, tudással, amelyek az informatikai eszközök használatához, az internet eléréséhez szükségesek.
6. Az egészségügyi szolgáltatásokat az idősebb emberek sokkal intenzívebben veszik igénybe. Különösen itt van elmaradás az információs akadályok kompenzálásában. Ez érinti az orvosi és egyéb ügyfélvárókat, a házi- és szakrendelő orvosi asszisztensi kommunikációját és a kórházi kommunikációt is.
7. A dolgozni vágyó idősek, és az idősödő munkavállalók foglalkoztatási esélyegyenlősége sérül. A dolgozó idősödő emberek esetében a munkaadók jelentős része nem veszi figyelembe az életkori sajátosságokból fakadó, munkakörülményeket érintő igényeiket.
8. Az idősek elérése gyakran annak ellenére is kihívást jelent az ellátást nyújtó intézmények szakemberei számára, hogy a kerületben kiemelkedő figyelem irányul a célcsoport támogatására. Hosszú távon érdemes lehet a Védőnői Hálózat mintájára egy Időslátogatói Hálózat működtetésének megfontolása a kerületben.
9. Az időseket ellátó területek (kiemelten az egészségügy és a szociális terület) munkája nincs kellően és hatékonyan összehangolva. A szolgáltatókkal való kapcsolattartás gyakran

⁷² Forrás:

https://www.felvi.hu/felveteli/ponthatarok_statistikak/elmult_evek/!ElmultEvek/index.php/elmult_evek_statistikai/osszesen (pontos szám adatok (év: jelentkezők száma): 2011: 140954; 2012: 110616; 2013: 95447; 2014: 106175; 2015: 105646; 2016: 111219; 2017: 105868; 2018: 107700; 2019: 112033; 2020: 91458)

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

akadályozott, az információk könnyen elvesznek és a szakemberek gyakran nem ismerik egymás munkáját, így párhuzamosan tudnak dolgozni, nem egymás munkáját kiegészítve és támogatva. Ennek megoldása a szakemberek és az ellátottak szempontjából is kiemelkedő előrelépés lenne a kerületben.

10. Az idősek az életkor előrehaladtával, az egészségi állapotuk romlásával és a gyakran bekövetkező izolációval párhuzamosan könnyebben érzik kiszolgáltatottnak, bizonytalanabbnak magukat. Kiemelten fontos az információkhoz való hozzájutás biztosítása, valamint annak támogatása, hogy a célcsoport megbízható információkat kapjon, az általa legkönnyebben elérhető felületeken.

VI.7 Hajléktalanok

1. A szolgáltatási rendszer erőforrás-hiányos, aminek következtében az ellátás sok esetben a legalapvetőbb fizikai szükségletek kielégítésére korlátozódik.
2. A hajléktalan emberek élethelyzetének megváltoztatását célzó lakhatási, szociális és munkaerő-piaci integrációt támogató programok, szolgáltatások nehezen hozzáférhetőek.
3. A hajléktalan emberek számára a társas kapcsolatok elvesztése kiemelt nehézségekkel jár együtt. Az izolációt, társadalmi távolságot csökkentő programok nem, vagy csak kis számban érhetőek el a célcsoport számára.
4. Különböző körülmények és jogszabályi változások hatására sok hajléktalan ember kiesik az ellátórendszer látóteréből, az utcai szociális munkásoknak pedig nem áll rendelkezésére kellő erőforrás a hajléktalan emberek feltérképezésére. Ez számos veszélyt jelenthet a célcsoportra (jobban kitéttek az áldozattá válásnak, nehezebben jutnak hozzá egészségügyi ellátáshoz, hideg időben kritikusan fokozódik a kihűlés veszélye stb.).
5. A lakhatási szegénység egyre növekvő tendenciát mutat, amelynek következtében egyre több ember biztos lakhatása válik bizonytalanná, és egyre többen kerülnek közel a hajléktalan élethelyzethez. E probléma mérséklésére elengedhetetlen az átgondolt, hosszú távon gondolkodó lakáspolitikai intézkedések alkalmazása.
6. A különböző ágazati szolgáltatások sokszor nem veszik figyelembe a célcsoport élethelyzetből fakadó szükségleteket, ami könnyen fokozza a kirekesztődést. Ezen a ponton ismételtlen a szociális és az egészségügyi ellátórendszer együttműködésének hiányossága merül fel.
7. A szolgáltatási környezet fejlesztése szükséges a célcsoport számára. A bentlakásos intézményekben fellelhető hiányosságok (pl. ágyi poloska gyakori előfordulása, fizikai bántalmazás) nem teszik motiválttá az embereket abban, hogy intézményes segítséget kérjenek. A szolgáltatásból való kiesés szintén a 4. pontban felvetett problémához vezethet.

VII. Beavatkozási irányok

A Kerületi Esélyegyenlőségi Program egyik legfontosabb célkitűzése, hogy az esélyegyenlőség elősegítése érdekében tett intézkedések egymással összhangban legyenek, mind az esélyegyenlőség területeit, mind az esélyegyenlőségi célcsoportokat tekintve. Az összehangolás fontos pontja, hogy a jelenlévő egyenlőtlenségek sem a különböző területek, sem a különböző célcsoportok szintjén nem vizsgálhatók önmagukban, egymástól elkülönítve. Az esélyegyenlőségi területek ugyanúgy szoros összefüggésben és kölcsönhatásban vannak egymással, akárcsak a kiemelt esélyegyenlőségi csoportok.

A fejezet a VI. fejezetben felvetett problémák közül azokra a pontokra reagál, amelyekre a reakció a társadalmi egyenlőség jelenlegi szintjének fenntartásához elengedhetetlenül szükséges, illetve amelyekre Újbuda Önkormányzata a 2025-ig terjedő időszakban, a társadalmi esélyegyenlőség fejlesztése érdekében lehetőséget lát érdemben reagálni.

VII.1 Nem célcsoport-specifikus, illetve több célcsoportot érintő, ágazatok feletti intézkedések

1.) A megvalósítás első lépéseként javasolt létrehozni Újbuda önálló, teljes esélyegyenlőségi programját, területét egybefogó **Esélyegyenlőségi Brandjét**.

Az Esélyegyenlőségi Brand céljai:

- **Láthatóság** nyomatékosítása - cél, hogy az Esélyegyenlőségi Brand jól felismerhetően, saját névvel, logóval, arculattal, zászlóval, matricákkal, díjakkal, pályázatokkal, szakmai franchise ajánlatokkal minden területen láthatóvá és könnyen azonosíthatóvá váljon.
- **Példamutatás - támogatás nyújtása:** hosszú távon (a Program öt éves tartamán túl) cél a társadalmi felelősségvállalás felvállalásának segítése a helyi cégeknek, vállalkozásoknak, közösségeknek és egy **“Jóteköny Önkormányzatok”** kezdeményezés indítása, amelyhez az ország minden pontjáról csatlakozhatnak olyan önkormányzatok, amelyek aktívan tesznek ezen cél elérése érdekében.
- **Felismerhetőség** - az Esélyegyenlőségi Brand önmagában is egy biztosíték lesz a segítőknek és segítségre szorulóknak, hogy megbízható helyre fordulnak. A Brand az esélyegyenlőség alfája és omegája lesz szakmai és laikus körökben is.
- **Társadalmi Partnerség** – Az Esélyegyenlőségi Brand minden érdekelt számára garantálja a **hitelességet** és **biztonságot**, valamint azt a háttérrel, amire biztosan építhetnek az esélyegyenlőségi munkában a helyi szervezetek, vállalkozások, szakemberek. Cél az **Esélyek Utcája program kiszélesítése**, a jelenleg 4 nagyvállalattal már meglévő szerződés mellett az együttműködők körének bővítése további szakemberek, vállalkozások, civil szervezetek és önkéntesek bevonásán keresztül. Cél továbbá a segítők és a támogatottak összekapcsolásának hatékonyabb elősegítése a Brand szerveztségének köszönhetően.
- Az Újbuda Televízióban havi, kéthavi esélyegyenlőségi témákkal foglalkozó magazinműsor sugárzása az Esélyegyenlőségi Brand keretében.
- Az Esélyegyenlőségi Brand kerületi podcastjának elindítása.

2.) Digitális eszközökhöz való hozzáférés támogatása

A COVID-19 veszélyhelyzet rávilágított arra, hogy a digitális készségek napjaink egyik legfontosabb készségévé váltak, amelyek hiánya egyértelműen mélyíti a meglévő hátrányokat. Az Önkormányzat hosszú távú célja a lakosság digitális hozzáféréseinek és digitális műveltségének fejlesztése. Ennek érdekében rövid távon továbbra is vállalja képzések, tréningek szervezését a már működő

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

szolgáltatásokon belül, és cél, hogy a szolgáltatások minél szélesebb körben, minél magasabb színvonalon jussanak el a kerületi lakosokhoz.

- Idősoktatás, digitális képzések nyugdíjasoknak (számítógép és online felületek használata, online biztonság, áldozattá válás megelőzése stb.)
- Online/digitális önvédelmi képzések fiataloknak/gyerekeknek és családoknak (bullying, online abúzus, online biztonság)
- Digitális oktatóanyagok, digitális akadémia indítása nők munkába állását, karrierváltását, vállalkozóvá válását támogatandó
- Generációk összekapcsolása a digitális térben: 2016 január elseje után az érettségi vizsga bizonyítvány kiadásának feltétele 50 óra „közösségi szolgálat” elvégzésének igazolása. A gimnazista fiataloknak önkormányzati keretek között lehetővé tesszük, hogy a közösségi szolgálat keretében alapvető számítógépes ismereteket tanítsanak az időseknek.
- Digitális kultúra: A Cup4Creativity program digitális elmagányosodását célzó, online kulturális közösségek létrehozását elősegítő programját az esélyegyenlőségi szempontból kiemelt célcsoportok számára is hozzáférhetővé kell tenni.

3.) Gyermekgondozási lehetőségek szélesítése

- A kerületi családok munka-magánélet egyensúlyának, valamint az elérhető gyermekgondozási szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek elősegítését célzó lehetőségeknek széles körű hirdetése, promotálása online és offline felületeken egyaránt.
- Dedikált személyes találkozóhely létrehozása a kisgyermekes családok részére egy új helyszínen. Az erre kinevezett park/játszótér/sétány a **Családok Kertje** nevet kapja.
- Tudatos szülő programok (szülői, családi támogató program) oktatósorozat, előadásorozat, tréning biztosítása a helyi szülők számára kedvezményes formában az ingergenerációs szemlélet jegyében a generációk békés családi együttélését támogatva.
- Az egyedülálló szülők számára szóló programok fenntartása és bővítése a kerületben.

4.) A meglévő lakossági érzékenyítő programok folytatása

5.) Az egészségügyi és a szociális intézmények együttműködésével kapcsolatban a szorosabb együttműködés igényének megfogalmazása, valamint a hatékony együttműködés előfeltételeinek, részleteinek kidolgozása.

6.) Az önkormányzat által működtetett, 19 állásos call center fenntartása, szolgáltatásainak bővítése.

VII.2 Nem célcsoport-specifikus, vagy több célcsoportot érintő, ágazatokra vonatkozó intézkedések

FOGLALKOZTATÁS

- 1.) Az Önkormányzat fenntartásában működő intézményekre vonatkozóan egy megfelelő támogatási, tanácsadó hálózat, bejelentési rendszer kiépítése (anonim bejelentés lehetőségével) minden szervezeti egységnek és minden szinten.
- 2.) Foglalkoztatási irányelvek: Hosszú távon, a jelen Program által felölelt ötéves perióduson túl cél egy kerületi foglalkoztatási javaslatokat és programokat tartalmazó szakmai irányelv elkészítése a releváns intézmények és szakemberek bevonásával. Az irányelv célja például az Esélyek Utcája keretén belül bemutatni, hogy az egyes esélyegyenlőségi szempontból kiemelt célcsoportokat hogyan lehet támogatni a munkához jutásban, a munka megtartásában, valamint a munkahelyi körülmények fejlesztésében.

LAKHATÁS

- 1.) Az önkormányzati SZOL program megvalósítása, melynek fő feladata magántulajdonban lévő lakások bevonása a szociális lakásrendszerbe.
- 2.) A részképleten alapuló lakbér-támogatási modell és a Szociális törvény alapján működő lakásfenntartási támogatás rendszerének alkalmazása a jövőben is.
- 3.) A lakáskérelem bírálati szempontjai között továbbra is fontos szempont, hogy a prioritási sorrend meghatározásának alapja ne kizárólagosan a jövedelem legyen, hanem több tényező is értékelésre kerüljön, így a kérelmezők családi helyzete, egészségi állapota, lakhatási körülményei, a gyerekek száma, valamint munkáltatói, illetve családsegítői támogató nyilatkozat, ami alátámasztja a beadott kérelemben meghatározott tényeket, körülményeket.
- 4.) A kerületen belüli lakásmobilitás segítésének kiemelt feladatként kezelése.

SZOCIÁLIS -ÉS GYERMEKJÓLÉTI ELLÁTÁS

- 1.) A jelenlegi támogatási rendszer fenntartása és bővítése.
- 2.) Az Újbudai Bölcsődei Intézmények a környezeti nevelés területén folyamatosan kiemelkedő szakmai sikereket ér el innovatív programjával. Fontos, hogy megvalósuljon a témához kapcsolódóan egy új képzés kialakítása.
- 3.) A gyermekétkeztetés színvonalának emelése.
- 4.) Alternatív események megtartása a szociális ellátásra szoruló helyzetének javítására:
 - Kulturális, tájékoztató és étkeztetési program hajléktalanoknak - különösen téli időszakban;
 - Idősek részére, idősothtonok és szociális intézmények környezetében szórakoztató, ismeretterjesztő programok;
 - Szociálisan rászoruló részére adomány/ruha/tartós élelmiszer gyűjtése a Humán Szolgáltató Központ karitatív programjaihoz kapcsolódva.
- 5.) Az egyes szociális ellátásokat igénybevevők családjának, hozzátartozóinak minél intenzívebb támogatása (pl. mint a demens személyek nappali ellátása esetében) annak érdekében, hogy minél jobban érvényesüljön a családok teljes élethez való joga.
- 6.) Az Újbudai Humán Szolgáltató Központ önálló, közösségi programok befogadására és megvalósítására alkalmas Közösségi Terének kialakítása a kerületben.

EGÉSZSÉGÜGYI ELLÁTÁS

- 1.) A meglévő és a kerületben kifejezetten jól funkcionáló egészségügyi ellátáson túl egészségmegőrző, edukációs kampányok szervezése, szűrések - szűrési akciók indítása. Kifejezetten olyan területeken és környékeken is, ahol az idősebb és szociálisan hátrányosabb helyzetűek is közvetlenül elérhetőek.
- 2.) Civil szervezetek egészségügyi programjainak bevonása egyéni együttműködési megállapodásokon keresztül.
- 3.) Az egészségügyi szolgáltatók elérhetőségének javítása, a velük való kapcsolattartás gördülékenységének elősegítése.

KÖZNEVELÉS

- 1.) A kerületben évek óta sikeresen működő érzékenyítő programok (Jobb Veled a Világ!; Közös a Napunk) folytatása az esélyegyenlőségi szempontból kiemelt célcsoportok irányába.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

- 2.) Az óvodai, iskolai érzékenyítő programokat kiegészítése annak érdekében, hogy azok a gyerekekkel foglalkozó pedagógusokat is aktívan bevonják az érzékenyítés folyamatába.
- 3.) Példakép program: érdekes emberek mesélnek arról, ők hogyan küzdöttek le nehézségeket - kortárs közösségi példaképek, szervezetek, influencerek bevonásával.
- 4.) Pályázatok hirdetése kicsiknek: esélyegyenlőségi rajzpályázat, fogalmazási pályázat - a rajzpályázat képeinek kiállítása egy népszerű helyen a kerületben.

KULTÚRA, SPORT

- 1.) Az Esélyek Utcája keretében a kerületben működő vállalkozások társadalmi felelősségvállalásának ösztönzése a kerületi hátrányos helyzetű lakosok kultúrához és sporthoz való hozzáféréseinek támogatásában. Hosszú távon együttműködések kidolgozása egyes vállalatokkal, akik egy önkormányzati együttműködés keretében támogatnák a célcsoportokat (pl. színházlátogatás, sportbérletek finanszírozásával).
- 2.) Digitális hozzáférés biztosítása a kultúrához: A Cup4Creativity projekttel együttműködésben.
- 3.) Sport aktivitások előmozdítása a kerületben
- 4.) A kerületi idősek és tanulók részére továbbra is kedvezményes konditerem használat biztosítása, hosszabb távon a lehetőség kiszélesítése más célcsoportok számára.
- 5.) Helyi sportkártya-rendszer fejlesztése az Újbudai Esélyegyenlőségi Brand kihasználásával.

VII.3 Nőkre vonatkozó specifikus intézkedések

- 1.) #EgyLépésselKözelebb: Az Amnesty International 2020 márciusában, a Nemzetközi Nőnap alkalmából #EgyLépésselKözelebb néven indított kampányt azért, hogy a nemek szerinti béradatok átláthatóvá váljanak, aminek köszönhetően elindulhat a közeledés a nemek közötti bérszakadék megszüntetéséhez. A kampányhoz csatlakozott Újbuda Önkormányzata is, és amellett, hogy megerősítette elkötelezettségét a nemek közötti egyenlőség iránt, több céggel, önkormányzattal és egyéb szervezettel együtt vállalta, hogy egy éven belül nyilvánosságra hozza a nemek szerinti béradatokat.
- 2.) Anyáknak, nőknek nyújtott munkaerőpiaci szolgáltatások, tréningek, képzések, támogatások
- 3.) Családon belüli erőszakkal kapcsolatos támogató szolgáltatások nyújtása: segélytelefon, tanácsadó hálózat létrehozása, üzemeltetése, fejlesztése, helyi védőnők képzése a témában folyamatosan az év során, önvédelmi tanfolyamok szervezése helyi sportszervezetek bevonásával.
- 4.) Figyelemfelhívó kampány szervezése nőknek a családon belüli erőszak témájában évente legalább egy alkalommal – pl. VéddMagad Fesztivál szervezése.
- 5.) Női klubok, beszélgetőkörök létrehozása női esélyegyenlőségi témákban.
- 6.) Szupernagyi program – kifejezetten idős nők aktivitását célzó program: Az Önkormányzat/az Esélyek utcája weboldalán egy önálló aloldal létrehozása, ahol idősebb helyi hölgyek a segítségüket, tudásukat ajánlhatják fel a helyi családoknak: gyerekfelügyelet, korrepetálás, speciális szaktudás, segítség a kertben. A szolgáltatások ingyenesek, vagy kifejezetten kedvezményesek - cél a felülettel, hogy a női generációk összetalálkozzanak, és egymást megismerve egymás segítségére legyenek.

VII.4 Mélyszegénységben élőkre vonatkozó specifikus intézkedések

- 1.) A Humán Szolgáltató Központ célzott programjainak fenntartása, bővítése.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

- 2.) A helyi médiában, Újbuda youtube csatornáján hasznos és informatív anyagok elérhetővé tétele: sport oktató videók, kulturális felvételek, oktatóanyagok és azon platformok, ahol segítségért fordulhatnak (ezek eléréshez elegendő egy wifi hálózat).
- 3.) A helyi ingyenes újságban továbbra is kommunikálni azokat a helyeket, szolgáltatásokat, amelyeken keresztül támogatást kaphatnak a nehéz helyzetben lévő lakosok.

VII.5 Romákra vonatkozó specifikus intézkedések⁷³

- 1.) Szorosabb együttműködés kiépítése Újbuda Cigány Önkormányzatával.
- 2.) Az ÚCÖ tagjainak bevonása minden célcsoportot érintő döntés előkészítésének folyamatába.
- 3.) A kulturális programok szervezésében, valamint minden romákat érintő program fejlesztésében, megvalósításában segítség nyújtása az Újbudai Cigány Önkormányzatnak, és lehetőséget adni számukra a kerületi rendezvényeken való bemutatkozásra.
- 4.) Sikeres helyi romákat bemutató online beszélgető sorozat indítása Újbuda YouTube csatornáján vagy a kerületi Podcast műsorában. A filmek/beszélgetések az oktatásba is bevonhatóak.
- 5.) Újbudai Interkulturális Gasztró Show szervezése, melyen az együtt élő kisebbségek konyhái mutatkoznak be, köztük a romák kiemelt helyen. A gasztrókulturális eseményen koncertek, könyvbemutatók, workshopok szervezése a különböző kisebbségek bevonásával.
- 6.) Kisgyermek érzékenyítése rajzpályázaton keresztül – „Interkulturális élményeim” címmel.

VII.6 Fogyatékossgal élő, tartósan egészségkárosodott emberekre vonatkozó specifikus intézkedések⁷⁴

- 1.) Intézményi érzékenyítés: A Polgármesteri Hivatalban működő érzékenyítő program átdolgozása, megteremtve annak lehetőségét, hogy a program szervezését és szakmai részét a jövőben a Hivatal megváltozott munkaképességű munkavállalói is elláthassák.
- 2.) 2021-ben a Motiváció Alapítvány által 2014-ben felmért 133 kerületi helyszín ismételt, teljes körű vizsgálata a fogyatékos személyek általi hozzáférhetőség szempontjából, tapasztalati szakértő bevonásával.
- 3.) A támogató szolgálat keretein belül jelenleg délután 15 óráig igénybe vehető szállítási szolgáltatás elérhetőségének kibővítése munkaidőn túlra
- 4.) A nappali ellátás kapacitásbővítése
- 5.) Ügyfélirányítási rendszerek akadálymentesítése – a sorszámhúzó automaták „akadálymentes sorszám” nyomógombbal való kiegészítése, amely sorszámok esetében a rendszer hangjelzéssel is szólítja az ügyfeleket.
- 6.) Akadálymentes ablakok bevezetése az Önkormányzat által fenntartott intézményekben.
- 7.) A liftek felülvizsgálata is a Szent Kristóf Szakrendelőben, és azok megfelelő jelzéssel való ellátása a vakok és gyengénlátók számára az akadálymentes közlekedés biztosítása érdekében.
- 8.) A felújításra váró önkormányzati bérlakások akadálymentesítése olyan lakások esetében, ahol a környező terület fizikai adottságai is lehetővé teszik az akadálymentes közlekedést.
- 9.) Hosszú távon cél a tartósan egészségkárosodott emberek lakhatási támogatásának kibővítése, amely segítséget nyújthat a speciális helyzetükből adódó többletköltségek fedezésére.
- 10.) Távlati cél az intézményből, iskolából kikerült fiatalok önállósodása elősegítése keretében külön lakhatási támogatási program kidolgozása.

⁷³ Az intézkedési javaslatok Újbuda Cigány Önkormányzata elnökével történt egyeztetés alapján kerültek megfogalmazásra.

⁷⁴ Az intézkedési javaslatok az Újbudai Polgármesteri Hivatal megváltozott munkaképességű munkavállalói, valamint az Újbudai Montágh Imre Általános Iskola, Óvoda, Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskola és Készségfejlesztő Iskola igazgatójával való egyeztetés alapján kerültek megfogalmazásra.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

- 11.) Legalább egy, minden szempontból (a mozgáskorlátozott gyermekek számára is) akadálymentes óvoda létrehozása a kerületben.
- 12.) A fogyatékossgal élők tömegsportja fejlesztésének megvizsgálása.
- 13.) Közösségi programok tervezése, szervezése a fogyatékos személyek igényeinek megfelelően, a bevonásukkal.
- 14.) Az intézményből kikerülő fiatalok kísérése, életvitelükben való támogatása a szociális ellátórendszeren keresztül, vagy azon kívül civil szervezetek, vagy egyházak bevonásával. A szociális ellátórendszer erősítése szükségességének vizsgálata.
- 15.) Az Önkormányzati fenntartású intézmények esetében a protokoll felülvizsgálata és átalakítása olya módon, hogy az lehetővé tegye a vakvezető és segítő kutyák beengedését az intézménybe.
- 16.) Az Újbudai Montágh Imre Általános Iskola, Óvoda, Fejlesztő Nevelés-oktatást Végző Iskola és Készségfejlesztő Iskolával közösen, az SNI gyermekek élményszerzése, társas kapcsolataik erősítése érdekében olyan inkluzív kulturális és sportprogramok szervezése, amelyeken a kerületben élő SNI és nem SNI gyerekek közösen vesznek részt (közös zenés foglalkozások, ringató foglalkozás szervezése a gyerekeknek).
- 17.) Újbuda Prizma Közhasznú Nonprofit Kft.-nél a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatási létszámának megtartása, lehetőség szerint bővítése
- 18.) Újbuda Prizma Közhasznú Nonprofit Kft. székhelyén belül akadálymentesítés biztosítása (pl. személyfelvonó lift kialakítása)
- 19.) Újbuda Prizma Közhasznú Nonprofit Kft. által az e-parasport kerületi bevezetése
- 20.) Alkalmazkodást segítő, életvitelt támogató tanácsadási, konzultációs program kidolgozása/implementálása, pszichés, mentálhigiénés, életvezetési tanácsadás és kísérés megszervezése a szociális és egészségügyi ellátórendszerhez kapcsolva (USZOSZ/EFI).

VII.7 Gyermekre, fiatalokra vonatkozó specifikus intézkedések

- 1.) A gyermekek, fiatalok elérése érdekében a megfelelő kommunikációs csatornák használata (közösségi média, online megoldások).
- 2.) A lelki egészség megóvása és fejlesztése érdekében influencer találkozókhoz kötött edukációs/kortárs programok szervezése - igényes szórakozási lehetőségek biztosítása a gyermekeknek, fiataloknak.
- 3.) Célzott kampányok szervezése az online biztonság témájában az ÚHSZK programjaival együttműködve.
- 4.) Párkapcsolati felvilágosítást, szexuális nevelést célzó programok szervezése az ÚHSZK programjaival együttműködve.
- 5.) Az ÚHSZK meglévő prevenciós programjainak kiszélesítése, az elégedettségi kérdőívek alkalmazásának fenntartása a jövőbeli programszervezés elősegítése érdekében.
- 6.) A családi kapcsolatok erősítését, a családon belüli kommunikáció javítását célzó programok támogatása a kerületi családok, gyermekek és fiatalok jóllétének javítása érdekében.
- 7.) A gyermekek érzelm kifejező- és önérvényesítő készségeinek fejlesztését célzó programok támogatása.

VII.8 Idősekre vonatkozó specifikus intézkedések

1. Az idősothtoni férőhelyszükséglet felmérése és a bővítés mértékének, ütemezésének, lehetőségeinek felmérése.
2. Az idősek elérésének elősegítése helyi kommunikációs terv elkészítésével és megvalósításával, közösségi erőforrások facilitálása és érzékenyítés.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

3. A fizikai és mentális hanyatlás korrekciójára és kompenzálására az infokommunikációs akadályok leküzdésének lehetőségeit bemutató kiadványok, programok szervezése, érzékenyítés és eljuttatása az idősokkal kapcsolatban álló piaci és nem piaci szereplőkhöz, intézményekhez. Az infokommunikációs akadályok leküzdésére helyi jó gyakorlat kialakítása és bevezetése.
4. Az idősök érzékszervi hanyatlására irányuló figyelemfelkeltő és tájékoztató anyagok és programok szervezése, eljuttatása az idősokkal kapcsolatban álló piaci és nem piaci szereplőkhöz, intézményekhez. A jó gyakorlatok bevezetése Újbuda intézményeiben, ahol az idős korosztály várhatóan megfordul.
5. Olyan infokommunikációs eszközök létrehozásának ösztönzése, amelyeket az idősök igényeinek megfelelően alakítanak ki, az idősök részvételével. Az eredmények széles körű bemutatása, kommunikációja (pl. I Care Smart projekt).
6. Az infokommunikációs eszközökkel megteremthető, telemedicinális idős-egészségügyi szolgáltató közötti kapcsolatrendszer minél szélesebb körű kerületi támogatása, az erre irányuló lehetőségek felmérése, és megvalósítása, amely egy integrált call center koncepcióba ágyazódhat. A rendszer az idősök átfogó egészségügyi és szociális távfelügyeletét és információkkal való kiszolgálást, továbbá a valós idejű segítségnyújtás és a valós biztonságérzet megteremtését egyaránt szolgálja.
7. Az idősök foglalkoztatási esélyegyenlőségét célzó javaslatok összeállítása és eljuttatása a foglalkoztatóknak. Újbuda intézményeiben az idősök foglalkoztatási lehetőségeire vonatkozó szabályok felülvizsgálata, szükség esetén módosítása az idősök foglalkoztatási
8. Esélyegyenlőségének érdekében. „Az idős, mint érték” szemlélet széleskörű kommunikációja, érzékenyítés, programok szervezése a tematikára.
9. Időseket látogató hálózat/„jelzőrendszer” felállítása hivatásos intézményi és önkéntes együttműködés keretein belül. Pilot program, amely okos eszköz segítségével nyomon követi és jelzi az idős emberek életmódváltozását és szükség esetén az egészségügy, vagy a szociális ellátórendszer szereplőinek jelzést ad annak érdekében, hogy a beavatkozás/elérés időben megvalósuljon. Társadalmi érzékenyítés, figyelemfelkeltő programok/kampányok szervezése, amelyek az idősökre irányuló figyelem erősítését célozzák.
10. A kerületben működő szociális és egészségügyi ellátórendszer kapcsolatának erősítése a kapcsolódási pontok meghatározása, közös célok és feladatok megfogalmazásán keresztül. Munkacsoport felállítása, amely a szociális és egészségügyi ágazat kapcsolódását koordinálja.
11. Speciális demencia konzultáció biztosítása, szekunder prevenció, problémafeldolgozó csoportok szervezése akár az USZOSZ és az EFI együttműködésének keretein belül.

VII.9 Hajléktalanokra vonatkozó specifikus intézkedések

- 1.) A lakásigénylési kérelmek beadásának, a megüresedett lakások arányában történő névjegyzékre kerülés lehetősége.
- 2.) Hajléktalanoknak egészségügyi szűrések szervezése.

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

VIII. A kerületi esélyegyenlőségi program beavatkozási akcióterv 2025-re kijelölt feladatainak intézkedési rendje

Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
0. Település szintű probléma								
1	Esélyegyenlőségi brand kialakítása	Láthatóság, felismerhetőség, példamutatás, társadalmi partnerség kialakítása, szélesítése.	Újbuda lakosai megismerjék, és felismerjék az esélyegyenlőség körébe tartozó intézkedéseket, bizalom kialakítása.	Felismerhető arculat, logó, zászló, stb. létrehozása, összekapcsolása az esélyegyenlőségi intézkedésekkel.	Jegyzői igazgatóság	2025. 12. 31. (szerda)	humán, pénzügyi	folyamatos
2	Egészségmegőrző, edukációs kampányok szervezése, szűrések - szűrési akciók indítása	A meglévő és a kerületben kifejezetten jól funkcionáló egészségügyi ellátások fejlesztése. Kifejezetten olyan területeken és környékeken is, ahol az idősebb és szociálisan hátrányosabb helyzetűek is közvetlenül elérhetőek.	Újbuda Egészségügyi Konceptiója (2016-2020)	Egészségmegőrző, edukációs kampányok szervezése, szűrési akciók.	Polgármester és Egészségügyi intézmények	2020. 01. 01. (szerda)	Intézményi költségvetés	folyamatos
3	Civil szervezetek egészségügyi programjainak bevonása egyéni együttműködési megállapodásokon keresztül.	Civil szervezetek egészségügyi programjainak bevonása egyéni együttműködési megállapodásokon keresztül.	Egészségügyi programok széles elérhetőségének biztosítása.	A civil szervezetek felkutatása, együttműködési megállapodások megkötése.	Humánügyi Igazgatóság	2025. 12. 31. (szerda)	addicionális forrást nem igényel	folyamatos
4	Az egészségügyi szolgáltatók	Az egészségügyi szolgáltatók	Újbuda Egészségügyi	Rendszer fejlesztés	Egészségügyi intézmények	2025. 12. 31. (szerda)	önkormányzati költségvetés	folyamatos

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

	elérhetőségének javítása	elérhetőségének javítása, a velük való kapcsolattartás gördülékenységének elősegítése.	minél könnyebb elérhetősége.	Konceptciója (2016-2020)						
5	Az Önkormányzat Integrált Városfejlesztési Stratégiájában, illetve Antiszegregációs Tervében javasolt feladatok végrehajtása, ágazat- illetve intézményközi együttműködés keretében: feladatok végrehajtása	Az Önkormányzat Integrált Városfejlesztési Stratégiájában, illetve Antiszegregációs Tervében javasolt feladatok végrehajtása, ágazat- illetve intézményközi együttműködés keretében: feladatok végrehajtása	Valósuljon meg az Önkormányzat Integrált Városfejlesztési Stratégiájában, illetve Antiszegregációs Tervében javasolt feladatok végrehajtása		Lakhatási problémák kezelése Munkaerő-piaci integráció elősegítése A kerületi fejlesztések szegregációs hatásának kivédésére hozott intézkedések végrehajtása Az antiszegregációs program megvalósításának nyomon követése – monitoring.	Polgármester	2025. 12. 31. (szerda)		költségvetésen belüli elkülönített forrás	folyamatos
6	Hajléktalanok lakáshoz jutási esélyeinek javítása	A lakásigénylési kérelmek beadásának, a megüresedett lakások arányában történő névjegyzékre kerülés lehetősége.	Esélyteremtés önkormányzati bérlakáshoz jutásra.		A névjegyzékre kerülés biztosítása	Lakásgazdálkodási osztály	2025. 12. 31. (szerda)		Addicionális forrást nem igényel	folyamatos
7	Hajléktalanoknak egészségügyi szűrések szervezése	Hajléktalanoknak egészségügyi szűrések szervezése	Hajléktalanok egészségi állapotának felmérése, javítása.		Hajléktalanok részére szűrővizsgálatok biztosítása.	Egészségügyi intézmények, Újbudai Szociális Szolgáltató vezetője	2025. 12. 31. (szerda)		Önkormányzati költségvetés	folyamatos
I.	A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége									
I	Integrált és inkluzív közösségi és kulturális programok szervezése, tartalmak biztosítása	Integrált és inkluzív közösségi és kulturális programok szervezése, tartalmak biztosítása	A kulturális hátrányok leküzdése.		Ingyenes kulturális és közösségi programok szervezése a KözPont Újbudai Kulturális Kft. telephelyein, a telephelyek közösségi média felületein magas minőségű, könnyen befogadható, hasznos és informatív kulturális tartalmak hozzáférhetővé tétele.	KözPont Kft. vezetője	2025. 12. 31. (szerda)		KözPont Kft. költségvetése	folyamatos

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

II. A gyermekek esélyegyenlősége

1	Gyermekgondozási lehetőségek szélesítése	A kertületi családok munkamagánélet egyensúlyának, valamint az elérhető gyermekgondozási szolgáltatásokhoz való hozzáféréseinek elősegítése. A lehetőségek széles körű hirdetése, promóciója online és offline felületeken egyaránt.	Biztonságos közösségi tér biztosítása a kisgyermekeket nevelő családoknak, vagy egyedül álló szülőknek, mely az egymást segítő szülői társi kapcsolatok kialakulását is előmozdítja	-Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Integrált Településfejlesztési Stratégiája - Újbuda Városfejlesztési Konceptiója (2014)	Családok kertjének létrehozása	Városgazdálkodás 2025. 12. 31. (szerda)	Családok kertjének létrejötte	Pénzügyi: önkormányzati költségvetés, humán erőforrás	folyamatos
2	Gyermekgondozási lehetőségek szélesítése	Oktató tájékoztató programok	A családokon belüli a generációk békés együttélésének elősegítése.	Tudatos szülő programok (szülői, családi támogató program) oktatósorozat, előadásorozat, tréning biztosítása a helyi szülők számára kedvezményes formában az ingergenerációs szemlélet jegyében a generációk békés családi együttélését támogatva.	Humán Szolgálati Igazgatóság	2025. 12. 31. (szerda)		önkormányzati költségvetés	folyamatos
3	Közösségi programok befogadására alkalmas Közösségi Tér létrehozása	Az Újbudai Humán Szolgáltató Központ önállóan működő, közösségi programok befogadására alkalmas Közösségi Térének létrehozása.	Az Újbudai Humán Szolgáltató Központ önállóan működő, közösségi programok befogadására alkalmas Közösségi Térének létrehozása.		Közösségi Tér létrehozása.	2020. 01. 01. (szerda)	Közösségi Tér	intézményi költségvetés	folyamatos
4	Veszélyeztetett fiatalokat saját környezetükben elérő	A szegregáció által veszélyeztetett területen a veszélyeztetett fiatalokat	A szegregáció által veszélyeztetett	Prevenációs utcai szolgáltatók, segítségnyújtások	Ujbudai Humán Szolgáltató Központ	2025. 12. 31. (szerda)		Intézményi költségvetés	folyamatos

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

prevenációs utcai szolgáltatások	saját környezetükben elérő prevenációs utcai szolgáltatások, segítségnyújtások kapacitásának növelése. Az utcai szolgáltatásoknak az alapvető testi, egészségügyi, szexuális ismerethiányok pótlására, a szenvedélybetegségekkel kapcsolatos prevencióra és a kriminalizálódás megelőzésére való kiterjesztése. A fiatalok számára célzottan biztosított felvilágosító utcai és közösségi programok bővítése.	területen a veszélyeztetett fiatalok elérése, ismereteinek bővítése, felvilágosítás, prevenció.	Központ	kapacitásának növelése. Az utcai szolgáltatásoknak az alapvető testi, egészségügyi, szexuális ismerethiányok pótlására, a szenvedélybetegségekkel kapcsolatos prevencióra és a kriminalizálódás megelőzésére való kiterjesztése. A fiatalok számára célzottan biztosított felvilágosító utcai és közösségi programok bővítése.	Újbudai Humán Szolgáltató Központ	2025. 12. 31. (szerda)	Intézményi költségvetés.	folyamatos
5	A kerületben működő prevenációs gyermekvédelmi szolgáltatások bővítése	A jelenleginél több prevenációs gyermekvédelmi szolgáltatás.		Szolgáltatások bővítése.	Újbudai Humán Szolgáltató Központ	2025. 12. 31. (szerda)	Intézményi költségvetés.	folyamatos
6	Hátrányos helyzetben lévő gyermekek és családjaik segítése évente megújuló, innovatív, modellprogram megvalósításával	A szociokulturális szempontból hátrányos helyzetben lévő gyermekek és családjaik segítése évente hátrányos helyzetben lévő gyermekek és családjaik segítése.	A	Évente megújuló modellprogrammal segíteni a hátrányos helyzetű gyermekeket.	Újbudai Humán Szolgáltató Központ	2025. 12. 31. (szerda)	Intézményi költségvetés	folyamatos
7	A gyermekek és fiatalok kreativitását, problémamegoldását, az önismeretet és együttműködési képességet fejlesztő programok megvalósítása	A gyermekek és fiatalok kreativitását, problémamegoldását, az önismeretet és együttműködési képességet fejlesztő programok megvalósítása	Nagyobb önismerettel és problémamegoldó képességgel rendelkező fiatalok.	Egyszeri és ismétlődő foglalkozások szervezése a Kaptár Ifjúsági Klubban, amelyek középpontjában a közösségépítés és az élményalapú tanulás áll, kiemelt figyelmet fordítva azokra a médiumokra, amelyek közel állnak a digitális generáció hétköznapi	Központ Kft. vezetője	2020. 01. 01. (szerda)	Központ Kft. költségvetése	folyamatos

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

III. A nők esélyegyenlősége																			
1	A gyermeküket egyedül nevelő nőket (és férfiakat) segítő, tehermentesítő kerületi szolgáltatások fejlesztése, bővítése.	A gyermeküket egyedül nevelő nőket (és férfiakat) segítő, tehermentesítő kerületi szolgáltatások fejlesztése, bővítése.	A lehető legtöbb segítség elérhetővé tétele.	Szolgáltatások fejlesztése, bővítése.	Újbudai Humán Szolgáltató Központ	2025. 12. 31. (szerda)				intézményi költségvetés	intézményi költségvetés	intézményi költségvetés	intézményi költségvetés	intézményi költségvetés	intézményi költségvetés	intézményi költségvetés	intézményi költségvetés	intézményi költségvetés	intézményi költségvetés
2	Női klubok, beszélgető körök létrehozása női esélyegyenlőségi témákban.	Női klubok, beszélgető körök létrehozása női esélyegyenlőségi témákban.	A nők társadalmi érvényesülésének előmozdítása.	Az Albertfalvi Közösségi Ház Női sarok című női példaképeket bemutató, a társadalmi érvényesülésben elengedhetetlen kompetenciák megszerzését segítő rendezvénysorozatának fenntartása, a többi telephely programstruktúrájának gazdagítása hasonló profilú rendezvényekkel.	Központ Kft. vezetője	2020. 01. 01. (szerda)				Központ Kft. költségvetése	Központ Kft. költségvetése	Központ Kft. költségvetése	Központ Kft. költségvetése	Központ Kft. költségvetése	Központ Kft. költségvetése	Központ Kft. költségvetése	Központ Kft. költségvetése	Központ Kft. költségvetése	Központ Kft. költségvetése
3	Anyáknak, nőknek nyújtott munkaerőpiaci szolgáltatások, tréningek, képzések, támogatások	Anyáknak, nőknek nyújtott munkaerőpiaci szolgáltatások, tréningek, képzések, támogatások	Nők munkaerőpiaci esélyeinek javulása.	Munkaerőpiaci szolgáltatások, tréningek, képzések, támogatások	Újbudai Humán Szolgáltató Központ	2025. 12. 31. (szerda)				Önkormányzati költségvetés	Önkormányzati költségvetés	Önkormányzati költségvetés	Önkormányzati költségvetés	Önkormányzati költségvetés	Önkormányzati költségvetés	Önkormányzati költségvetés	Önkormányzati költségvetés	Önkormányzati költségvetés	Önkormányzati költségvetés
4	Családon belüli erőszak áldozatainak támogatása	Családon belüli erőszak kapcsolatos támogató szolgáltatások nyújtása: segélytelefon, tanácsadó	Hatékony segítségnyújtás.	Segélytelefon, tanácsadó hálózat létrehozása, üzemeltetése, fejlesztése, helyi védőnők képzése a	Újbudai Humán Szolgáltató Központ	2025. 12. 31. (szerda)				Önkormányzati költségvetés	Önkormányzati költségvetés	Önkormányzati költségvetés	Önkormányzati költségvetés	Önkormányzati költségvetés	Önkormányzati költségvetés	Önkormányzati költségvetés	Önkormányzati költségvetés	Önkormányzati költségvetés	Önkormányzati költségvetés

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

		hálózat létrehozása, üzemeltetése, fejlesztése, helyi védőnők képzése a témában folyamatosan az év során, önvédelmi tanfolyamok szervezése helyi sportszervezetek bevonásával.		témában folyamatosan az év során, önvédelmi tanfolyamok				
IV. Az idősek esélyegyenlősége								
1	Digitális eszközökhöz való hozzáférés támogatása	Idős oktatás, digitális képzések nyugdíjasoknak	Az időskorú lakosság digitális hozzáféréseinek és digitális műveltségének fejlesztése.	Számítógép és online felületek használatának megismerése, online biztonság, áldozattá válás megelőzése stb.	Újbudai Szociális Szolgálat	2025. 12. 31. (szerda)	humán, pénzügyi, technikai.	folyamatos
2	Call center fenntartása, szolgáltatásainak bővítése.	Az önkormányzat által működtetett, 19 állásos call center fenntartása, szolgáltatásainak bővítése.	A kerületi idős lakosok részére biztositani a telefonos segítségkérés lehetőségét.	A működő call center által ellátott feladatok bővítése.	Újbudai Szociális Szolgálat	2020. 01. 01. (szerda)	Call center.	Önkormányzati költségvetés folyamatos
3	Kedvezményes belépő sportkártya rendszer működtetése	Kedvezményes belépő kártyák biztosítása	Az aktív időskorúak lehetőségének biztosítása.	Kedvezményes, életkorhoz kötött kedvezménykártya rendszer működtetése	Újbuda Sportjáért Nonprofit Kft ügyvezető	2025. 12. 31. (szerda)	Önkormányzati költségvetés	folyamatos
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége								
1	Újbuda Prizma Közhasznú Nonprofit Kft. székhelyén belül akadálymentesítés biztosítása	Akadálymentes munkakörnyezet biztosítása, személyfelvonó lift kialakítása.	A megváltozott munkaképességű munkavállalók részére akadálymentes munkakörnyezet kialakítása.	Személyfelvonó lift kialakítása.	Újbuda Prizma Közhasznú Nonprofit Kft.	2025. 12. 31. (szerda)	Személyfelvonó lift.	Költségvetés folyamatos
2	Újbuda Prizma Közhasznú Nonprofit Kft. által az e-parasport kerületi bevezetése	Újbuda Prizma Közhasznú Nonprofit Kft. által az e-parasport kerületi bevezetése	A fogyatékkal élő kerületi lakosok számára e-parasport lehetőség kialakítása.	A fogyatékkal élő kerületi lakosok számára e-parasport lehetőség kialakítása.	Újbuda Prizma Közhasznú Nonprofit Kft.	2021. 12. 31. (péntek)	költségvetés	folyamatos

Budapest Főváros XI. Kerület Újbuda Önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Program (2021-2025)

3	Akadálymentességi felmérés	Kerületi intézmények akadálymentességi felmérése a 2014 évi felmérés alapján	A fogyatékosokkal élő kerületi lakosok számára a kerületi intézmények akadálymentes látogatásának biztosítása.	A 2014 évben megvalósított akadálymentességi vizsgálat megismétlése, az eredmények publikálása, a fogyatékos személyek információival ellátása.	Jegyzői igazgatóság	2021. 12. 31. (péntek)	Az elkészült felmérés.	Költségvetés	folyamatos
4	Társadalmi érzékenyítés	A fogyatékosokkal élő emberek iránti társadalmi érzékenyítés és szemléletformálás színház-művészeti és -pedagógiai eszközökkel	A a fogyatékosokkal élő társadalom általi elfogadása.	Társadalmi érzékenyítés és szemléletformálás színház-művészeti és -pedagógiai eszközökkel	KözPont Kft. vezetője	2022. 12. 31. (szombat)		KözPont Kft. költségvetése	folyamatos
5	Hátrányos helyzetű csoportok, fogyatékkal élők sportolásának támogatása	Hátrányos helyzetű csoportok, fogyatékkal élők sportolásának kedvezményes biztosítása, sportrendezvények szervezése	Újbuda Sportstratégiája	A meglévő éves rendezvények megszervezése, újak indítása	Újbuda Sportjáért Nonprofit Kft ügyvezető	2020. 01. 01. (szerda)		Újbuda Sportjáért Nonprofit Kft. saját bevételei terhére	folyamatos
6	Gyermekek érzékenyítő programjai	A kerületben évek óta sikeresen működő érzékenyítő programok folytatása az esélyegyenlőségi szempontból kiemelt célcsoportok irányába.	A fogyatékkal élők társadalmi elfogadásának előmozdítása.	Általános iskola 4. évfolyamos tanulók részvételével Jobb Velünk a Világ rendezvény megszervezése évi egy alkalommal, kerületi óvodák (óvodapedagógusok és óvodások) részvételével Közös a Napunk programok szervezése évi két alkalommal	Jegyzői igazgatóság	2025. 12. 31. (szerda)	Jobb Velünk a Világ, Közös a Napunk	Költségvetés	folyamatos
7	Esélyegyenlőségi pályázatok gyermekek részére	Pályázatok hirdetése kicsiknek: esélyegyenlőségi rajzpályázat, fogalmazási pályázat - a rajzpályázat képeinek kiállítása egy	A fogyatékkal élők társadalmi elfogadásának elősegítése	Pályázatok hirdetése kicsiknek: esélyegyenlőségi rajzpályázat, fogalmazási pályázat - a	Jegyzői igazgatóság	2025. 12. 31. (szerda)		Költségvetés	folyamatos

